

HARALAMB ZINCĂ

O CRIMĂ APROAPE PERFECTĂ

(DIN CAIETUL COLONELULUI CALIN MUSCELEANU)

EDITURA TINERETULUI

PROLOG

IULIE 1966

Un scriitor din Capitală s-a rătăcit astăzi pe la noi. Îl cunoşteam. Cu ani mulţi în urmă, o întâmplare dramatică, dar nu lipsită de haz, ne-a pus faţă în faţă. De atunci, nu ne-a fost dat să ne mai întâlnim. M-a recunoscut de cum m-a văzut şi, în timp ce-mi strângea mâna, m-a întrebat, într-o doară: „Tovarăşe Musceleanu, de cât timp sunteţi în miliţie?" „De douăzeci", am răspuns. *„Veteran,* care va să zică, a continuat vizitatorul, sunteţi un *veteran.* E timpul să vă scrieţi memoriile". A râs, a continuat să-mi scuture

braţul, arătând cât este de bucuros că m-a reîntâlnit, apoi şi-a văzut mai departe de ale lui. Venise doar să se documenteze. „Veteran! am zâmbit în sinea mea. Şi scriitorii ăştia... Vin în fugă. Dispar tot în fugă. Aruncă ici o vorbă, dincolo alta. Să-mi scriu memoriile?!... Fleacuri!” mi-am zis şi, cufundându-mă în studierea unui dosar, am încercat să mă gândesc la altceva. Am izbutit, însă nu pentru prea multă vreme. „Ce-a vrut să spună, m-am pomenit frământându-mă, că au trecut douăzeci de ani!... Când au trecut oare? *Veteran!* Hm!” Nu aveam obiceiul să-mi număr anii. Astăzi, ca şi ieri, ca şi alaltăieri, îmi simţeam fiinţa aceeaşi. Ei da, trebuie să recunosc, m-am îngrăşat, dar nu prea mult... Părul mi s-a rărit... „Hm, ce-i veni scriitorului să-mi arunce vorba asta!”...

În ziua aceea, ca întotdeauna, Mioara mă aştepta cu masa pusă. Băieţii plecaseră la şcoală. Băieţii!? Iată încă un semn că anii au trecut. „Mioara, ştii că bărbatul tău e... Veteran?” i-am mărturisit eu, pe neaşteptate, gândurile. Bineînţeles, a izbucnit în râs. „Ştii, Căline, în orăşelul meu din Moldova trăia un veteran de la ’77. Era tare bătrân şi purta o barbă albă, care mă impresiona. Moş Funichi! Da, el, într-adevăr, era veteran... Deschidea parăzile militare”.

Şi ea, ca şi mine, săvârşea aceeaşi eroare. Confunda noţiunea de veteran cu aceea de bătrâneţe.

După ce am prânzit, pradă aceloraşi gânduri, m-am retras în cămăruţa mea şi m-am cufundat în „fotoliul meu”. Pe măsuţa din dreapta, se găseau rânduite frumos trei pachete de ţigări „Snagov”, scrumiera, o cutie de chibrituri. „Să-ţi fac o cafea?” m-a întrebat Mioara. „Te rog

chiar”. „Vrei şi un coniac?” „Vreau”. Niciodată nu mi-a trecut prin cap că sunt un om cu tabieturi. Acum le descopeream. Se iviseră, se formaseră de-a lungul anilor. „Veteran!! Ce să-i faci!”

Mioara mi-a adus cafeaua, coniacul. Apoi s-a retras în tăcere. Îşi închipuia că am de lucru. De fapt, vorbele scriitorului mă scoaseră dintr-o anumită inerţie şi mă aruncaseră în ghearele melancoliei. Eram astfel obligat să mă gândesc la anii scurşi. Au trecut doar douăzeci la număr... O epocă! „Veteran?!”... „E timpul să vă scrieţi memoriile!”

Coniacul, cafeaua, ţigara m-au făcut şi mai melancolic. Când munceşti mult, intens, într-un ritm propriu epocii, viteza timpului care se scurge este atât de mare, încât ai senzaţia că, de fapt, nu au trecut două decenii, ci mult mai puţin. Şi iată că vorbele năstruşnice ale scriitorului mi-au reamintit de viteza reală a timpului, m-au determinat să mă opresc, să privesc în urmă şi să-mi regăsesc tinereţea. Am oftat şi, în aceeaşi clipă, am auzit glasul amintirilor. „Domnule Musceleanu, poliţiştii nu sunt fiinţe sentimentale!” Când au fost rostite aceste cuvinte pentru întâia oară şi de către cine? Am zâmbit aducerilor aminte. Bietul Patrolea, el le-a rostit. „Comisarul Patrolea de la Criminalistică!” Într-o zi, o să-mi amintesc în ce împrejurare a ţinut să-mi atragă atenţia: „Domnule Musceleanu, poliţiştii nu sunt nişte fiinţe sentimentale”, după care l-a apucat tusea... o tuse tabagică. Pieptul slăbănog îi hârâia, obrajii i se congestionaseră. Te cuprindea şi mila uitându-te la dânsul. Mai avea doi-trei

ani ca să iasă la pensie. Mi-l amintesc perfect... era un bătrânel slab, jigărit, cu obrajii supţi de suferinţă. Chelise de timpuriu şi încerca să-şi acopere craniul lucios cu o şuviţă de păr cărunt, adusă dinspre spate spre frunte... „Zi aşa, te-a trimis partidu' să te faci criminalist... că poliţiştii şi criminaliştii – vezi Doamne! – se fabrică peste noapte". Când au fost rostite cuvintele astea? Demult, de foarte de demult...

Câteva ciocănituri în uşă m-au făcut să tresar. „Mai vrei un coniac, veteranule?" m-a întrebat nevasta. „Mai vreau, i-am răspuns, am descoperit că *am o istorie* şi vreau să beau în cinstea ei". Mioara a râs, dar n-a înţeles prea bine la ce mă refeream.

... Aşa s-a născut „Caietul colonelului Călin Musceleanu".

CAPITOLUL I. O CRIMĂ APROAPE PERFECTĂ

Ziua aceea mi-o amintesc foarte bine. 16 noiembrie 1945. Au trecut, de atunci, douăzeci de ani. Ploua... O ploaie măruntă, rece, de toamnă. Străzile oraşului erau pustii. Doar în faţa unor brutării cu obloanele trase, oamenii se înghesuiau şi aşteptau inutil la coadă. Era într-o joi, când m-am prezentat la Chestură să-mi iau în primire noua mea muncă şi era valabil bonul de mălai nr. 23. Ploua...

În ajun, secretarul Judeţenei de partid mă chemase la dânsul. „Tovarăşe Musceleanu, mi se adresase el, te

trimitem să lucrezi în rândurile poliţiei. E o sarcină de mare importanţă”. „Pe mine?! sărisem eu. De ce tocmai pe mine?” „Pentru că eşti înalt şi voinic!” glumise el. Abia acum, după atâta amar de vreme, îmi dau seama că nici secretarul, bărbatul acela cărunt, cu mişcări stângace şi care, evident, se simţea prost şezând la birou, nu a avut prea multe argumente în legătură cu trimiterea mea în rândurile poliţiei. Mi-am dat consimţământul, dar nu din toată inima. Mi-am făcut, socotind că, după o lună-două, o să mă reîntorc la cazangerie. De atunci au trecut douăzeci de primăveri.

La Chestură m-am prezentat comisarului Patrolea, care nici n-a catadicsit să se uite la mine. Masa la care şedea şi fuma, moţăind, era plină de pete de cerneală. Aflasem câte ceva despre dânsul: că ar avea o fire ciudată, că ar fi cinic, ursuz. Ba unul ţinuse să-mi atragă atenţia că n-ar fi întreg la minte, şi asta din pricina nenumăratelor cadavre cercetate în lunga sa carieră de criminalist. Primirea m-a cam enervat.

— *Mă mai ţineţi mult în picioare?* am izbucnit eu supărat. (Aveam 22 de ani şi mă aprindeam repede.)

— Zi aşa... mi-a vorbit, după ce s-a îndurat să mă poftească să iau loc. Te-a trimis partidu’ să te faci criminalist... că poliţiştii şi criminaliştii, vezi Doamne, se fabrică peste noapte!

Vorbea acru, parcă în duşmănie, fără să mă privească. Pe urmă, s-a ridicat în picioare, de parc-ar fi vrut să-mi arate cât îi era de larg şi de lustruit costumul. L-aş fi pocnit... Zău l-aş fi pocnit, dacă secretarul nu mi-ar fi atras

atenţia că, în general, trebuia să dau dovadă de tact... că poliţia nu era încă în mâinile noastre.

Criminalistul Patrolea... A murit cu ani în urmă – fie-i ţărâna uşoară – pe un pat de spital. Nimeni nu l-a plâns la căpătâi. N-avea familie, n-avea neamuri. „Un adevărat criminalist, a continuat el să susţină până şi pe patul de moarte, nu trebuie să aibă copii... Vezi Sherlock Holmes... E un principiu al criminalisticii”.

În primele luni de ucenicie l-am urât. Pe urmă, însă... la înmormântare ochii mi s-au umezit. Iar când l-au coborât în groapă, mi-am amintit cuvintele: „Domnule Musceleanu, poliţiştii nu sunt fiinţe sentimentale”. Nici până astăzi nu ştiu de ce pleda pentru un tip de criminalist ascet... fără familie, asentimental. Colegii îi recunoşteau marele talent, dar în acelaşi timp nu se dădeau îndărăt să-şi bată joc de sobrietatea sa.

— *Domnule Musceleanu,* a ţinut comisarul Patrolea să-mi atragă atenţia, *nu poţi să fii criminalist şi să faci şi politică. Criminalistica este o instituţie autonomă... Apolitică... Deasupra claselor... Deasupra societăţii. Dumneata, care faci politică...*

Îmi aduc aminte că nu şi-a terminat fraza. În încăpere a intrat chestorul Dinică. Îl cunoşteam. Era un bărbat suplu, cu o alură ostentativă de sportiv.

— Patrolea, stimabile, i s-a adresat chestorul, am primit chiar acum un telefon... Ia dă tu o fugă până pe Zimbrului 15 şi vezi ce s-a petrecut acolo... Cică nevasta unui oarecare avocat Druţă s-ar fi jucat cu o grenadă... Cine dracu’ a pus-o?! Grenada a explodat... Du-te şi vezi, ce-a

mai rămas din dânsa.

Patrolea l-a ascultat în picioare – ţigara i se lipise de buza de jos. Cu mâinile înfundate în buzunarele pantalonilor largi, aducea cu o sperietoare de ciori.

— Ia-l şi pe dumnealui cu tine!

„Dumnealui” eram eu.

— Îl iau, a consimţit Patrolea cu ironie. Să vadă cum arată un cadavru.

S-a ţinut de cuvânt. A fost prima cercetare la care am asistat. Ploaia nu contenise. Se însera. O rablă neagră a chesturii ne-a transportat în strada Zimbrului. Cât a ţinut drumul, Patrolea n-a scos o vorbă. Dormita şi fuma. Numai când l-a auzit pe şofer exclamând: „Ce de lume, dom’le!” a tresărit, a făcut ochii mari. Avea ochii verzi, cu o privire aspră, neiertătoare.

Sergentul care stătea de pază la poartă, în faţa casei, l-a recunoscut imediat. Ne-a ajutat să ne croim drum printre oameni, către casa avocatului Druţă. În vestibul, ne-a întâmpinat o femeie – dacă avea treizeci de ani – trupeşă, frumoasă. Purta o rochie neagră, acoperită în faţă cu un şorţ alb. Îi era frig, tremura, cu toate că-şi pusese pe umeri o jachetă groasă.

— Dumneata cine eşti? a întrebat Patrulea, fără să se uite prea bine la dânsa.

— Eu sunt subreta…

— Unde ţi-i stăpânul?

— La Arad, de două zile a plecat, la nişte procese. Acasă nu am fost decât eu şi… Doamna, a adăugat, izbucnind într-un hohot de plâns.

— Unde s-a întâmplat nenorocirea?

— În sufragerie...

— Condu-ne! i-a poruncit comisarul.

Am urmat-o. În pragul sufrageriei, am încremenit. Înaintea ochilor ni se înfăţişa un tablou greu de descris. Grenada explodase în mâna femeii, transformând-o într-o masă informă de carne. Pereţii, mobilierul, obiectele scumpe din sufragerie fuseseră împroşcate cu sânge. O schijă lovise geamul, prefăcându-l în ţăndări.

M-a cuprins greaţa şi cu greu m-am stăpânit să nu vomit. M-am uitat curios la Patrolea. Încremenise şi el cu mâinile în buzunare; fuma nervos, plimbându-şi ţigara dintr-un colţ în celălalt al gurii. S-a întors către subretă şi s-a interesat unde e telefonul.

— În biroul domnului avocat.

— Condu-ne!

Am traversat sufrageria, ocolind cu grijă tot ce se cerea ocolit. Am intrat într-o încăpere nu prea mare – o bibliotecă înţesată cu cărţi de tot felul îţi lua ochii. Comisarul a telefonat chemând procuratura la faţa locului. După aceea, s-a întors către subreta rămasă nemişcată lângă uşă şi a întrebat-o:

— Cum te cheamă?

— Maria Ursache, a răspuns ea încet, frângându-şi mâinile.

— De când eşti în serviciu la familia Druţă?

— De aproape doi ani.

— Povesteşte cum s-a întâmplat! a îndemnat-o comisarul, cu o voce care te îngheţa.

— Terminasem treaba… M-am dus în odaia mea… am vrut să mă întind… să mă odihnesc… când, deodată… în sufragerie… am dat fuga acolo… Am găsit-o… Aici, subreta a început iar să plângă stăpânit. S-a adunat lumea… A venit sergentu'… apoi dumneavoastră…

— La ce oră ai auzit explozia?

— Pe la cinci fără un sfert.

— De unde ştii că era cinci fără un sfert?

— Azi e joi… am liber după-masă… La şase voiam să ies în oraş… aşa că, înainte de a mă odihni, m-am uitat să văd cât era ceasu'…

— Te-ai mai văzut cu doamna înainte de a te retrage în camera dumitale?

— Da, după ce am terminat de spălat vasele, m-am dus s-o caut în dormitor.

— De ce? a întrebat repezit Patrolea, fulgerând-o cu privirile.

— Voiam să-i spun că o să vin acasă după ora zece…

— Şi i-ai spus?

— N-am găsit-o în dormitor, ci în birou… Vorbea cu cineva la telefon…

— Cu cine?

— Nu ştiu… Spunea doar atât: „Da, da, aşa am să fac… cum zici tu"… După ce-a terminat de vorbit, i-am spus că o să vin acasă după ora zece. M-a învoit…

— Deci, tu ai ieşit, ea a rămas în birou. După cât timp s-a întâmplat nenorocirea?

— Să fi trecut un sfert de oră… Pe doamna am lăsat-o la telefon…

— Zici că ai avut multe vase de spălat, aţi avut cumva musafiri la masă?

Subreta şi-a acoperit faţa cu mâinile. Cu greu îşi mai putea potoli plânsul. Patrolea o măsura cu ochi reci, duşmănoşi parcă.

— De ce taci? a ţipat comisarul, speriind-o. Cu cine a luat doamna prânzul?

— Cu un bărbat... un domn... Prietenul doamnei, a mărturisit ea, luându-şi parcă o povară de pe inimă. O vizita pe doamna, când domnu' avocat pleca în provincie...

— Un prieten?! Poate un amant... Stăpânul ştia?

— Nu...

— Doamna îţi plătea tăcerea, nu-i aşa?

Femeia o vreme s-a codit să răspundă, dar Patrolea n-a lăsat-o până ce nu i-a smuls răspunsul.

— Îmi dădea mai mult cu o jumătate de leafă.

— Ei, bravo, ai adunat ceva bănişori la ciorap! Şi cine-i amantul doamnei?

— Nu ştiu... Ba ştiu... Titi, aşa îi spunea doamna. E un bărbat frumos şi mai tânăr decât dumneaei.

— În timp ce le serveai prânzul, n-ai observat nimic? Nu cumva s-au certat?

— Nu, nu... nu i-am văzut niciodată certându-se.

— Obişnuia să-i aducă doamnei daruri?

— Îi aducea mici atenţii... flori... cutii cu bomboane... Şi astăzi i-a adus un pacheţel, parc-ar fi fost un borcan...

— Când a plecat domnul avocat de acasă?

— Ieri-dimineaţă.

— Şi dumnealui când şi-a făcut apariţia?

— Astăzi, pe la nouă, şi a plecat îndată după ce au mâncat, cam pe la două şi jumătate… Era mai grăbit decât în alte dăţi.

— Când trebuie să-ţi sosească stăpânul?

— Nu ştiu… Da mai mult de două zile nu lipseşte niciodată…

— Vino cu mine să-mi arăţi dormitorul doamnei!

Camera era în dezordine. În aer plutea un parfum fin, îmbietor. Mobila grea, din lemn de nuc, trăda bunăstarea avocatului. Comisarul Patrolea s-a învârtit o vreme prin cameră, adulmecând toate ungherele cu un aer de om scârbit. S-a oprit în dreptul măsuţei de toaletă, a cercetat borcanele din faţa oglinzii. A deschis sertarele, a cotrobăit prin noptiere. În cele din urmă, ne-am întors în sufragerie. De astă dată, Patrolea s-a apucat să cerceteze atent cadavrul sfârtecat al femeii. L-am văzut culegând de pe jos o schijă, o bucată de sfoară, câteva petice de ziar. L-am mai văzut uitându-se sub un bufet şi scoţând de acolo ceva… Părea mulţumit de tot ce-i fusese dat să culeagă de pe covorul persan stropit din belşug cu sânge.

Am mai stat acolo până în clipa în care a sosit la faţa locului procurorul, însoţit de medicul legist. Comisarul Patrolea i-a salutat rece, ca pe nişte străini, şi m-a tras după dânsul în strada cufundată în beznă, dar încă animată de ecoul nenorocirii din casa avocatului. Bineînţeles, rabla chesturii nu ne aşteptase. Am făcut câţiva paşi împreună. Zgribulit în pardesiul său subţire şi vechi, comisarul părea lipsit de apărare. La un colţ de stradă s-a oprit şi mi-a spus:

— Domnule, prima zi din activitatea dumitale de criminalist s-a încheiat. Poţi să te duci acasă. Salut!

Mi-a întors spatele şi a plecat, pierzându-se în noapte. Fireşte, l-am înjurat în gând până când m-am săturat. Apoi, am intrat într-o circiumă şi, cu puţinii bani pe care îi aveam în buzunare, am băut o ţuică. Voiam să-mi „înec” amarul unei zile pe care nicicând n-o visasenî. Ridicam cinzeaca şi-mi uram singur: *„Noroc, tovarăşe poliţist!”* De fapt, fierbeam de necaz că Patrolea mă expediase acasă ca pe un puşti, refuzând orice explicaţii. Muream de curiozitate să aflu ce ascundea explozia grenadei. Crimă? Sinucidere? Un simplu accident? De altfel nici nu-l vedeam pe comisarul Patrolea descurcându-se în toată afacerea asta.

*

* *

A doua zi, Patrolea a binevoit să nu se prezinte la slujbă. Dispăruse fără urmă. Turbam. A reapărut în a treia zi, pe la ora zece. Mi-a dat bună ziua în fugă, a scos dintr-un buzunar al pardesiului un pacheţel şi s-a apucat să mănânce salam cu pâine. Era hămesit. Clefăia, nebăgându-mă în seamă. L-am lăsat să-şi înghită mâncarea liniştit. Pe urmă, i-am comunicat că-l căutase domnul chestor.

— Atâta pagubă, mi-a răspuns.

Şi-a aprins o ţigară şi a închis ochii pentru a trage, parcă, un pui de somn.

— L-aţi prins? am îndrăznit eu să-i tulbur siesta.

— Pe cine?

— Pe vinovat…

— Trebuie să apară aici dintr-o clipă într-alta.

Chestia cu vinovatul care urma să se prezinte singur la poliţie n-am prea priceput-o. Zece minute mai târziu însă, în birou a intrat un domn – în jur de cincizeci de ani – îmbrăcat într-un costum negru. Pe chip i se citea o durere adâncă. Am înţeles de îndată că în faţa mea se afla soţul victimei, avocatul Druţă. „Cu neputinţă!” a fost prima mea reacţie. Am constatat că Patrolea îl cunoştea. L-a poftit să ia loc pe scaunul de lângă masa sa plină cu pete de cerneală, apoi l-a privit lung şi flegmatic. Avocatul i-a suportat privirile şi l-a întrebat:

— Pentru ce m-aţi chemat?

— Pentru câteva date suplimentare.

— Am crezut că discuţia noastră de ieri după-amiază a fost edificatoare. De altfel, consider că m-aţi invitat într-un moment nepotrivit. Astăzi e înmormântarea… Mă rog, vă stau la dispoziţie, dacă nu se poate altfel, s-a oferit avocatul în cele din urmă.

— Vă rog să-mi spuneţi ce ştiţi despre amantul soţiei dumneavoastră? a intrat Patrolea brutal în fondul problemei.

— Îndrăzniţi să calomniaţi memoria soţiei mele? a ripostat domnul Druţă, roşindu-se de mânie până în vârful urechilor. Nu permit!

— Calomnia nu-mi stă în caracter, s-a apărat comisarul cu demnitate. Apoi, sugându-şi enervat măselele, a continuat: Dacă nu mă credeţi, întrebaţi-o pe subretă. Şi,

vă rog, reţineţi: când formulez o acuzaţie, o şi demonstrez cu probe concrete. Mai demult aţi avut un secretar, Năftănăilă. El a fost, până în ultima clipă, amantul soţiei dumneavoastră.

Domnul Druţă şi-a lăsat ochii în pământ.

— Da… Ştiam, a recunoscut el cu o voce dramatică. Mă înşela… e o poveste mai veche. N-am putut s-o împiedic…

— … pentru că întreaga avere se găseşte trecută pe numele doamnei.

— Viaţa, domnule comisar, e un conglomerat de compromisuri… Nu eram decât un avocat tânăr şi sărac când ea a acceptat să se căsătorească cu mine, a răspuns soţul decedatei, cu un glas stins.

— Când aţi plecat la Arad, aţi bănuit că soţia se va sinucide într-un mod atât de înfiorător?

— Să se sinucidă?!? Am auzit bine?! Nu… nu… De ce să se sinucidă? N-avea niciun motiv s-o facă… Şi mai ales cu o grenadă?! De unde s-o fi luat? Nu pot să-mi explic.

Comisarul a înălţat din umeri, arătând astfel că nici el nu-şi explică provenienţa grenadei.

— Când aţi vorbit cu dânsa ultima oară?

— Acum trei zile… Dimineaţa… Când am plecat la Arad… Aşa cum am mai declarat: am avut de pledat în câteva procese.

— La despărţire n-aţi observat nimic schimbat în comportarea ei? a întrebat Patrolea, aprinzându-şi o ţigară.

— Nu. Ca întotdeauna când plecam de acasă pentru mai multe zile, se înveselea subit.

Explicaţiile nefericitului soţ au avut darul să-mi

stârnească compătimire. Deci, cu atât mai mare mi-a fost uluirea când l-am văzut pe Patrolea izbucnind în râs... Un râs grosolan, enervant.

— Domnule, a sărit avocatul ofensat, nu vă permit să vă bateţi joc de simţămintele mele atât de greu încercate!

— Ba o să-mi permiteţi, i-a replicat criminalistul. Domnule Druţă, vă anunţ că Parchetul a emis un mandat de arestare pe numele dumneavoastră. Sunteţi învinuit de crimă.

După o tăcere scurtă, dar foarte apăsătoare, avocatul a izbucnit:

— Sunteţi nebun, domnule comisar! Nebun de-a binelea... nebun de legat... Eu să fiu învinuit de crimă?!!! Să-mi ucid nevasta?! Obrăznicia asta n-o să rămână nepedepsită, domnule comisar...

Ascultându-l, Patrolea s-a tot căutat prin buzunare, găsind, în cele din urmă, ce căuta. I-a întins învinuitului mandatul de arestare. Furios, avocatul l-a azvârlit cât colo. Peticul acela de hârtie a plutit câteva clipe prin cameră. Pe comisar, totuşi, gestul avocatului l-a lăsat indiferent.

— Domnule Druţă, aţi proceda mai înţelept dac-aţi binevoi să mă ascultaţi cu răbdare şi calm. Sunteţi doar avocat. Dacă probele de învinuire nu or să vi se pară convingătoare, cu atât mai bine... O să vă puteţi apăra mai uşor. Nu-mi respingeţi sfatul. De altfel, nici n-aveţi încotro. Mandatul de arestare a fost emis...

— Dumneata nu eşti în toate minţile! a mai ripostat avocatul.

— Poate. Însă vă cer să-mi vorbiţi şi dumneavoastră la

fel de respectuos... Aşadar, ultima oară aţi vorbit cu soţia acum trei zile, înainte de a pleca la Arad. Vă menţineţi declaraţia?

— N-am niciun motiv s-o infirm.

— Domnule, îmi place că minţiţi ca un... bun avocat. Propria sa glumă l-a amuzat. A râs din nou, iar din râs a dat în tuse. Cu greu s-a potolit. Domnule Druţă, şi-a reluat el interogatoriul, să vă spun eu care-i adevărul. Ultima oară aţi vorbit cu soţia la telefon, cu aproximativ 10–15 minute înainte de a se întâmpla nenorocirea.

— Nu-i adevărat...

— Domnule avocat, i se adresă Patrolea părinteşte, zău, n-are niciun rost! E drept, aţi fost la Arad... Aţi lipsit două zile şi jumătate. Aţi pledat, aţi fost tot timpul cu prieteni... Într-un cuvânt, aţi adunat un car de alibiuri. Unde aţi fost alaltăieri după-amiază, între orele 16 şi 16,30?

— La restaurantul „Continental”, cu prietenii, la un şpriţ!

— E adevărat... aţi fost... aţi chefuit cu prietenii. Dar la un moment dat v-aţi ridicat de la masă, v-aţi scuzat şi v-aţi îndreptat spre toaletă. De acolo, v-aţi furişat în stradă, pe o uşă dosnică. Telefoanele erau la un pas. Aţi făcut o comandă fulger...

Vorbea de parcă în ziua aceea ar fi fost la Arad şi s-ar fi ţinut ca o umbră după Druţă.

— Scorneli de minte bolnavă...

Patrolea nu şi-a ieşit din fire. S-a căutat din nou prin buzunarele costumului său larg şi uzat.

— Iată copia recipisei, domnule avocat. De altfel,

funcţionara de la telefoane, duduia Puşa, căreia, cândva, i-aţi făcut curte, poate să confirme că aţi vorbit la telefon cu nevasta. Vă rog să-mi răspundeţi pentru ce aţi părăsit masa prietenilor în felul acesta şi pentru ce v-aţi chemat nevasta la telefon?

— O să vă spun ce-a fost, s-a îmbunat domnul Druţă. Mi-era ruşine să vă relatez, aşa cum mi-a fost ruşine să le mărturisesc şi prietenilor, ar fi făcut haz pe socoteala mea. Intenţionam să mă întorc, chiar în seara zilei respective, acasă... De aceea i-am telefonat soţiei... s-o anunţ... să fiu scutit de surprize...

— Totuşi, nu v-aţi înapoiat?

— Îmi vorbise la telefon cu jumătate de gură, ceea ce m-a înfuriat. M-am întors la restaurant şi am ţinut-o într-un chef până dimineaţa.

— Nimic de zis, minţiţi frumos, domnule avocat, cu artă. Dar nu ţine... Aţi omis din planurile dumneavoastră o posibilitate. Nu v-aţi gândit la faptul că soţia ar putea să-i împărtăşească amantului câte ceva din tainele căsniciei. Aş vrea să vă informez că, după convorbirea dumneavoastră interurbană, soţia şi-a chemat amantul la telefon şi i-a relatat cuvânt cu cuvânt discuţia avută. E drept, i-aţi comunicat soţiei că intenţionaţi să vă înapoiaţi acasă în cursul serii, dar i-aţi mai cerut ceva... Să scoată din seif pachetul acela, deoarece la 5 fix avea să se prezinte un domn să-l ridice. Domnul acesta urma să ia pachetul şi să lase în schimb un plic cu 1.000 de dolari. I-aţi spus soţiei să nu deschidă plicul şi să nu-i pună insului nicio întrebare. Aţi mai rugat-o ca, până la sosirea necunoscutului, să

despacheteze obiectul care era înfăşurat într-un ziar şi să-l învelească cu o hârtie albă. Ea v-a dat ascultare. Pachetul era însă ambalat ingenios; un capăt de sfoară era legat de inelul slăbit al grenadei. Trăgând de sfoară, doamna Druţă a tras şi de inel, fapt care a declanşat explozia... Iată inelul grenadei cu capătul de sfoară bine înnodat. L-am găsit proiectat de suflul exploziei sub bufetul de lângă fereastră. Femeia care v-a înşelat a murit. Răzbunându-vă, dumneavoastră aţi devenit automat moştenitorul averii, într-un moment când celălalt se pregătea să pună mâna pe ea. Domnule Druţă, trebuie să recunosc că aţi dat dovadă de multă ingeniozitate. Aţi înscenat o crimă aproape perfectă. Dar ceea ce îi reuşeşte Agathei Christie în literatură, nu v-a izbutit în viaţă. Aveţi ceva de spus întru apărarea onoarei dumneavoastră? Deocamdată, nu?... Foarte bine...

*
* *

Aşa s-a încheiat „cazul” la care am asistat pentru întâia oară. Dacă stau bine şi mă gândesc, desfăşurarea acestui interogatoriu mi-a aprins în suflet o mare pasiune pentru criminalistică. Judecăţile lui Patrolea, deducţiile, metodele sale de investigaţie m-au cucerit. Nu vă ascund, multă vreme l-am dispreţuit, dar pe urmă, l-am şi îndrăgit. Am muncit cu râvnă ca să-i dobândesc încrederea şi pot să vă spun că i-am dobândit-o...

Capitolul II. MOARTEA CĂMĂTARULUI AGAGHI

Ţârâitul telefonului mă smulse din lectura unor documente. Ridicai nemulţumit receptorul. „Alo, Chestura!?” auzii de îndată o voce răguşită, ce părea să fie a unui bărbat grăbit. „Da, Chestura!” răspunsei. „Domnule comisar... Sunteţi domnul comisar, nu-i aşa? Vă informez că astăzi, mă auziţi? ceasornicarul Agachi de pe Strada Mare va fi ucis. Aţi reţinut? Aţi notat? Nu, nu glumesc. Mă auziţi? Astăzi, la ora 12... În plină zi. Ceasornicarul Agachi... Cel de pe Strada Mare. Aţi notat?” „Cu cine am onoarea?” întrebai eu, nevindecat încă, după câteva luni de stagiu, de naivitatea începătorilor. „Cine? Ei, da, n-are importanţă... Un binevoitor. Unul care vrea să se desolidarizeze de crimă. Alo! Alo! Domnule comisar, nu vreau să mă înţelegeţi greşit... nu glumesc”.

Anonimul închise telefonul, lăsându-mă literalmente cu gura căscată. Comisarul Patrolea moţăia sau se prefăcea că moţăie la măsuţa sa plină de pete de cerneală. Chiştocul stins al ţigării i se lipise de colţul buzei inferioare. Tuşii înadins. Patrolea deschise leneş un ochi şi, fixându-mă, mă luă în zeflemea.

— Ce-i, tinere criminalist de partid?

Mă provoca, dar rămăsei indiferent. Începusem să mă obişnuiesc cu dânsul. Cred că şi el cu mine. Îi relatai, fără să-mi scape nici cel mai mic amănunt, despre telefonul primit. Patrolea deschise curios şi celălalt ochi. Îşi încrucişă braţele. Chiştocul nu i se dezlipise. O scânteie

ironică începu să-i joace în pupile.

— Ceasornicarul Agachi?

— Îl cunoaşteţi?

— Da, cine nu-l cunoaşte pe ticălosul ăsta?... Şi apoi, uiţi că lucrez în T. de peste treizeci de ani?

— Atunci, e în regulă, dacă avem de-a face cu un ticălos, să-l lăsăm să fie ucis, zisei, uitându-mă la ceasul-farfurie de pe peretele afumat, ale cărui minutare arătau ora zece şi un sfert. Un ticălos mai puţin.

— Ai început să prinzi glas, domnule Musceleanu!

Nu-i plăcea când îi răspundeam, împrumutându-i stilul. Ştiam, continua să mă dispreţuiască. Mă considera pasagerul, pasărea călătoare a Chesturii. Într-o zi mi-a şi spus-o: „Azi, partidu' tău te trimite aici, mâine într-altă parte...” În sinea mea, îmi ziceam: „Ah, de m-ar trimite mai repede într-altă parte sau înapoi, la cazangerie, să scap de mutra ta!”

În sfârşit, Patrolea îşi smulse chiştocul lipit de buză şi-l aruncă în scrumiera vârfuită cu mucuri.

— Într-adevăr, Agachi ţine de ani de zile o ceasornicărie. Lucrează, dar de fapt se îndeletniceşte cu camăta; mai face şi puţin trafic de aur, de valută. M-aş fi ocupat cu plăcere de dânsul, n-am primit însă împotriva lui vreo plângere. La ce oră zici că-l vor omorî? mă întrebă el, nu fără o undă de ironie în glas.

— La douăsprezece fix. Totuşi, domnule comisar, mă întreb dacă e cazul să luăm în consideraţie o asemenea anonimă!

— De ce nu? Sau vrei cumva anonime semnate?

Întrebarea îl enervă. Se ridică în picioare. În ultima vreme se hrănea prost şi slăbise şi mai mult. Costumul vechi atârna ponosit pe dânsul. Gulerul şi manşetele tari ale cămăşii demodate pe cât îi erau de roase, pe atât îi erau de curate. Începu să se plimbe prin încăpere, privindu-mă pieziş. Se pregătea să mă ia la rost, să-mi ţină o predică. Nu mă înşelasem.

— Tinere, începu el, n-ar strica să te gândeşti ceva mai mult şi mai serios la ce vrei să faci în viaţă! Dacă te-ai hotărât să devii criminalist şi nu deputat în nu ştiu ce parlament, atunci fii bun şi reţine: informaţiile, pe orice cale ne-ar parveni, oricât de dubioase şi incredibile ni s-ar părea, se cer luate în seamă. Absolut orice informaţie: chiar dacă ţi se pare o farsă sau o glumă de prost gust, ea se cere onorată...

— Deci, sunteţi de părere că Agachi ar putea să fie asasinat?

— N-am spus aşa ceva. În cât suntem astăzi?

— Întâi aprilie! exclamai eu, luminat de această aducere aminte.

— Vezi?

— Atunci, sunteţi de părere că nu va fi asasinat?

— Nici asta n-am spus... Mă privi zeflemitor şi-şi aprinse o „mărăşească”. Ţine minte! Nici profesia noastră nu-i lipsită de laturile ei absurde. Azi e întâi aprilie, ziua păcălelilor. Şi iată că o informaţie anonimă ne aduce la cunoştinţă că unul din cei mai mari ticăloşi ai oraşului va fi asasinat. Binevoitorul ne indică până şi ora, să nu care cumva să venim „la petrecere” mai devreme sau mai

târziu. Zici că-i o păcăleală, dar tot atât de bine ar putea să nu fie... Iar noi, că-i una, că-i alta, trebuie să intervenim, ba mai mult, să salvăm, dacă-i cazul, viaţa unui ticălos!

— E o păcăleală, domnule comisar, continuai eu să afirm. Ar fi fost mai firesc ca acest binevoitor anonim să-l avertizeze pe Agachi. Iar dumnealui să vină la poliţie şi să ne ceară sprijinul, să ceară să fie ocrotit...

Zău, eram mândru de judecata mea!

— De unde ştii că Agachi n-a fost avertizat? Poate că a fost, dar fiind 1 aprilie, şi-o fi spus şi el că-i vorba de o păcăleală. Sau poate preferă să moară decât să amestece poliţia în afacerile lui veroase! Oricum, domnule Musceleanu, îţi dau mână liberă să clarifici cazul şi să-mi raportezi situaţia.

Mă scrută ironic prin fumul ţigării, după care îmi întoarse spatele şi ieşi.

*
* *

Era un întâi aprilie întunecat şi umed. Primăvara ne ocolea; refuza, pesemne, să mai intre într-un oraş flămând şi mohorât. Te deprimau rafturile goale ale magazinelor. De-ale gurii găseai numai la speculanţi. Inflaţia era în toi. Mă număram şi eu printre „milionari”. Ba devenisem „poliţist de tip nou”, cum se exprimase secretarul judeţenei de partid, într-o vreme plină de vitregii.

Părăsisem clădirea Chesturii fără a fi călăuzit de o idee clară, de un plan precis de acţiune. Primisem, înciudat,

misiunea încredinţată de Patrolea. Mă cam scotea dumnealui din sărite, dar, în acelaşi timp, devenisem conştient că era singurul criminalist din oraş de la care aş fi putut să învăţ meserie.

Îndreptându-mă spre Strada Mare, mă tot gândeam cum să procedez. Îmi trecea prin minte ideea să intru la Agachi, în dugheană, şi să i-o spun fără ocol: „Nene, bagă de seamă, la ora 12, cineva, nu ştiu cine, vrea să te omoare, aşa că ia-ţi catrafusele şi vino cu mine la poliţie, să te vâr într-un adăpost!” Ce mai, toată istoria mi se părea stupidă. Mă învârtii multă vreme prin faţa ceasornicăriei, frământându-mi creierul în căutarea unei soluţii potrivite. Prin vitrina îngustă, cu geamul murdar, zărisem profilul vulturesc al lui Agachi. Şi timpul trecea; o mărturiseau toate ceasurile întâlnite în cale. În cele din urmă, ajunsei la concluzia că asasinarea lui Agachi, în prezenţa mea, ar fi o imposibilitate. Aşa că, la ora douăsprezece fără zece minute, intrai hotărât în ceasornicărie. Nu însă înainte de a fi controlat existenţa pistolului în buzunarul drept al lodenului.

Strada era aproape pustie. Ceasornicăria lui Agachi se afla în rând cu alte ateliere meşteşugăreşti. Prăvăliile din jur, în afara unei librării, din lipsă de mărfuri, hibernau cu obloanele trase. Intrai. Ceasornicarul era singur şi meşterea cu o şurubelniţă subţire măruntaiele unui ceasornic. Văzându-mă, Agachi lăsă să-i cadă din ochi lupa şi mă cercetă cu un interes evident. Ştiam că încă nu trecuse de şaizeci de ani, însă din pricina feţei osoase şi brăzdate de riduri subţiri şi dese, arăta cu zece ani mai

bătrân. Ochii pierduţi în adâncul găvanelor erau de un verde-spălăcit. Nasul coroiat şi subţire, ca de pasăre răpitoare, părea că vrea să-i atingă gura parcă fără buze.

— Cu ce vă pot servi?

Ne despărţea o tejghea lată de vreo jumătate de metru, acoperită cu o diftină verde, smulsă parcă de pe masa unui biliard.

Nu ştiam cum să încep, de aceea, în liniştea ce se lăsase, auzeam distinct ceasurile care băteau. Mai tare mi se părea că bate un ceas vechi, cu cuc, pe care-l vedeam deasupra capului bătrânului cămătar. Zâmbind condescendent, ceasornicarul repetă întrebarea. Iar eu rostii prosteşte:

— Domnul Agachi în persoană?

Zâmbetul de pe chipul său se stinse. Sesizai că interesul său mut pentru persoana mea creştea.

— Da, eu. Cu ce vă pot fi de folos?

— Mi s-a spus că sunteţi o firmă serioasă, născocii eu o conversaţie. Aş avea nevoie de un ceas de mână, însă o marcă bună.

Agachi clipi neîncrezător. Se uita mereu spre ceasul cu cuc. Îl imitai. Mai erau exact nouă minute până la ora fatală.

— Ceasuri bune? De unde? zâmbi ei amar. Comerţul e la pământ, domnule.

Avui impresia că voia să mă expedieze, să scape de mine. Mai observai că iscodea mereu ceasul cu cuc. Hotărâi să nu părăsesc ceasornicăria. Cerui să-mi arate marfa pe care o avea.

Agachi se mai învioră un pic. Se aplecă să caute ceva sub tejghea. Din stradă, pătrundea prin geamul vitrinei o lumină difuză. „Cu siguranţă, e o farsă. Cine să-l omoare în plină zi, în prezenţa mea şi încă pe Strada Mare?!” „Tic-tac, auzeam, tic-tac”. Minutele se scurgeau încet. Agachi puse pe tejghea câteva ceasuri vechi, lăsându-mă să le cercetez în voie. „Tic-tac”, auzeam. Nu mă pricepeam la ceasuri, dar mă apucai să le cercetez cu răbdare. Trecură, în felul acesta, cinci minute. Simţeam cum broboanele de sudoare răsar reci şi se preling pe şira spinării ca pe un jgheab.

— Asta cum e? întrebai eu numai aşa, ca să mai zic ceva.

— E un „Doxa”, marcă bună, dom’le, mă lămuri Agachi, mişcându-şi ridurile din jurul gurii mari şi subţiri.

— Mda, mormăii, un „Doxa”?!

Mă stăpânea senzaţia că ceasurile din jur băteau din ce în ce mai tare. Cămătarul îmi dădea pe un ton foarte grav lămuriri cu privire la mărcile ceasurilor. „Tic-tac”. Patru minute ne mai despărţeau până la ora H. Fără voia mea, mâna prinse să-mi tremure.

— Tremuraţi! observă şi Agachi, neliniştit.

— Da’ de unde! zâmbii eu strâmb. Cât cereţi pe „Doxa”?

Rosti un preţ. Eu îi dădui altul. Tic-tac-urile îmi luau auzul. Ne uitarăm aproape simultan la ceasul cu cuc din perete. Cămaşa mi se lipise de spinare. Duceam mereu mâna la buzunarul unde-mi ţineam pistolul. Prin vitrină, zăream strada pustie.

— Îl luaţi? mă luă el la rost.

— Îl iau, dar...

Secundarul mai avea puţin ca să se suprapună cu minutarul. Tic-tac-ul mă lovea în moalele capului.

— Care va să zică, nu-l luaţi? mă sfredeli el cu răutate.

Vru să-mi smulgă din mâna ceasul. În acelaşi moment, „cucul” ieşi din „cuib” şi începu să cânte. Amândoi încremenirăm, uitându-ne la el. „Unu... doi... Număram eu mecanic, în gând, trei... patru... Cinci... şase... Deodată, Agachi se întoarse spre mine... Ochii i se căscară de parc-ar fi vrut să-i iasă din orbite. Se îngălbeni... Murmură ceva de neînţeles din vârful buzelor subţiri, apoi căzu cu burta peste tejghea... Mâinile osoase se întinseră să apuce marginea tejghelei. Nu izbuti şi se prăbuşi între raft şi tejghea. Totul se petrecuse fulgerător. Cucul, înspăimântat parcă, se retrase în cutiuţa sa. Îmi revenii brusc din uluire şi trecui de partea cealaltă a tejghelei. Cămătarul căzuse într-o rână, îngheboşat, cu capul răsucit, de parc-ar fi vrut să mai vadă o dată tavanul afumat. Ochii îi erau deschişi şi sticloşi. Mărturisesc sincer că, în primele momente, n-am ştiut ce trebuie să fac. Pentru întâia oară trăiam o asemenea clipă fantastică. Ajunsei, în cele din urmă, la concluzia că cel mai înţelept lucru ar fi să chem „Salvarea”. Agachi, pesemne din zgârcenie, nu avea telefon. Ieşii repede în stradă, în căutarea unui aparat. Îmi rotii privirile. Nimic. Trecui atunci neliniştit de la un atelier la altul, întrebând: „Aveţi telefon?”. Găsii, în cele din urmă, la Petre Cotoţ, un cizmar de lux de pe Strada Mare. Un paravan de carton despărţea „magazinul” de

atelier. Nu bănuiam că dincolo lucrau şase calfe, care, de îndată ce-mi auziră convorbirea telefonică, săriră de la locurile lor şi-o zbughiră în stradă. Îi regăsii, îngrămădiţi în uşa ceasornicăriei. Se dădură la o parte şi mă lăsară să trec. Intrai. În ceasornicărie se făcuse parcă şi mai întuneric. Numărul curioşilor din stradă creştea. Stăteam încremenit şi priveam când la uşă, când la trupul mort al lui Agachi. Pe neaşteptate, un curios îşi vârî nasul şi întrebă dacă nu cumva avem nevoie de un doctor, că în stradă, printre ei, se nimerise să fie unul.

— Să intre! mă bucurai.

Medicul îşi croi drum. Îi observai, în treacăt, eleganţa. Purta un pardesiu de culoare închisă cu gulerul din catifea. Avea cu dânsul o trusă medicală. I-l arătai pe Agachi. Doctorul se descoperi, îşi descheie pardesiul, scoase din trusă ustensilele, apoi se lăsă lângă trupul cămătarului. Îi desfăcu nodul de la cravată, îi descheie gulerul cămăşii...

— Fii drăguţ, mi se adresă şi glasul său calm mă linişti ca prin farmec, aprinde o lumină.

Începui să caut comutatorul. În sfârşit, îl găsii. Aprinsei lumina. După câteva minute, doctorul se ridică şi spuse:

— E mort. Nu pot să-mi dau seama dacă e inima sau altceva; spuma de la gură mi se pare suspectă.

Se apropie de mine. Pesemne, mă credea vreo rudă de-a lui Agachi, căci, privindu-mă cu compătimire, îşi rosti condoleanţele. Era un bărbat frumos, în puterea vârstei, cu o mustăcioară neagră sub nasul drept şi delicat.

— Pe mine vă rog să mă iertaţi, dar mă aşteaptă pacienţii... Îmi daţi voie, sunt doctorul Ionel Răduţ. Scoase

o carte de vizită şi mi-o întinse. Dacă aveţi cumva nevoie de mine la întocmirea certificatului de deces, vă stau la dispoziţie.

Îi mulţumii. Îmi strânse mâna şi mă lăsă singur, dezolat, lângă cadavrul ceasornicarului. „N-a fost farsă, gândii, auzind tic-tac-urile ceasurilor din jur. Cu ce să încep? Ce să-i raportez lui Patrolea? Cu siguranţă, o să se amuze...” De afară, auzii un glas: „Vine Salvarea!” Răsuflai uşurat. Nu mai eram singur.

*

* *

Am întârziat mult pe la morgă cu întocmirea unor formalităţi, aşa că la Chestură am ajuns abia după-amiază. Pe comisarul Patrolea îl găsii stând la măsuţa sa, picotind ca de obicei cu braţele încrucişate. Deschise mai întâi un ochi, apoi pe celălalt.

— Ei, ce-ai făcut?

Îi raportai. Căutai să nu-mi scape niciun amănunt, arătându-mi marea dezolare că n-a fost o păcăleală de 1 aprilie.

— Şi totuşi, susţinui eu, până la un punct, a fost şi o păcăleală...

Îi citii bileţelul pe care-l găsisem asupra cămătarului:

„Domnule Agachi, sunt informat că astăzi, la ora 12, reprezentanţii poliţiei vor apărea în magazinul d-tale în vederea unei descinderi. Un binevoitor”.

— Şi acum, ce ai de gând să faci?

— Cum, ce? Să-l prind pe asasin! mă umflai eu în pene.

— Nu mai e nevoie, zise Patrolea. Asasinul a fost de-acum prins. E dincolo... Dacă vrei să-i vezi mutra, n-ai decât să deschizi uşa...

„Dincolo” reprezenta o cămăruţă izolată, destinată prevenţiilor temporare. „Îndrăzneşte!” mă îndemnă Patrolea din ochi. Deschisei, fiind convins că bătrânul comisar îmi pregătise o păcăleală. Încremenii imediat cu mâna pe clanţă. De pe taburetul din colţul încăperii se ridică încet, tare încet, doctorul Ionel Răduţ. Mă privi o clipă, apoi îşi lăsă ochii în pământ. Închisei repede uşa.

Patrolea îşi întinse picioarele pe măsuţă şi mă măsură cu superioritate.

— Şezi, mi se adresă cu o blândeţe ce nu i-o cunoscusem până atunci. Trebuie să recunosc că fără aportul dumitale nu l-aş fi prins. Stângăcia dumitale mi-a fost de mare folos. Ai fost o momeală perfectă...

— De necrezut! murmurai eu ca pentru mine. Chiar el să fie?

— El e, domnule, el şi nu altcineva... De altfel, a şi făcut mărturisiri complete. Şi, ca să mă convingă, criminalistul scoase din buzunărelul vestei un inel de aur masiv, îngreuiat parcă şi mai mult de o piatră cu reflexe roşiatice. Uite, vezi, are 30 de grame. Împreună cu piatra asta de rubin, inelul valorează bani mulţi. Bani, nu de ăştia de acum, bani! E al soţiei doctorului, fiica boierului Cristache.

Patrolea se jucă o vreme cu inelul, admirându-i piatra.

— A lucrat inteligent, continuă el, formidabil de inteligent! N-am mai întâlnit încă un caz ca ăsta. Fără

ajutorul dumitale, nu l-aş fi prins, mă consolă comisarul.

— Bine, bine, mă stăpânii eu cu greu, cu ajutorul sau fără ajutorul meu, totuşi cum l-aţi prins?

Patrolea îşi aprinse tacticos o „mărăşească”, chinuindu-mi nervii şi curiozitatea. După primele fumuri trase în piept, începu să mă lămurească:

— Se pregătea să fugă din ţară. Cu maşina unui prieten urma să ajungă la Borş. Fuga şi-a pregătit-o minuţios. Să ajungi astăzi undeva în Occident, fără să ai un capital, înseamnă sinucidere curată. Doctorul Ionel Răduţ nu voia să se sinucidă. Avea el acest inel, mai avea şi alte bijuterii, dar voia să facă rost şi de valută, de dolari, fără să investească nimic. Aşa a intrat în legătură cu Agachi şi i-a cerut cinci mii de dolari împrumut. Cămătarul s-a învoit; i-a împrumutat numai trei, cu o mie de dolari mai puţin decât valoarea gajului. Tranzacţia s-a încheiat acum două săptămâni. Deunăzi, doctorul s-a înţeles cu Agachi că astăzi o să-i restituie împrumutul, plus 500 de dolari, reprezentând dobânda. Voia, în acelaşi timp, să-şi ia înapoi gajul. A trecut de dimineaţă pe la ceasornicărie. Şi-a manifestat îngrijorarea că Agachi n-ar mai avea inelul. Cămătar cinstit, Agachi i l-a arătat. Ba i-a arătat şi unde îl ţinea ascuns: în buzunarul de la vestă. Ca şi în alte dăţi, doctorul l-a servit cu o bomboană din care obişnuia să ia şi el. Iată-le. Conţin cofeină şi sunt reconfortante. Apoi, Ionel Răduţ a plecat, înţelegându-se cu ceasornicarul să treacă ceva mai târziu, urmând să aducă dolarii şi să ia înapoi inelul. S-a ţinut de cuvânt: a trecut pe acolo, a luat inelul de faţă cu dumneata şi a plecat...

— Nu înţeleg nimic! şuierai eu printre dinţi.

— Ascultă-mă cu atenţie, zise Patrolea, impresionat de izbucnirea mea. Azi de dimineaţă, după ce ai plecat, m-am luat după dumneata. Asasinul, nimic de zis, a ales o zi potrivită pentru a-şi duce la bun sfârşit intenţia. 1 aprilie, ziua păcălelilor... Zău că un caz ca ăsta n-am avut încă! Te-am trimis anume înainte, ajungând la concluzia că nu există decât două posibilităţi: prima, să avem de-a face cu o farsă; a doua, să nu avem de-a face cu o farsă. M-am oprit asupra ultimei posibilităţi. Mi-am zis: „Cel care a telefonat va fi curios să vadă ce se va întâmpla la ceasornicăria lui Agachi, în jurul orei 12; va veni poliţia sau nu?” N-am greşit în judecata mea. Am stat la pândă. Te-am văzut când ai intrat, când ai ieşit... Tot pândind, l-am descoperit şi pe doctorul Ionel Răduţ. Aştepta cu nerăbdare momentul, lângă vitrina librăriei de peste drum. Când a văzut lumea adunându-se, a înţeles că a sosit clipa să apară din întâmplare. S-a vârât în mulţime, ba, mai mult, ţi-a sărit în ajutor. Am venit şi eu mai aproape. M-am lipit de vitrină. Nu m-ai observat? De acolo, am urmărit totul. Ţi-a cerut să aprinzi lumina, nu-i aşa? Doctorul mi-a spus-o. În clipa aceea i-a sustras inelul. Odată intrat în posesia inelului şi a dolarilor, a şters-o. Afară însă, îl aşteptam eu...

— Bine, dar Agachi a murit la ora 12 fix! Cum de-a fost posibil?

— Ehei, tinere, ăsta-i meritul asasinului! L-a otrăvit. Specialitatea sa e toxicologia. I-a oferit o bomboană, preparată de dânsul, conţinând o otravă cu efect întârziat.

Totul a fost gândit la milimetru. La ora 10, i-a oferit bomboana. La zece şi un sfert ţi-a telefonat. La 12 fix, Agachi îşi dădea sufletul. Ca să obţină o asemenea performanţă, doctorul Ionel Răduţ a otrăvit toate pisicile din cartier.

— Şi dacă nu i-am fi luat în serios sesizarea telefonică?

— El tot ar fi apărut la Agachi şi şi-ar fi luat gajul. În cazul acesta cămătarul ar fi murit nu în prezenţa unui poliţist, ci a unui medic care, în aceeaşi zi, trebuia să dispară din ţară. Ai priceput?

— De ce a ales ca loc al crimei ceasornicăria?

— Uite ce e, tinere, criminalul a acţionat perfect. Acasă la Agachi, n-ar fi izbutit niciodată să-l ucidă şi să-l jefuiască. Căci Agachi, ca orice cămătar, obişnuia, după lăsarea întunericului, să se baricadeze în casă. Dumnezeu să fi bătut la uşa lui şi nu i-ar fi deschis! Pricepi?

Comisarul Patrolea izbucni în râs. Din râs dădu în tusea sa tabagică. Au trecut de atunci atâţia ani… Dacă unele din piesele afacerii aceleia n-ar purta data de 1 aprilie, aş fi şi astăzi înclinat să cred că a fost vorba de o păcăleală plină de fantezie.

Capitolul III. TREI GLOANŢE ÎN PLIN

— Sunt sigur că s-a întâmplat ceva! exclamă Patrolea de cum trecui pragul locuinţei sale. Făcu o pauză, mă iscodi bănuitor, apoi adăugă: Hai, prezintă-ţi raportul! Te ascult?

Nu i-am răspuns imediat; de mai bine de două săptămâni, bătrânul criminalist zăcea la pat, doborât de boală. Trecuseră prin odaia lui destui medici, fiecare dintre ei stabilind un alt diagnostic. Absenţa lui de la Chestură mă întrista şi mă descuraja, căci începuse să-mi fie drag.

— Hai, prezintă-ţi raportul, spune-mi mai repede ce s-a întâmplat! mă îndemnă Patrolea din nou.

Criminalistul zăcea pe spate, acoperit până sub bărbie cu o pătură groasă.

— Pun rămăşag pe o bere că e crimă, nu-i aşa?

— Exact, domnule Patrolea, cum de-aţi aflat? Cine de la Chestură a mai trecut pe-aici?

— Nu crezi, dom'le Musceleanu, că e timpul să te cunosc? zâmbi el ostenit. Uite, ştiu, de pildă, că nu-ţi place să anchetezi crime, să ai de-a face cu cadavre... Să vezi sânge... Etcetera... Etcetera... De unde ştiu? Nu-i prea dificil să ajungi la concluzia asta... Am observat, în puţinul răstimp de când lucrăm împreună, că ori de câte ori ai de-a face cu o crimă, ţi se formează lângă tâmpla dreaptă, pesemne din pricina emotivităţii, o pată rotundă de roşeaţă... ca o ştampilă. Şi am mai observat ceva: atunci când ţi-e dat să anchetezi un jaf sau o spargere, ştampila nu mai apare. În schimb, ţi se aprind ochii, de parc-ai fi din cale-afară de încântat de ingeniozitatea hoţilor.

O tuse seacă şi scurtă îi tăie vorba. Întinse mâna cu intenţia de a lua de pe noptieră o ţigară; îşi aminti însă la vreme că medicii îl sfătuiseră să renunţe la fumat.

— Care va să zică, s-a întâmplat o crimă... oftă el.

— Da, dom' Patrolea.

— Iar acum nu vii de la Chestură, ci de la locul crimei. Pantofii ţi-s noroiţi.

Eu nu-mi dădeam seama dacă glumeşte sau vorbeşte serios. Într-adevăr, nu veneam de la Chestură.

— Crima s-a petrecut într-o grădină, continuă el. Instinctiv, mă uitai la pantofi, la manşetele roase ale pantalonilor mei, care se noroiseră rău de tot.

— Pământ negru, pământ de flori, glumi bolnavul. Hai, trage-ţi un scaun lângă mine şi povesteşte-mi ce s-a întâmplat.

Mă aşezai lângă dânsul. Faţa lui pământie, brăzdată de riduri subţiri, mă făcu să mă gândesc cu durere că Patrolea nu se va însănătoşi chiar atât de repede.

— Dom’le comisar, cunoaşteţi familia Bălăceanu?

— Bălăceanu, moşieru?

— Pierre Bălăceanu.

— Asta e fiu-său. Mai are şi o fată... Paulette, dacă nu mă înşel. Şi care e măritată cu unicul fiu al unui alt moşier, Ciucă, un boier scăpătat.

— Exact... Fiul, fiica şi soţul acesteia locuiesc în aceeaşi casă.

— Ştiu... au dincolo de chei o casă impunătoare, înconjurată de o grădină mare şi frumoasă.

Dădui din cap, în semn afirmativ.

— Ei bine, dom’le Patrolea, aflaţi că Nicuşor Ciucă, soţul fiicei lui Bălăceanu, a fost împuşcat mortal!...

— Ce vorbeşti?! exclamă criminalistul şi, uitând că-i bolnav, dădu să se ridice. O durere în mădulare însă îl obligă să revină între perne, în aceeaşi poziţie. Şi cine l-a

împuşcat?

— N-o să mă credeţi: Pierre Bălăceanu l-a ucis.

— Cum?! Fătălăul ăla a îndrăznit să pună mâna pe o armă?!

— Nu numai că a îndrăznit, dar a şi tras. Aseară… în grădină, lângă un copac, la vreo opt metri de casă… şi l-a omorât.

— Pierre Bălăceanu?! Într-adevăr, de necrezut… Eu nu l-am văzut decât o singură dată şi, uite că-l ţin minte, e un tinerel subţire, spân la faţă… Are un cap mai curând de femeie decât de bărbat.

— Dom’le Patrolea, aveţi o memorie perfectă. Semnalmentele sunt exacte. Aseară, după săvârşirea crimei, s-a prezentat la Chestură şi, zdrobit de durere, mi-a mărturisit crima săvârşită.

— Eşti sigur că-i Pierre Bălăceanu?

— Îmi pare rău…

— Am glumit… Ce naiba, nu ştii de glumă?

— Cum vă spuneam, şi-a mărturisit crima… A intrat în biroul nostru… Mi-a întins arma, apoi a spus: „Sunt Pierre Bălăceanu… Acum treizeci de minute l-am împuşcat pe cumnatul meu… Aveam toate motivele s-o fac… Îl uram… S-a strecurat hoţeşte în familia noastră. Arestaţi-mă!”

— Şi i-ai satisfăcut cererea?

— Păi, ce era să fac?!

— Atunci, e în regulă, aprecie Patrolea situaţia. N-ai avut prea multă bătaie de cap…

— Ba nu-i de loc în regulă. Bătaia de cap abia după arestarea lui Pierre Bălăceanu a început.

— De ce?... Stai că încep să înţeleg! mă întrerupse Patrolea, mijindu-şi ochii. Pierre Bălăceanu s-a prezentat de bunăvoie la Chestură, şi-a mărturisit crima, dumneata ai întocmit procesul-verbal, apoi l-ai arestat. Dar peste un ceas-două, i-ai dat drumu' acasă. Nu-i aşa? A intervenit avocatul lui, a depus un munte de bancnote devalorizate, iar Pierre Bălăceanu a fost eliberat pe cauţiune.

— Chiar aşa, de unde ştiţi? îmi exprimai eu nedumerirea. Totuşi, cineva de la Chestură a trecut pe la dumneavoastră...

— Aş! Cine să treacă?! Uiţi că lucrez în oraşul ăsta de peste 30 de ani... Cauţiunea pe bani este un articol de lege inventat de bogătaşi.

— Vedeţi, dom'le Patrolea, sării eu victorios, susţineaţi sus şi tare că nu faceţi politică...

— Păi, nici nu fac... eu constat doar, se apără bolnavul. Deci, l-ai pus în libertate... Pe urmă, ce-ai făcut?

— Am continuat ancheta şi am constatat câteva date: crima a fost săvârşită spre seară, la ora 17.15, cu o armă de 6.35. Pierre Bălăceanu a tras în cumnatul său de la o distanţă de aproximativ opt-zece metri... Cele trei gloanţe au nimerit în plin, provocând moartea lui Nicuşor Ciucă.

— Ai cercetat locul crimei?

— Da.

— Când?

— Azi de dimineaţă... Ieri, pe întuneric, mi-a fost imposibil. Ce era să fac?

— Da, da, se încruntă Patrolea, supărat parcă pe mine. Când ţi-ai început cercetările, cadavrul lui Ciucă se mai

găsea la locul crimei sau fusese luat de acolo?

— Îl luaseră din grădină şi-l duseseră în casă. Asta însă nu m-a împiedicat să fac o descoperire... Ajuns cu raportul la acest punct, am scos la iveală revolverul cu care Pierre Bălăceanu îşi împuşcase cumnatul; îl adusesem cu mine, împachetat într-o batistă. Întinzându-l comisarului, l-am îndemnat: Mirosiţi-l, dom’le Patrolea!

Patrolea apucă arma cum ai apuca o pulpă de pasăre dintr-o farfurie pe care, înainte de a o duce la gură, o miroşi, pentru a-ţi aţâţa şi mai mult pofta de mâncare.

— Mda, mormăi el, e cam parfumat revolverul... un parfum fin... Franţuzesc... Chanel... Da, da, nu greşesc... Chanel...

— Nu mă pricep la parfumuri.

— Va trebui să te pricepi, mă dojeni Patrolea.

— E un parfum de damă, nu-i aşa?

— Întocmai.

Cred că, în clipa aceea, bucuria mi se întipărise pe chip.

— Ei bine, dom’le comisar, am ajuns la concluzia că Nicuşor Ciucă a fost împuşcat nu de Pierre. Ci de soţia lui... E parfumul ei...

— Nu-i un indiciu destul de concludent, îmi replică bătrânul criminalist.

— Îmi dau seama... De aceea am mai cules un indiciu... Pierre mi-a arătat locul de unde a tras. *„Am stat ascuns în spatele copacului ăsta, a decla*rat el, şi când *l-am văzut pe Nicuşor ivindu-se, l-am lăsat să se apropie şi am tras...”* Ascultându-l şi cercetând locul crimei, mi-am amintit de ceea ce mi-ai spus dumneata mai demult: „Dacă la locul

crimei s-a tras un foc de armă, vezi de caută şi tubul de cartuş...” Ceea ce, de altfel, am şi făcut. După căutări răbdătoare am găsit tuburile... Dar nu lângă copacul indicat de Pierre, ci la rădăcinile unui alt arbore. Când m-am apropiat de copacul ăsta, să nu râdeţi de mine, l-am mirosit... Coaja răspândea acelaşi parfum delicat... Fără îndoială că femeia a stat lipită de trunchiul copacului... Şi am mai găsit ceva: pământul din grădină, fiind jilav, a păstrat urmele unor pantofi de damă...

— Bravo, Căline! exclamă criminalistul, spunându-mi pentru întâia oară pe nume. Bravo! De trei ori, bravo! Fără îndoială că în prezenţa cadavrului, ţi-ar fi fost mai uşor să tragi nişte concluzii. Tu şi aşa te-ai descurcat, dar asta nu schimbă situaţia. Că-i Pierre sau Paulette, cauţiunea tot i-ar fi pus în libertate. Problema e alta.

Mă fixă gânditor, cu o blândeţe cu care nu mă prea obişnuise. Mă durea în suflet văzându-l cum se chinuieşte încercând să-şi înfrângă suferinţa.

— Ce-ai de gând să întreprinzi în continuare?

— Nu ştiu, răspunsei eu sincer. Există un mort... Există un criminal care-şi recunoaşte fapta, ce-aş putea oare să mai întreprind? Concluzia-i clară: Paulette şi-a omorât soţul, iar fratele ei, pentru a salva, pesemne, onoarea soră-si, s-a prezentat la Chestură şi s-a predat în locul ei, mărturisindu-şi crima... Ştiind precis că, după acest act de nobleţe, va fi eliberat pe cauţiune...

— Îmi place, Căline, cum judeci... Te-ai întrebat însă ce căuta Nicuşor Ciucă, într-o după-amiază umedă şi friguroasă de martie, în grădină? Era în pardesiu?

— Nu, în costum...

— Poftim! Dacă nu mă înşel, ieri a fost o după-amiază umedă... Ţi-ai pus sau nu întrebarea?

— Nu, nu mi-am pus-o.

— Ai stat de vorbă pe îndelete cu ai casei? De pildă, cu servitorii? Trebuie să afli, mai cu seamă, mobilul real al crimei. Continuă-ţi ancheta: Ce căuta Nicuşor Ciucă în grădină la ora aceea? De ce a ieşit în costum? Zici că ea îl aştepta pitită lângă un copac. Deci Paulette ştia că soţul ei va veni acolo... Ai înţeles ce-ţi cer? E aproape ora 12... Ziua-i lungă... tot să anchetezi şi să anchetezi.... Hai, du-te... Dar, mai întâi, ia batista şi revolverul de aici... n-am nevoie de ele la căpătâiul meu.

*

* *

Reluai ancheta imediat. Îmi aduc aminte că nici de mâncat n-am prea mâncat în ziua aceea. Văduva lui Ciucă, o femeie încă tânără, cu un mers graţios şi o privire rece şi mândră, ţinea pe lângă casă trei angajaţi: o cameristă, o bucătăreasă şi un grădinar care ajuta şi la curăţenia generală a locuinţei.

Prima surpriză am avut-o în legătură cu Pierre Bălăceanu, „ucigaşul” oficial al lui Nicuşor Ciucă. Nu l-am găsit acasă. M-a întâmpinat domnul Răceanu, avocatul său – un bărbat înalt, subţire, brunet, cu un surâs cuceritor.

— Îmi pare rău, îmi mărturisi el, dar Pierre Bălăceanu a suferit un şoc nervos... Scoase din servieta lui de piele fină

un dosar, apoi îmi întinse nişte hârtii: L-am internat în sanatoriul doctorului Kaufman, într-o stare destul de gravă. Nu puteţi să staţi de vorbă cu el.

Avocatul îmi zâmbea curtenitor – avea surâsul vedetelor americane la modă – şi părea foarte dispus să mă ajute.

— Aş vrea, spusei eu, să stau de vorbă cu văduva domnului Nicuşor Ciucă.

Amabil, avocatul mă conduse până la uşa camerei ei Vru să rămână, dar îl rugai, copiindu-i zâmbetul, să mă lase singur. Nu se supără.

Pe doamna Paulette Bălăceanu o găsii în faţa unei icoane; purta o rochie neagră, lipită de trupu-i mlădios. Citea dintr-o carte micuţă de rugăciuni. Prezenţa mea n-a intimidat-o. Mă privea de sus, distant, cu privire rece. Aflând scopul vizitei mele, îmi zise:

— Aş vrea să fie de faţă şi avocatul meu.

— Nu e cazul, doamnă.

Rochia ei de doliu răspândea discret acel parfum franţuzesc identificat de Patrolea. Se oprise, dreaptă şi mândră, lângă gura unui cămin fals. La picioarele ei se afla aşternută o blană de urs. Căpăţâna animalului se hlizea la mine, arătându-şi colţii.

— În clipa când s-a produs crima, unde vă găseaţi? o întrebai eu.

— Aici, domnule, chiar în această încăpere.

Nu mă lăsai timorat de tonul distant şi dispreţuitor al moşieriţei, şi continuai:

— Eraţi singură?

— Nu, domnule, cu camerista mea.

Aşadar, avea nu numai un alibi, ci şi un martor.

— Până a fi ieşit în grădină, soţul dumneavoastră unde şi-a petrecut timpul?

— După masa de prânz s-a retras în bibliotecă.

— Ce-a căutat soţul dumneavoastră, la ora aceea, în grădină?

Nu, n-a tresărit: stătea încremenită, ca la fotograf.

— Întrebaţi-l pe fratele meu.

— Ce motiv avea să-l împuşte?

— Nu-l putea suferi… Îl ura chiar… Afirma că Nicuşor e departe de a fi din neam boieresc…

— Bine, dar e un motiv pentru care numai…

— Poate… Nu. Ştiu… Întrebaţi-l pe fratele meu…

Mă trimitea la fratele ei, iar acesta, apărat de cauţiune, se refugiase într-o casă particulară de sănătate şi-şi instalase la poartă, drept paznici, nişte certificate. Mai mult n-am putut să aflu de la „nefericita” văduvă a celui împuşcat.

*
* *

Camerista doamnei Bălăceanu mă cercetă cu un interes aparte: avea nişte ochi rotunzi şi negri, clipea des, de parcă-ar fi vrut să-şi ascundă sclipirile de viclenie. De ce să mint, era drăguţă şi felul ei neruşinat şi provocator de a mă iscodi o făcea şi mai atrăgătoare. Nu părea afectată de faptul că aveau „un mort în familie”.

— Domnul Ciucă, stăpânul dumitale… Am apăsat eu pe

ultimele cuvinte.

— Domnul Ciucă, mă întrerupse ea, nu mi-e stăpân... Nu sunt servitoare, ci cameristă...

— Pardon! zâmbii eu ironic. Domnul Ciucă, stăpânul... acestei case, deci şi al dumitale, a fost împuşcat la ora 17.15. Unde te găseai în momentul acela?

— Cum unde? genele ei mari, frumoase, clipiră nervos. În camera doamnei...

— De ce?

— Cum de ce? surâse, privindu-mă din creştet şi până în tălpi. Era ziua, ceasul când o masam, când îi făceam pedichiura.

Scârba! Mă minţea fără neruşinare, clipind dulce şi ademenitor. I-aş fi tras cu plăcere două palme peste obrăjorii ei durdulii şi catifelaţi.

— A auzit împuşcăturile şi m-a întrebat: „Ce-i asta, Ili...?” Eu sunt Ili...

— Vrei să spui Ileana Cuţui... Pe urmă... o îndemnai eu.

O supărasem... Sau nu-i plăcea să i se amintească numele Cuţui Ileana.

— Pe urmă?

— Pe urmă, a apărut în odaie domnul Pierre... Ţinea un revolver în mână. I-a spus doamnei: „L-am terminat pe impostorul ăsta!” Doamna a leşinat.

Îi trecuse supărarea. Iarăşi clipea ademenitor, dar şi zeflemitor... „Te mint... Îmi spuneau parcă genele ei mari şi rimelate, te mint şi-mi pare bine”.

— Ce căuta domnul Ciucă în grădină?

— Nu ştiu... Întrebaţi-l pe domnul Pierre.

Şi ea, ca şi stăpâna sa, mă trimitea la Pierre Bălăceanu.

*
* *

Bucătăreasa, o femeie de şaizeci şi doi de ani, cam tare de urechi, mă asigură că nu auzise nici măcar focurile de armă, căci dormea la ora aceea.

— Maică, dacă Ioachim nu mă trezea din somn să-mi spună că domnu' Nicuşor, Dumnezeu să-l ierte, a fost omorât, mă trezeam abia a doua zi, căci îmi terminasem treaba.

*
* *

Îl căutai şi pe Ioachim; locuia la mansardă, într-o odăiţă întunecoasă. Îl găsii nervos şi chinuit de gânduri; era un bărbat încă tânăr, negricios, cu o căutătură fixă sub nişte sprâncene negre şi stufoase. Vizita mea nu-i făcu plăcere. Se retrase lângă un colţ al patului, unde rămase în picioare.

— Unde erai când s-a petrecut crima?

Tresări şi mă cercetă bănuitor.

— Nu eram acasă... Eram plecat. Când m-am întors, am aflat de la Ili, camerista doamnei.

— Ce-ai aflat?

— Că domnu' Pierre l-a împuşcat pe domnul Ciucă, răspunse el, stăpânindu-şi cu greu nervii.

— Pe unde ai umblat că n-ai fost acasă?

— Nu mă credeţi? se sperie el.

— Vreau să controlez dacă nu mă minţi, precizai cu autoritate. Pe unde ai umblat?

Ioachim nu răspunse imediat, iar eu stăruii.

— În oraş... Am fost.

— Pe unde ai trecut? Te-a trimis cineva?

Omul începu să tremure, să-şi frângă mâinile. Se duse până la uşă, o deschise, cercetă coridorul să vadă dacă nu cumva cineva îl spiona. Se convinse, în sfârşit, că nimeni nu trăgea cu urechea Zise:

— Domnu' Nicuşor m-a trimis... La iubita lui...

Avea o iubită... O artistă. Vorbea precipitat, speriat. E balerină la Operă. Domnu' m-a trimis la ea cu o scrisoare şi mi-a spus să-i aduc răspuns. N-am mai apucat să-i dau domnului scrisoarea asta. Ioachim îmi întinse un plic – mâna-i tremura. Când m-am întors, l-am găsit mort.

Deschisei scrisoarea de faţă cu Ioachim şi citii:

„Iubitule, sunt nespus de fericită, propunerea ta a venit mult mai curând decât îmi închipuiam... Da, am înţeles. Mă voi supune. M-am interesat şi eu: într-adevăr, acceleratul de Bucureşti pleacă la 23.55. Am să fiu la gară... A ta pe vecie, Corina."

Descoperirea mă încălzi. În sfârşit, începeam să întrezăresc mobilul crimei. Îi cerui lui Ioachim adresa balerinei, îl mai sfătuii să nu pomenească nimănui de scrisoare şi, fără a mai pierde multă vreme, pornii în

căutarea balerinei Corina Oprescu.

*
* *

Am avut noroc. O găsii acasă; locuia în garsoniera unui bloc situat în centrul oraşului. Bătui în uşă, îmi răspunse, dar refuză să-mi deschidă. Deveni ascultătoare numai după ce declarai să sunt de la poliţie.

— Poftim, intraţi! Îmi deschise uşa.

Trecui pragul garsonierei. Dintr-o privire, pricepui că ibovnica răposatului Ciucă se pregătea să părăsească oraşul – drept mărturie se găseau cele două valize de pe studio, încă neînchise.

— Ce doriţi? mă luă ea repede şi pe un ton duşmănos.

Era înaltă, suplă, cu un cap frumos şi parcă mai semeţ decât al doamnei Bălăceanu. Intrai direct în subiect:

— În după-amiaza zilei când Nicuşor Ciucă a fost împuşcat (cunoaşteţi acest nume, nu-i aşa?), Ioachim, omul său de încredere, v-a adus o scrisoare… Vă rog să mi-o arătaţi…

— N-o mai am! Am rupt-o! se răsti ea. Nu mai există nicio scrisoare… Nu mai există niciun Nicuşor Ciucă.

Nu mă poftise să iau loc. Amândoi stăteam în picioare.

— După părerea dumneavoastră, cine şi de ce ar fi fost interesat să-l împuşte pe Nicuşor Ciucă?

— Nu ştiu! Nu ştiu nimic!… În orice caz, nu eu l-am împuşcat.

Îşi stăpânea anevoie nervii, lacrimile; acum se uita fix

într-un colţ al încăperii.

— Ieri-noaptea, urma să vă întâlniţi cu amantul dumneavoastră pe peronul gării, la trenul de 23.55. Unde aveaţi intenţia să fugiţi?

Privirile ei se întoarseră încet şi bănuitor spre mine; apoi căzu într-un fotoliu şi se lăsă pradă unei crize de nervi. Hohotele ei de plâns îmi puneau la grea încercare răbdarea. O lăsai să se descarce în voie. Când, în sfârşit, se potoli, o întrebai:

— Sunt în posesia scrisorii dumneavoastră trimisă lui Nicu Ciucă, prin mijlocirea lui Ioachim. Vreţi să v-o citesc? Nu?! Cu atât mai bine… Atunci, vă cer să-mi răspundeţi la întrebarea formulată înainte: Ce-aţi pus la cale?

— Nicuşor se găsea de mai multă vreme în conflict cu soţia sa, începu ea să povestească, după ce-şi aprinse o ţigară. De fapt nu s-au înţeles niciodată… S-a căsătorit cu Paulette Bălăceanu nu din dragoste, ci forţat de împrejurări. Voia s-o părăsească… Mă iubea. De mai bine de un an de zile trăia cu mine… El mi-a propus să fug cu dânsul la Bucureşti şi să ne aranjăm acolo. Eu am acceptat. Şi organizându-ne fuga, am aflat că, la sfatul socrului său care, cred că ştiţi, locuieşte la conacul lui din C…, Nicuşor a ascuns chiar în grădina casei lor o cantitate însemnată de cocoşei. Nu erau numai ai lui... O parte reprezenta averea lui Nicuşor primită din dotă. Cealaltă parte însă îi aparţinea lui Paulette şi lui Pierre Bălăceanu. Nicuşor voia ca, înainte de a-şi părăsi nevasta, să intre în stăpânirea averii… Asta-i tot ce ştiu…

Mărturisirea balerinei mi se păru revelatorie; aşadar,

nu era vorba de o dramă pasională, cum îmi închipuisem, ci de o luptă acerbă pentru aur, pentru cocoşei. Deodată, îmi amintii că nu departe de locul unde găsisem şi tuburile celor trei gloanţe mortale, zărisem pământul scormonit, dar nu dădusem acestui amănunt nicio atenţie.

— Aţi rupt, într-adevăr, scrisoarea lui Nicuşor Ciucă?

— Da!

— De ce?

Nu-mi răspunse. „Iată, îmi ziceam, privând-o pieziş, ce fată frumoasă! Şi, cu siguranţă, dintr-o familie de oameni modeşti. S-a prostituat...” Deodată, de parcă mi-ar fi ghicit dispreţul, îmi zise:

— Mint! N-am rupt-o... Acum două ceasuri, am primit pe neaşteptate vizita unui avocat, apărătorul familiei Bălăceanu, care mi-a cerut, în numele onoarei familiei Bălăceanu şi, mai cu seamă, zicea el, pentru linişt ea mea, să-mi ţin gura... Mi-a oferit o sumă destul de însemnată în schimbul scrisorilor ce le am de la Nicuşor... Am fost şi sunt o fată săracă... Pot eu să mă lupt cu Bălăcenii? Am dat scrisorile, ce era să fac cu ele?!... În schimb, am primit o sumă frumuşică... Douăzeci de monede... Cocoşei... aur... Mi-au picat la timp, căci am de gând să plec din oraşul ăsta şi să-mi caut norocul în altă parte... Cred că am voie să plec? se interesă ea, cuprinsă de o bruscă îngrijorare.

— Desigur, dar mai întâi o să vă rog să-mi daţi în scris tot ce mi-aţi mărturisit şi ceea ce încă nu mi-aţi mărturisit...

Târziu, părăsind locuinţa Corinei Oprescu, am regăsit

oraşul cufundat în bezna şi ceaţa călduţă a unei primăveri ce se lăsa aşteptată. Declaraţia balerinei o aveam în buzunar. Mă gândeam la coala ceea de hârtie ca la o bombă, care, pusă sub blazonul boierului Bălăceanu, va exploda la momentul potrivit, prefăcându-l în praf şi pulbere…

Mergeam prin noapte, străbătând. Străzile pustii. Până la Chestură, mai aveam o bucată bună de drum… „Barem de l-aş găsi pe chestor, îmi ziceam, să-i raportez concluziile investigaţiilor!” Mergeam şi mă gândeam la seceta care bântuia în toată ţara, la cazangeria pe care o părăsisem şi care nu lucra din lipsă de materii prime… Aici, o bătălie pe care n-o cunoscusem niciodată. Bătălia pentru aur, pentru cocoşei, pentru avere… Căci, după declaraţia Corinei Oprescu, care, o clipă, visase şi ea la strălucirea unui gram de aur, îmi devenise clar că Paulette Ciucă îşi omorâse soţul pentru acea comoară ascunsă în pământ, la rădăcina copacului unde se prăbuşise trupul ciuruit de gloanţe al lui Nicuşor Ciucă – reprezentantul unui blazon boieresc scăpătat.

Mergeam şi mă gândeam cu încântare că, încă în cursul nopţii sau cel mai târziu a doua zi dimineaţa, aveam să scoatem la lumina zilei mărul discordiei – grămăjoara de aur.

Capitolul IV. O AFACERE CU… PENICILINĂ

Cel care mă chemase la faţa locului mă aştepta

patrulând nervos în dreptul unei uşi. Palierul era pustiu şi întunecos. Zărindu-mă, se opri şi mă fixă stăruitor.

— Nu vă supăraţi, sunteţi comisarul Musceleanu? mă întrebă el, cu o anumită reţinere în glas.

— Da. Dumneavoastră mi-aţi telefonat?

Purta pe cap o pălărie neagră, uzată, cu borul tras pe ochi; fruntea îi năduşise brusc.

— Îmi permiteţi... Lucescu Dorin, se recomandă el şi îmi întinse o mână moale... Uşa asta... pe aici.

Înainte de a intra, îl întrebai:

— Aţi găsit-o deschisă?

— Am bătut de câteva ori, apoi am încercat-o... Nu era încuiată. Am deschis-o şi am intrat... Doamne, mai bine nu intram!

Omul tremura de parc-ar fi fost scuturat de friguri. Am apăsat clanţa şi am deschis uşa; s-a auzit un scârţâit enervant.

Am nimerit într-un vestibul, iar de acolo, într-o odaie nu prea mare, mobilată modest, chiar sărăcăcios.

— Acolo!... În pat... e mort... auzii vocea gâtuită a celuilalt. Lucescu nu mă urmase, rămăsese în pragul odăii. Să ştiţi că nu m-am atins de el.

Mă apropiai de pat. Mortul zăcea într-o rână, îngheboşat, cu faţa la perete. Mă aplecai să-i văd mai bine chipul de ceară; murise în somn chinuit, pesemne, de o durere fulgerătoare. Trăsăturile feţei îi erau crispate. Îngheboşându-se, se dezvelise; purta o pijama decolorată şi cârpită pe la coate.

Un scaun fixat lângă pat ţinea loc de noptieră; înainte

de a se vârî în aşternut, stăpânul locuinţei îşi aşezase cu grijă costumul pe speteaza scaunului: trebuie să fi fost un om căruia îi plăcuse ordinea – totul se găsea aşezat cu acurateţe la locul său. Pe „noptieră”, un pahar cu puţină apă pe fund şi o cutiuţă de tablă deschisă; în cutiuţă, două tablete albe, de mărimea unor aspirine. Pipăii buzunarele hainei, în căutarea actelor. Le găsii: buletinul de identitate aparţinea lui Avancu Romulus, născut în 1910. Murise deci la 36 de ani, în floarea vârstei. Mă uitai la omul care-mi telefonase: trecuse, în cele din urmă, pragul încăperii; faţa lui nu se deosebea prea mult de cea a mortului.

— Cum mi-aţi spus că vă cheamă? Lucescu, mi se pare...

— Da... Lucescu Dorin, răspunse şi, din pricina căldurii, îşi dezbumbă pardesiul.

— I-aţi fost prieten?

— Cum să vă spun?!... Prieten, e prea mult spus... Am fost amici, căci...

— La ce oră aţi intrat în casă şi cu ce scop?

— Cred că am intrat în jurul orei zece şi un sfert. N-am ceas. N-aş putea să răspund cu precizie... Ştiţi... Avancu mi-e coleg... Asta am vrut să vă spun... Suntem amândoi funcţionari la depozitul de medicamente „Toma Slăvescu”.

Ochii îmi căzură din nou pe cele două tablete din cutiuţă. Lucescu îmi surprinse gestul şi găsi cu cale să mă lămurească:

— E un somnifer... Luminal de provenienţă germană. Obişnuia să ia... Suferea de insomnie.

Lucescu tăcu. Mă întorsei cu faţa la dânsul. Ce repede

se pierd unii oameni în asemenea împrejurări! Buza de sus, plină şi umedă, tremura. De sub pălărie, i se prelingeau pe obraji broboane de sudoare.

— La ora asta, ar fi trebuit să fiţi la serviciu, observai eu.

— Nu!... Ba da... Desigur... Doamne, ce-i cu mine? Mi se împleticeşte limba de parc-aş fi beat! Domnul Niki m-a trimis.

— Cine-i domnul Niki?

— Niki Slăvescu... Fiul patronului... De fapt, el conduce afacerile depozitului şi ale tatălui său. M-a trimis să văd ce-i eu Avancu, de ce întârzie... Că avea de încheiat nişte lucrări.

— Şi când aţi ajuns aici, aţi găsit uşa deschisă?

— Am mai spus doar... Am bătut, nu mi-a răspuns nimeni... Atunci, am apăsat clanţa... Mă credeţi sau nu, dar aşa a fost, adăugă el, şi mi se păru că ar fi gata-gata să plângă. L-aş fi lăsat să plece în plata Domnului, dar murise un om şi se cereau îndeplinite nişte formalităţi.

Luai de pe scaun cutiuţa cu cele două tablete şi le cercetai îndeaproape, cu o vie curiozitate. În ceea ce mă priveşte, aveam un somn bun: nu apelasem niciodată la somnifere.

— De unde şi le procura? Chiar de la depozit?

— Da... Ne-a mai rămas o rezervă. Ştiu că Avancu înghiţea seară de seară somnifere.

— De la ce doză în sus sunt mortale?

— Nu ştiu... nu sunt farmacist; sunt puternice însă...

Răspunsul mă duse cu gândul la două ipoteze: a)

sinucidere; b) un simplu accident provocat de o excesivă folosire a medicamentului. Îmi rotii privirile prin încăpere; speram să dau peste acea scrisoare explicativă despre care Patrolea îmi vorbise în nenumărate rânduri. „Scrisoarea pe care sinucigaşul o lasă face parte din psihologia acestuia, îmi atrăsese bătrânul criminalist luarea-aminte. Dintr-o sută de sinucigaşi, nouăzeci şi cinci îşi justifică gestul în scris. Sunt însă şi excepţii”. Să mă fi pomenit dintr-o dată în faţa unei excepţii? În ciuda cercetărilor mele atente, nu reuşii să găsesc nicio scrisoare.

Mă întorsei din nou către colegul mortului. Nu se clintise din loc. Mă privea cu aceeaşi nelinişte.

— Avancu locuia singur? N-avea pe nimeni, nevastă, familie?

— A fost căsătorit, dar a divorţat acum un an şi mai bine. Ea l-a lăsat... L-a lăsat şi a plecat. După câte ştiu, nu se împăcau.

„Da, accident, sau poate totuşi sinucidere, gândeam, cercetând a nu ştiu câta oară expresia de crispare de pe faţa mortului. Să vedem ce-o să ne spună autopsia.”

Deodată, în liniştea ce se lăsase, se auziră câteva ciocănituri în uşă. Fără să vreau, tresării, Lucescu holbă la mine nişte ochi speriaţi, de parcă mortul în persoană ar fi ciocănit. Bătăile se repetară. Rostii cu o voce nefiresc de tare:

— Poftim!

Uşa se deschise. O femeie scundă, grasă, trecută de cincizeci de ani, îmbrăcată într-un pardesiu vechi şi demodat, se opri brusc în prag.

— Pardon! zise şi vru să se retragă.

— O clipă, doamnă! o reţinui eu. Aveaţi, cumva, treabă cu domnul Avancu?

— Da. Am crezut că-i acasă. Sunt vecina lui. Vorbea agitând un coş împletit din papură: se ducea sau se întorcea de la piaţă.

— Doamnă, spusei eu cu o voce metalică, domnul Romulus Avancu, vecinul dumneavoastră, a murit…

Femeia icni speriată, lăsă să-i cadă coşul şi-şi duse instinctiv mâna la gură, de parc-ar fi vrut să-şi oprească un ţipăt. Izbuti anevoie să şoptească:

— Mort?!… Cum vine asta?!?… Imposibil… Aseară a trecut pe la mine… În definitiv, cine sunteţi dumneavoastră? îşi regăsi ea prezenţa de spirit.

— Poliţia… Mă legitimai arătându-i insigna ascunsă sub reverul hainei. Deci, aseară a trecut pe la dumneavoastră. La ce oră?

— Târziu… Aproape de 11. S-a scuzat… Venise cu un pachet. Mi-a spus că ar vrea să-l lase la mine pentru câteva zile. „Lasă-l”, i-am zis. Pe urmă, m-a rugat să-i cumpăr, dacă mă duc la piaţă, un kilogram – două de cartofi, că i s-a făcut poftă de cartofi prăjiţi…

Femeia nu îndrăzni să înainteze. Ochii i se umeziră. Cuvintele ei îmi spulberaseră brusc prima ipoteză. Rezulta că, în ajun, Romulus. Avancu nu se gândise să-şi pună capăt vieţii, ci să mănânce o porţie bună de cartofi prăjiţi.

— Cum vi s-a părut, necăjit sau bine dispus?

— Era într-o bună dispoziţie neobişnuită. Chiar i-am şi zis: „Eşti vesel în seara asta, domnule Avancu”… Era el

vesel, însă obosit, umblase mult, nu ştiu pe unde. Mi-a lăsat pachetul…

„Pachetul… Iată încă un indiciu că Avancu nu intenţiona să se sinucidă, gândeam. L-a lăsat, făgăduind că o să treacă să-l ia după câteva zile. Da’ de ce-l lăsase?”

— Unde locuiţi?

— Alături… uşa din dreapta, preciză ea. Apoi, se uită lung la Lucescu, de parcă abia în clipa aceea l-ar fi descoperit… Pe dumneata te-am mai văzut pe la domnul Avancu… Parcă şi azi dimineaţă te-am văzut… Când m-am dus la piaţă… Erai pe palier…

— Vă rog să-mi aduceţi pachetul, intervenii eu.

Femeia îşi luă coşul şi ieşi, lăsând uşa de la intrare deschisă. Cuvintele ei îl neliniştiseră pe Lucescu şi mai mult. Zise, umil şi înfricoşat:

— Ştiţi… M-a văzut… Când… Vă aşteptam…

Vecina lui Avancu reveni destul de repede. Intră, puse pe masă pachetul, pe urmă, când se răsuci, zări în pat cadavrul.

— Doamne! ţipă ea scurt.

Se retrase spre uşă; mâinile-i tremurau. Pachetul de pe masă nu era prea mare; fusese bine ambalat şi legat cu o sfoară subţire.

Am scos briceagul şi am tăiat sfoara în câteva locuri; în clipa aceea mă stăpânea gândul că, în sfârşit, voi găsi în pachet explicaţia morţii lui Avancu. Am înlăturat ambalajul. Pe neaşteptate, auzii glasul stins al lui Lucescu:

— Penicilină! Penicilină americană!

Ieşiră la iveală şase cutii de carton ambalate ermetic,

aşa cum, pesemne, fuseseră expediate de fabrică.

— Domnule Lucescu, nu vreţi să fiţi ceva mai explicit?

Lângă uşă, femeia rămăsese cu mâinile împreunate la piept, ca pentru o rugă; nu-şi mai lua ochii de la cadavrul lui Avancu.

— Sunt cutii cu penicilină... Din depozitul nostru... Le-am recunoscut... Sunt din cele sustrase din depozit... În ultima vreme, din depozit a dispărut o cantitate importantă de medicamente...

Tăcu pe neaşteptate, ca şi cum s-ar fi speriat de propriile sale cuvinte.

Cutiile de penicilină, ultimele mărturisiri ale lui Lucescu, mă descumpăniră rău de tot. Deci, dac-ar fi să-i dau crezare, Avancu furase pur şi simplu medicamentele din depozit. Pe urmă, ceva îl îndemnase să se sinucidă...

— Cunoşteaţi conţinutul pachetului?

Întrebarea o adresam femeii.

— Nu, declară ea... De altfel, e pentru prima oară când Avancu vine la mine şi-mi lasă în păstrare ceva...

Căutai privirile lui Lucescu; străluceau înfricoşate sub borul pălăriei pe care uitase să şi-o mai scoată.

— Când s-a constatat dispariţia medicamentelor?

— Acum zece zile, răspunse Lucescu.

— Cazul a fost reclamat poliţiei?

— Nu ştiu... Domnul Niki, fiul patronului, ar putea să vă răspundă mai exact. Eu... Eu... Ce să vă zic?... Sunt uluit... Ce să caute penicilina la Avancu? Îmi părea un om drept şi cinstit...

— Chiar foarte cinstit şi cumsecade, se grăbi să

confirme vecina.

Cazul nu mi se părea de loc simplu. În prezenţa celor doi am trecut la efectuarea percheziţiei. Îmi închipuisem că voi scoate la iveală şi alte medicamente sustrase şi dosite. M-am înşelat. N-am găsit absolut nimic. Ajunsei, astfel, din nou la concluzia: „Autopsia, numai ea mai poate să aducă o rază de lumină...” Pe urmă, toată ziua mi-am pierdut-o în investigaţii şi încheind tot felul de formalităţi. Abia la nouă seara, medicul legist mi-a putut oferi un răspuns: „A murit otrăvit... arsenic... însă, în sânge am găsit şi o doză mărită de barbiturice… Dar nu barbituricele i-au provocat moartea”.

În ziua următoare, îmi căzu sub ochi oficiosul local al unuia dintre cele două partide istorice. Un titlu mare, cules pe pagina întâi, cu litere mari şi groase, îmi atrase atenţia: *„Un preşedinte de sindicat – hoţ. Furtul de medicamente de la firma Slăvescu şi fiul. Prins asupra faptului, hoţul se sinucide. Cine sunt aşa-zişii sindicalişti?...* Relatând moartea lui Avancu, autorul articolului găsise prilejul de a deschide o campanie furibundă împotriva comitetelor sindicale, care, pe vremea aceea, încercau nu numai să controleze producţia, ci să combată şi sabotajul patronilor... Citeam şi înjuram. Articolul era semnat de un oarecare „Ion Neînduplecatu”. O, dacă mi-ar fi căzut atunci în mâini!

Patrolea mă găsi clocotind de mânie.

— Ce ai, domnule Musceleanu? mă întrebă el, aşezându-se calm şi indiferent la măsuţa plină de pete de cerneală.

Îi întinsei ziarul, arătându-i articolul. După ce-l citi, îşi miji ochii la mine, de parc-ar fi vrut să mă vadă mai bine şi, astfel, să mă şi înţeleagă. Vorbi, nu fără o uşoară ironie:

— Eh, un preşedinte de sindicat! Închipuie-ţi loviturile pe care le dădeau miniştrii! Un ministru în nu ştiu ce guvern liberal sau ţărănist fura, nu glumă; darămite un activist sindical!

Într-un fel, avea dreptate, însă dintr-un soi de mândrie prost înţeleasă nu i-am răspuns.

— Eşti foarte tânăr, Căline, şi după părerea mea, nu numai în poliţie eşti foarte tânăr, ci şi în politică. Înainte vreme, ziarele partidelor politice, şi ale celor de la cârma ţării, şi ale celor din opoziţie, abia aşteptau un prilej ca ăsta... Să se poată năpusti unul asupra celuilalt... Poţi să dovedeşti oare contrariul?... Că Avancu nu a furat, că nu a fost hoţ?

— Deocamdată, nu.

— Vezi? Atunci de ce te înfurii? Caută să judeci lucrurile la rece.

— Adică, să nu fac politică?

— Poate! zâmbi sarcastic bătrânul comisar. Bineînţeles, mă stăpânii să nu izbucnesc.

De când cu fibromul acela ce i se descoperise la plămâni, Patrolea nu mai fuma. Se mulţumea, în schimb, să-şi vâre nasul subţire într-o tabacheră cu tutun ieftin şi tare şi s-o miroase...

— Dovedeşte-mi că Avancu n-a furat.

— Am s-o dovedesc. Există ceva care mă intrigă, încercai eu să-mi justific mânia. Cine a furnizat ziarului

ştirea? De unde a aflat redacţia că din depozit s-au furat medicamente? Doar firma în cauză n-a depus nicio plângere pe birourile noastre?!...

— De data asta, ai mers la ţintă. Deşi nu-mi place să mă bag în politică, o să încerc să te ajut... Îl cunosc pe semnatarul articolului.

— Pe Ion Neînduplecatu?!

— E o lichea... Îl am de multă vreme la mână. Patrolea se uită la ceas, ridică receptorul, formă un număr şi-l auzii vorbind: Alo, cafeneaua?! Lăzărică, tu eşti, mă? Să nu-ţi mai recunosc glasul! Patrolea la telefon. Să nu-mi spui că te-ai speriat. Cu ce poţi să mă ajuţi? Cu multe, mă, cu multe... „Şobolanul" e la tine? Ştiam eu... e ora lui de biliard. Pofteşte-l la telefon.

Patrolea se uită înveselit la mine.

— „Şobolanul"?! râsei eu potolit.

— Ce să-i faci! Fiecare cu... firma lui. Îmi făcu semn să tac. „Şobolane", tu eşti? Iartă-mă că-ţi întrerup partida... Drăguţă, ia vino tu în trap până la Chestură, că am să-ţi spun o vorbă... Las' c-o să vezi tu. Nu fi prea curios! Hai, mână rapid!

Puse receptorul la loc. Se făcu linişte. Îmi zâmbi încurajator, apoi îşi vârî iarăşi nasul în tabacheră. Când să-l ridice, îmi zise:

— Nu fi îngrijorat, o să vină...

*

* *

Zece minute mai târziu, „Şobolanul” îşi făcu apariţia în biroul nostru. Îmi aruncă o privire îngrijorată; în clipa aceea avui impresia că mă cunoştea. Era un bărbat la patruzeci de ani, scund, cu o mutră ascuţită, ca de şobolan.

— Şefule, m-ai chemat? Iată-mă!

Deşi nimeni nu-l poftise, se aşeză pe un scaun picior peste picior.

Patrolea îl sfredeli cu privirile sale dure şi ameninţătoare. „Şobolanul” se înfioră:

— Ce-i, şefule, de ce te uiţi aşa la mine? Ce-am mai făcut?

Patrolea îi întinse ziarul:

— De unde ai luat ştirea?

— Cum, şefule, crezi că eu l-am scris? Nu... Doar ştii la fel de bine ca şi mine că „Ion Neînduplecatu” e un pseudonim al redacţiei...

— Mă „Şobolane”, dacă nu-ţi mai cunosc eu stilul!... De unde ai luat ştirea? Nu încerca să mă duci, că aluneci...

— Şefule! se rugă „Şobolanul·”.

— Te-am scăpat în câteva rânduri, îi aminti Patrolea de ceva ce ştiau numai ei.

— Şefule, umbli mereu la sentimentele omului, la viaţa lui sufletească, se dădu el bătut. Am primit un telefon la redacţie... un telefon anonim... Dragă redacţie, aşa şi pe dincolo... „O bombă!” mi-am zis. Am pornit la treabă, m-am dus la Avancu acasă, la morgă, la depozit...

— Bine. Bine că ai fost, că ai umblat, ştim noi. Cine însă ţi-a spus că Avancu a furat?

— Păi, chestia asta n-am mai vârât-o eu, ci redactorul

şef… asta-i partea politică, şefule, acolo nu mă mai bag… nu-i de nasul meu… Suntem în campanie electorală.

— Minţi!

— Cum să te mint, şefule!… Crezi că am înnebunit? Ce, ne cunoaştem de ieri?

— Dacă e aşa, poţi s-o iei din loc… Nu mai am nevoie de tine, îl concedie Patrolea.

— Dă-mi cuvântul!

— Parol.

„Şobolanul” dispăru la fel de repede cum se ivise.

— Ascultă, Căline, ăsta a minţit… Îl cunosc… Ia-te imediat după dânsul, mă sfătui Patrolea… Să nu-ţi scape din ochi…

Am ieşit din birou ca din puşcă. A fost o zi grea, dar încununată de succes. Când deschisesem ancheta, mărturisesc fără ocol, nu-mi închipuisem că am s-o închei în cea de-a treia zi, spre seară, şi că Patrolea în persoană avea să mă felicite.

*
* *

— Uite, Căline, eu n-o să mă amestec, zise Patrolea, ducând tabachera la nas, o să stau cuminte la locul meu şi o să te asist… Vreau să ştiu însă cu cine vrei să începi?

Căldura cu care-mi vorbise bătrânul criminalist îmi strecură în suflet o undă de încredere.

— Alături, în camera de arest, îl am pe Nertea Vasile, omul de serviciu de la depozitul lui Niki Slăvescu; iar

dincolo, în sala de aşteptare, se află doctorul Naum... Vreau să încep cu doctorul...

— Foarte bine, încuviinţă Patrolea.

Mă ridicai de la locul meu, ieşii în sala de aşteptare, de unde revenii însoţit de doctorul Naum, un bărbat respectabil, în etate, cu un cap pleşuv şi cu o anumită distincţie în priviri.

— Domnule doctor, v-am invitat la Chestură pentru a ne da câteva lămuriri, începui eu, după ce invitatul luase loc în dreptul biroului meu.... Bănuiţi despre ce este vorba... Ca să înţelegeţi şi mai bine aş vrea să vă încunoştiinţez că dincolo – arătai cu capul peste umăr, către o uşă – se găseşte arestat Nertea Vasile. Aseară, arestatul nostru a trecut pe la dumneavoastră?

Întrebarea îl făcu să-şi încrunte sprâncenele stufoase şi cărunte. Recunoscu imediat că Nertea trecuse, „în cursul zilei de ieri”, pe la dânsul.

— L-aţi cunoscut pe Romulus Avancu?

— Da.

Răspunsul lui mă satisfăcu; părea hotărât să nu-mi facă greutăţi.

— Când l-aţi văzut ultima oară?

Doctorul nu răspunse imediat; îşi dădea seama, probabil, că, treptat-treptat, intra într-o situaţie foarte delicată pentru el.

— Acum trei zile, spre seară, a venit la mine şi mi-a vorbit în numele sindicatului pe care-l reprezenta, a făcut apel la conştiinţa mea de medic să-l ascult cu atenţie până la capăt. L-am ascultat. Mi-a explicat că din depozit s-ar fi

sustras o cantitate însemnată de medicamente… care aveau să ia, desigur, calea speculei… I-am cerut câteva explicaţii. Mi-a răspuns că era pe cale de a descoperi pe cei ce organizau furturile… Mi-a spus-o apoi răspicat: „Ştiu că omul nostru de serviciu, Nertea, v-a vândut penicilină”. N-am negat. Mi-a cerut atunci să i-o arăt… I-am satisfăcut şi rugămintea asta. Mi-a demonstrat cât se poate de clar că Nertea îmi procurase penicilină sustrasă din depozit. Mie însă Nertea îmi spusese cu totul altceva… Avancu m-a convins să-i predau cantitatea de penicilină, făgăduindu-mi că, după ce va demasca banda de hoţi, mi-o va înapoia… Iată, mi-a lăsat şi un fel de chitanţă…

Doctorul îmi arăta o hârtie scrisă de mână. Da, era un „act” prin care Avancu atesta ridicarea cantităţii de penicilină. Mersese, în scrupulozitatea sa, până acolo încât notase seria cutiilor.

Scosei din dulap pachetul confiscat la domiciliul lui Avancu.

— Cunoaşteţi acest pachet? Ştiţi ce conţine?

Nu mă uitam la Patrolea, dar îi simţeam prezenţa.

— Cum să nu… e pachetul cu penicilină pe care Avancu l-a ridicat de la mine.

— Nertea v-a vândut penicilina cu suprapreţ, nu-i aşa?

— Mi-a spus că a intrat în legătură, la Bucureşti, cu ruda unui ziarist străin, care i-a pus la îndemână, spre vânzare, o cantitate de penicilină, contra cocoşei…

— Deci, i-aţi plătit în cocoşei?

— Da…

— Ieri după-amiază aţi primit vizita lui Nertea. Cu ce

scop?

— S-a interesat dacă Avancu a trecut pe la mine. Aşa am aflat că Avancu a fost găsit mort… că s-ar fi sinucis, pentru că ar fi furat medicamente… Atunci, m-am ferit să-i spun că Avancu a trecut pe la mine.

— Vă mulţumesc, domnule doctor, vă rog acum să treceţi din nou în sala de aşteptare…

Doctorul ieşi. Patrolea mirosea într-una tutun, fără să scoată o vorbă. Mă urmărea în tăcere… Deschisei uşa camerei de arest preventiv şi-l poftii pe Nertea la interogatoriu… Intră cu capul în jos, ca un taur îndărătnic şi gata de luptă. Se aşeză pe scaunul unde înainte şezuse clientul său, doctorul Naum.

— Ieri după-amiază te-ai întâlnit în faţa cafenelei lui Lăzărică cu „Şobolanul” de la ziarul „B”.

— Nu cunosc pe nimeni de la ziarul „B”… Nu sunt decât un simplu om de serviciu.

— I-ai înmânat un plic cu bani.

— Scorneli! se supără omuleţul cu obrajii năpădiţi de o roşeaţă bolnăvicioasă.

— După ce te-ai despărţit de „Şobolan”, l-ai vizitat pe doctorul Naum la el în cabinet. Cu ce scop?

— N-am vizitat pe nimeni…

— Uite, declară aici că nu te-ai întâlnit cu el! Nertea nu şovăi. Luă coala de hârtie şi declară că nu se întâlnise cu doctorul Naum.

— Prea bine! exclamai eu, după ce citii declaraţia.

Mă ridicai de la birou şi-l poftii din nou pe doctorul Naum în cabinetul nostru. Nertea se uita la el ca la un

străin.

— Domnule Naum, îl cunoaşteţi?

— Da.

— Cine e?

— Vasile Nertea, de la depozitul „Slăvescu”.

— Aţi cumpărat sau nu de la acest individ o anumită cantitate de penicilină?

— Da. Am cumpărat şi i-am plătit-o în cocoşei.

— Minte! sări Nertea, cu o violenţă pe care nu i-aş fi bănuit-o. Minte... Cine a văzut? Nimeni! Dacă e adevărat, n-are decât să aducă martori...

— Domnule doctor, i-aţi cumpărat marfa şi i-aţi dat cocoşeii în prezenţa cuiva? întrebai eu, zâmbind ironic.

— Nu!

— Vedeţi? sări Nertea victorios. N-are martori şi, dacă n-are, eu îl dau în judecată pentru calomnie.

— Mai încet, domnule Nertea, îl povăţuii eu.

Apoi îi mulţumii doctorului şi-l lăsai să plece acasă.

Rămăsei din nou faţă în faţă cu Nertea.

— Deci, ai nevoie de martori, domnule Nertea. Foarte bine... Îţi aducem şi martori... În clipa aceea, mă străfulgerase o idee. Scosei din sertar declaraţia lui Lucescu şi, uitându-mă ameninţător la arestat, i-am spus: Domnule Nertea, iată, am aici un raport al lui Romulus Avancu, pe care el l-a înaintat Consiliului sindical judeţean... Ascultă ce scrie Avancu în raport: „De la o vreme, patronul şi sluga sa, Nertea Vasile, au sustras cantităţi însemnate de medicamente, pentru a le vinde la suprapreţ sau contra valută forte sau aur... Am întreprins

cercetări, am stat de vorbă cu medici şi farmacişti cinstiţi. Am aflat că medicamentele sustrase sunt valorificate de patron prin mijlocirea omului său de încredere, Nertea. De pildă, doctorului Naum i-a plasat penicilină, contra cocoşei...”

— Minte, strigă Nertea, n-are martori!

— Tu minţi! mă răstii eu la el. Uite aici penicilina pe care ai vândut-o doctorului Naum. Pusei pe masă medicamentele. O să confruntăm seria de pe cutii cu facturile patronului tău şi atunci o să vedem cine minte.

— Nu mă pricep eu la de-alde astea. Să vă dea lămuriri domnul Slăvescu, şi nu eu... Chemaţi-l pe dumnealui...

— Să-l chemăm?! De unde? Nu ştii ce-a făcut Slăvescu după ce a aflat de ce te-am arestat?

Nerteş se ridică brusc în picioare.

— Ce-a făcut?

— Nu cumva crezi c-a stat cu mâna în sân?

— Ce-a făcut?

— Ala hoţ, domnule, nu ca de-alde voi! Credeai c-o să rămână să te scoată pe tine din belea, insinuai eu în continuare, sesizând deruta lui Nertea. A „plecat” în străinătate după medicamente, îl minţii. Şezi mai bine aici şi povesteşte frumuşel cum aţi sustras medicamentele, unde le-aţi depozitat şi cum l-aţi omorât pe Avancu...

— Nu, nu, nu l-am omorât eu, n-am niciun amestec! se apără Nertea, căzând moale pe scaun. Patronul... Când Avancu l-a rugat să-i dea zece tablete de luminal Bayer, patronul i-a strecurat, printre tablete... şi una otrăvitoare... Mi-a spus: „Vasile, în zece zile scăpăm de preşedintele

sindicatului…” Voia să scape de Avancu, căci ne mirosise…

— Şezi şi scrie totul.

Patrolea îşi ascunse tabachera în buzunar. Mă luă de braţ şi îmi spuse:

— Îmi pare rău că n-am voie să beau. Ne-am fi cinstit cu o ţuică…

Capitolul V. SFÂRŞITUL DETECTIVULUI PIK

Într-o după-amiază înăbuşitoare de vară, stăteam la măsuţa mea şi răsfoiam albumul cu fotografiile unor infractori celebri şi mai puţin celebri. În spatele meu, bătrânul criminalist Patrolea, în picioare, cu mâinile înfundate în buzunarele pantalonilor, îmi dădea în răstimpuri câte o explicaţie. *„Cu ăsta am avut de-a face în ’37… Traficant de carne vie… Era un bărbat frumos… Avea şi o poreclă nostimă – «Ducele de Malta»… Îl căutau toate poliţiile din lume… L-am arestat, dar i-am dat drumul din lipsă de dovezi… Era uimitor de inteligent…”*

Soarele asfinţea; îl zăream prin fereastra zăbrelită a Chesturii. Un ventilator vechi huruia surd, răcorindu-ne frunţile. Îmi dădeam seama că lui Patrolea îi făcea plăcere să-şi reamintească trecutul privind peste umărul meu albumul cu fotografii, la rândul lor îmbătrânite. *„Iată-l şi pe Gică Mălăiţă, zis «Lordul», zis «Casanova». A fost cel mai elegant infractor din ţara noastră… Escroc*

sentimental şi hoţ de bijuterii... Vorbea engleza, franceza, germana... Am avut de furcă până ce l-am prins... L-am arestat într-o cameră de hotel... Când l-am «umflat» avea în şifonier 10 costume, 50 de cămăşi, 5 perechi de pantofi... A durat cam mult până l-am văzut împachetat”.

Ascultam explicaţiile comisarului cu o bucurie copilărească; mă încerca dorinţa să-l rog să-mi povestească, cu lux de amănunte, istoria fiecărui infractor, a fiecărei fotografii. Ascultam explicaţiile şi-mi imaginam un Patrolea tânăr, voinic, sobru, pătrunzând în camera ocupată de Gică Mălăiţă, zis „Casanova”, şi arestându-l.

„Asta e Berilă... monstrul din Brăila... Un caz patologic, după părerea mea. N-a apărut pe la noi... ne-au fost transmise semnalmentele”, mă lămurea comisarul, săltându-se în vârful picioarelor.

Deodată, câteva ciocănituri discrete în uşă ne întrerupseră instructiva „lectură” a albumului.

— Intră! strigă Patrolea încruntat.

Uşa se deschise încet, şovăitor parcă. Se ivi mai întâi un cap mare, negricios, cu o claie de păr ondulat, unsă din belşug cu briantină; ochii necunoscutului, în clipa aceea mari şi rotunzi, se rotiră prin birou.

— Ia te uită, sări bucuros Patrolea, ca şi când ar fi revăzut pe neaşteptate un vechi prieten, „Labă de pisică”!

În sfârşit, omul de la uşă, încurajat de exclamaţia comisarului, se hotărî să intre. Am închis albumul; Patrolea ieşi în întâmpinarea musafirului cu o bucurie sinceră pe chip. Îi strânse mâna, apoi se întoarse spre mine:

— Căline, dă-mi voie să ţi-l prezint pe „Labă de pisică”.

Ce coincidenţă! Deschide la pagina 18. (Mă supusei.) Fotografia din dreapta, sus. O vezi? (Descoperii în colţul de sus al albumului o fotografie veche şi ştearsă.) E a dumnealui, pre nume Nicu Croitoru, zis „Labă de pisică". „Hoţ de bună dimineaţa", născut în 1901... De mai bine de şase ani, s-a făcut băiat de treabă... Sau poate că mă înşel?

Îmi ridicai ochii de pe album: vizitatorul nu împărtăşea de loc exuberanţa comisarului. Toată fiinţa sa, umerii moi şi căzuţi parcă sub apăsarea unei poveri nevăzute, capul în piept, ochii înneguraţi trădau o mare tristeţe.

— Vezi, mă „Labă", că nu te-am uitat?!

Îl bătu prieteneşte pe umăr şi mă mirai că Patrolea nu sesiza tristeţea vechii sale cunoştinţe. Sau poate că mă înşelam.

— Don' comisar... îngână fostul hoţ.

— Ei, ce e? Ce vânt te aduce pe la mine? Şezi... Văd că eşti necăjit...

Îl împinse pe scaunul din dreptul măsuţei. Din pricina căldurii, omul venise îmbrăcat numai în cămaşă şi pantaloni. Nu purta cravată; i se vedea, la gât, cum îi zvâcnea o arteră. Patrolea se aşeză şi el. Îşi scoase tabachera şi începu să tragă în piept iz iute de tutun.

— Don' comisar... îngăimă musafirul, uitându-se din nou în ochii adormiţi ai lui Patrolea.

— Vorbeşte! îl îndemnă bătrânul, înţelegându-i întrebarea rostită din priviri... Nu-ţi fie teamă... E ajutorul meu. Dă-i drumu'!

— Don' comisar, începu „Labă", frângându-şi nervos mâinile, vreau să vă mărturisesc... Ştiţi... eu... în ultima

vreme…

— Mă, tu să nu-mi spui că te-ai apucat iarăşi de hoţii! îl întrerupse Patrolea.

— Nu, nu, ferească Dumnezeu! se apără „Labă de pisică”. Mi-am dat doar cuvântu’ de onoare. Ştiţi, eu… în ultima vreme… Îi venea greu să vorbească, îşi freca palmele de genunchi. Lucram pentru domnul Pik.

— Pentru Pik?! Ce, eşti nebun! se miră Patrolea, şi-şi închise tabachera cu un pocnet… Te pomeneşti că te-a făcut ajutorul lui! Lucrai pentru Pik, şi ce-i cu asta?

Nu ştiam cine-i domnul Pik; devenii dintr-o dată curios.

— După război, mi-a mers tare prost. Aş fi putut să fur, dar… Nu de mult însă, m-am întâlnit cu domnul Pik, m-a recunoscut şi m-a întrebat ce mai fac şi cum o mai duc… După ce i-am spus că trăiesc ca vai de lume, mi-a propus să lucrez pentru firma lui, că are nevoie de mine, că mă ştie ager… Bine, m-am învoit eu, s-a făcut.

— Când s-a întâmplat asta?

— Acum trei săptămâni…

— Şi… stărui Patrolea, cuprins de o vagă presimţire. Nu ţi-a plătit, nu s-a ţinut de făgăduieli?

— Don’ comisar… Nu e ceea ce credeţi. Omului i se aşeză un nod în gât… Pik s-a împuşcat…

— Cuuum?! şuieră Patrolea. Ce zici? Lovi cu pumnul în masă; obrajii gălbejiţi i se împurpurară. Ce, şi-a ieşit din minţi? urlă el. Să se împuşte?!

Nu-l văzusem niciodată pe Patrolea atât de enervat. Deschise tabachera şi-şi vârî din nou nasul în tutun. În sfârşit, se mai potoli.

— Vorbeşte mai departe! îl scrută pe „Labă de pisică” pe sub sprâncene.

— Cum am zis, mă angajase. Mă folosea la toate, să urmăresc pe unul, pe altul, după împrejurări. Acum, de şapte zile, urmăresc un domn din Bucureşti, care a tras la hotel „Central”… Un domn bine… L-am urmărit şi astăzi toată ziua… La ora cinci trebuia să mă prezint la raport… M-am prezentat… Am sunat… Am aşteptat să mi se deschidă, dar domnu’ Pik nu mi-a deschis… Am mai sunat de câteva ori… Tot nu mi-a deschis. Atunci… Fostul hoţ făcu o pauză, scoase din buzunar o cheie „yale” şi o arătă, ţinând-o de un lănţişor… El mi-a dat-o, urmă „Labă de pisică” precipitat, ca să am cu ce să intru, la caz de nevoie, şi să-l aştept. Ce era să fac? Până astăzi n-am folosit-o. Am deschis uşa şi am intrat… Ochii mari ai omului căpătară brusc sclipiri de fiară hăituită. Pik era în casă, şedea în fotoliu, cu capul pe birou… La început, am crezut c-a adormit. Am dat să mă apropii, ca să-l trezesc. Am văzut deodată sânge în jurul capului. Mi-am dat seama că era mort… Că se împuşcase.

Se aşternu o tăcere adâncă; văzui mâinile uscate ale lui Patrolea tremurând; ochii săi încremeniţi urmăreau vibraţiile tabacherei. Fruntea vizitatorului strălucea de năduşeală. Mi-era teamă să mă clintesc.

— La ce oră zici că ai intrat în casă şi ai făcut descoperirea? sparse Patrolea tăcerea, fără să se uite la „Labă de pisică”.

Înainte de a răspunde, acesta îşi cercetă ceasul de mână.

— Acum douăzeci de minute.

Comisarul îşi aruncă mai mult din obişnuinţă ochii pe ceasul-farfurie de pe peretele afumat.

— Deci, la cinci şi zece?

„Labă de pisică” dădu afirmativ din cap. După ce mai izbi o dată cu pumnul în masă, Patrolea se ridică în picioare uimitor de uşor şi, privindu-mă, îmi spuse:

— Să mergem, Căline!

Mă ferii să-i pun vreo întrebare. Ştiam că în asemenea împrejurări lui Patrolea îi displăceau întrebările. Intuiam însă un caz interesant, din a cărui anchetă nu aveam decât de învăţat, aşa că îmi propusesem să-mi înfrâng curiozitatea şi să urmăresc cu atenţie investigaţiile bătrânului criminalist.

În timp ce rabla neagră a Chesturii ne transporta urgent „la faţa locului”, Patrolea îmi vorbi cu voce stinsă:

— N-ai auzit de Pik, nu-i aşa? Într-adevăr, de unde să auzi?! Pik a fost detectivul particular al oraşului. Acum treizeci de ani l-am găsit aici… Îşi făcuse o faimă de invidiat. Îşi vâra nasu’ peste tot şi-mi pricinuia numai necazuri. Însă l-am iubit, căci ştia multă meserie… Şi încă un lucru: aveam aceeaşi concepţie despre menirea criminalistului şi cam acelaşi mod de viaţă… Celibatar şi el.

Drumurile erau proaste, rabla ne hurduca, vocea lui Patrolea abia o auzeam. Lângă mine, pe bancheta din spate, „Labă de pisică” încremenise cu ochii închişi. Şi zăpuşeala zilei ce se trecea ne îngreuia respiraţia. Bătrânul se întoarse spre noi.

— Şi pe cine zici că ai urmărit? îl întrebă pe „Labă de pisică”.

— Pe Victor Bogdan... Camera 113... Hotel „Central”... E un domn din Bucureşti, răspunse maşinal colaboratorul lui Pik.

— Aha! murmură Patrolea, de parc-ar fi aflat cine ştie ce.

„Rabla” opri în faţa unui bloc cu cinci etaje. Detectivul particular al oraşului locuia la etajul trei. Observai la intrare o mulţime de firme şi firmuliţe de email: avocaţi, doctori, dentişti. Nu descoperii pe niciuna numele şi profesia celui care se împuşcase. Patrolea mă luă de braţ şi, ca şi când mi-ar fi citit gândurile, îmi explică:

— Pik a ştiut unde să-şi aleagă sediul... Cabinetele doctorilor şi avocaţilor asigurau o anumită discreţie celor care-l frecventau... Nu se putea şti exact dacă doamna Y îl vizita pe doctorul mamoş sau pe detectivul particular Pik... Înţelegi?...

Lui Patrolea îi trecuse şocul; în colţul gurii subţiri şi energice îi înflorise surâsul acela cinic, atât de cunoscut mie.

*

* *

Pik, exact aşa cum ne relatase „Labă de pisică”, părea că doarme cu capul pe birou; se împuşcase în tâmpla dreaptă. Pe cristalul biroului, în jurul capului, se lăţise o baltă de sânge. Braţele sinucigaşului atârnau inerte de-a

lungul fotoliului; arma – un „Walter” – căzuse, pe parchet; degetele crispate ale lui Pik o atingeau uşor, ca şi când ar fi vrut s-o apuce şi nu izbuteau.

— Idiotul! se înfurie Patrolea iarăşi. De ce-a făcut-o?

Se uită întrebător la „Labă de pisică” care, pământiu la faţă, se oprise la un pas de mine, lângă uşă. În ceea ce mă priveşte, şedeam rezervat, impresionat însă de durerea adâncă şi sinceră a bătrânului criminalist.

— S-a împuşcat... Ce idee! Ce idee... mormăi el, învârtindu-se în jurul cadavrului, de parc-ar fi căutat un loc de unde să-l cuprindă şi să-l ridice fulgerător din fotoliu.

Fereastra încăperii ce dădea în stradă era deschisă: o boare răcoroasă umfla perdeaua de tul... Soarele asfinţise; umbrele amurgului pogorau alene peste oraş.

Deodată, bătrânul se opri, pipăi haina mortului şi dintr-un buzunar, scoase la iveală un plic. Patrolea îmi aruncă o căutătură; înţelesesem că făcuse o descoperire. În clipa următoare, îl auzii:

— Mi-a lăsat o scrisoare. Hm! Ce idee! Ascultă!

„Domnului comisar Patrolea Petre Personal”, rosti el indignat.

Deschise plicul şi se apucă să citească cu glas tare scrisoarea (Patrolea m-a lăsat moştenitorul tuturor însemnărilor şi documentelor, de aceea pot reproduce cu exactitate textul scrisorii.) *„Prietene, iartă-mi gestul. Sunt liniştit în clipa asta; ştiu, eşti în preajma cadavrului meu şi-mi citeşti scrisoarea. Nu-i aşa că mă înţelegi? M-ai înţeles în atâtea rânduri. A şti să ieşi din scena vieţii la momentul potrivit este un act de mare înţelepciune. Îmi place să cred*

că-mi vei aprecia gestul”. Comisarul se uită pieziş la mine: „Ai auzit? Ce idiot! Doamne, iartă-mă!” Reluă lectura scrisorii: *„Am ieşit din scenă, de azi înainte oraşul T. nu mai are un detectiv particular şi nici nevoie nu va mai avea de el. Iartă-mi greutăţile şi amărăciunile pricinuite. Să lăsăm însă balivernele la o parte... Acum, când mă despart de viaţă trăgându-mi un glonţ în tâmplă, este de datoria mea să-ţi aduc la cunoştinţă un fapt care-ţi va da satisfacţie. Îţi mai aduci aminte de cazul Vancu? Ei bine, eu am asmuţit ziarele împotriva ta. Au scris cu litere mari că eşti un tânăr încrezut, că eşti un încuiat, că detectivul particular Pik cunoaşte mai multă meserie decât un reprezentant al autorităţilor publice. Pe urmă, investigaţiile mele, probele aduse în faţa instanţei i-au asigurat lui Vancu eliberarea, iar lui Nedelcu – studentul acela firav – în mod automat, 25 de ani de muncă silnică. Nedelcu nu mai e în viaţă; s-a prăpădit în nu ştiu ce ocnă. Ei bine, dragul meu prieten, află că am săvârşit o grea eroare... Am contribuit, fără voia mea şi în numele... Dreptăţii, la moartea unui om nevinovat... Azi de dimineaţă, după mai bine de treizeci de ani, Vancu a trecut pe la mine. Nu l-am recunoscut; îmbătrânise, purta straie de călugăr. Mi-a mărturisit cum a ucis-o pe femeia aceea splendidă care a fost Melania Popa... Tot ceea ce mi-a relatat confirma justeţea ipotezei tale. Bătrâne, mărturisirile lui Vancu – astăzi călugăr chinuit de remuşcări la nu ştiu ce mănăstire – m-au doborât. Vancu a distrus câteva vieţi cu contribuţia mea, detectiv particular... Am hotărât să ies din scenă, bătrâne... Încă o*

dată, iartă-mă! Adio! Pik.”

Câteva minute trecură într-o tăcere adâncă. Amurgul se furişa în cameră.

— Nebunu’! exclamă Patrolea într-un târziu. Să se sinucidă! Pentru o eroare judiciară!... În cazul acesta, o armată întreagă de judecători s-ar cuveni să-i urmeze exemplul...

Deodată, amintindu-şi ceva, cercetă scrisoarea, apoi se uită fix la „Labă de pisică”.

— Când ai vorbit ultima oară cu dânsul?

— Ieri. Mi-a ordonat încă o dată să mă ţin după Victor Bogdan ca o umbră...

— Şi astăzi ce-ai făcut?

— M-am ţinut după ăsta toată ziua.

— Toată ziua?

— Toată ziua, mărturisi „Labă de pisică” abia auzit... Don’ comisar, se trase el spre uşă, nu se cade să-mi vorbiţi astfel...

Şi eu, la rându-mi, eram mirat nu atât de întrebările comisarului, cât de tonul lor.

— Deci, te-ai ţinut după Victor Bogdan. Unde s-a aflat dumnealui între orele 14 şi 17?

— La cafeneaua hotelului „Central”.

— Şi tu?

— Tot acolo... Dom’ comisar, zise el rugător.

— Vorba! Te-a văzut cineva?

— Chelnerul...

— Pik ţi-a furnizat ceva detalii în legătură cu omul pe

care-l urmăreai?

— Nu. Mi-a spus doar atât: „Ţine-te ca scaiul”. Şi m-am ţinut, deşi e o treabă tare plicticoasă...

Patrolea se apucă să pipăie din nou haina mortului; scoase pe rând, la iveală, un pieptene rupt, un stilou „Kaveko”, o batistă mototolită. Se opri în mod deosebit asupra stiloului.

— Căline, mă strigă el, fără a-şi lua ochii de la stilou, vezi că în stânga ta e un raft cu cărţi. (Da, era, într-adevăr.) Jos, în ultimul rând, sunt câteva cărţi de Maugham... Şi nişte caiete. Scoate-le!

Mă lăsai în genunchi, lângă raft... Nu putui să nu observ că volumele din bibliotecă erau bine îngrijite, şterse de praf.

— Ai găsit? mă întrebă Patrolea.

— Sunt mai multe caiete, răspunsei, uimit de siguranţa cu care comisarul îmi ghida mişcările. Să le scot pe toate?

— Nu, numai pe cel de deasupra... Aşa! Şi pune frumuşel cărţile la loc... E „Jurnalul de bord al lui Pik”, mă lămuri Patrolea, luând caietul din mâna mea. Îl deschise şi, în aceeaşi clipă, scoase o exclamaţie de uimire. Îmi întinse stiloul detectivului cerându-mi să controlez cu ce fel de cerneală fusese încărcat.

— Cerneală violetă, zisei.

— Şi acum, uită-te la scrisoare! Bătrânul zâmbea mefistofelic. Vezi, a fost scrisă cu cerneală albastră.

— Cerneala n-o fi a stiloului său, dar scrisul? Zâmbetul de pe chipul uscat şi brăzdat de riduri al comisarului se stinse. Se apucă să confrunte scrisul din caiet cu £el al

scrisorii.

— Scrisul pare să fie identic. Zic, pare. Căci, cu siguranţă că va fi nevoie şi de o expertiză grafologică. Tu vezi, Căline, până şi „Jurnalul” şi-l scria cu cerneală violet… Avea omu’ o slăbiciune pentru violet.

— Poate că s-a folosit de un alt stilou, de un alt condei, poate că şi-a scris scrisoarea nu acasă, ci într-un alt loc.

— Căline, reţine: nu intră în psihologia sinucigaşului să-şi scrie epistola de adio în altă parte. Actul sinuciderii, ca şi cel al dragostei, presupune o mare intimitate… Şi mai e ceva, urmă el cu o voce scăzută, dar nu-şi duse gândul până la capăt…

Îl văzui cum, atras parcă de taina caietului, începe să citească însemnările detectivului.

— Mda… murmură după un timp. Mă privi iscoditor, apoi îşi mută privirea spre colaboratorul lui Pik. Din pricina lecturii, pleoapele i se congestionaseră. „Labă”, unde l-ai lăsat pe Victor Bogdan?

— La hotel.

— Căline, îmi ordonă comisarul, du-te imediat cu „Labă” la „Central” şi să nu te întorci de acolo fără Victor Bogdan. Îl ridici şi-l aduci la Chestură.

— Am înţeles, mă însufleţii eu. Îi făcui semn colaboratorului lui Pik să mă urmeze. Mă ascultă şi porni după mine, mai mult mort decât viu.

La hotel însă ne aştepta o surpriză. Hotelierul îmi răspunse:

— Domnul Victor Bogdan de la 113 ne-a părăsit… Se uită la ceas. Exact acum 30 de minute.

Mă uitai şi eu la ceas; deci, Victor Bogdan părăsise hotelul la 19,15. Mă legitimai şi-i cerui hotelierului să-mi prezinte registrul călătorilor. Acesta se arătă în continuare foarte binevoitor. Îmi prezentă registrul deschis la numele celui căutat. Într-adevăr, i se făcuseră formele de ieşire. Dar nu asta mă interesa. Copiai din registru numărul buletinului de identitate. Îi mulţumii şi ieşii.

„Labă de pisică” mă aştepta în stradă. Afară se întunecase de-a binelea. Din pricina lipsei de combustibil, luminile străzilor se aprindeau târziu. Aflând că Victor Bogdan părăsise hotelul, „Labă” mă apucă de braţ şi mă opri locului. Îl văzui cum cercetează ferestrele hotelului; mă strânse şi mai tare de braţ, spunându-mi:

— Vă rog să mă aşteptaţi aici!

— Ce vrei să faci?

— O să vedeţi. Mă lăsaţi?

— Du-te! consimţii, nu fără o anumită ezitare.

Într-o clipă, fostul hoţ dispăru din raza mea vizuală. Abia atunci mă încercară unele temeri, dar tot eu căutam să mă liniştesc, spunându-mi: „Dacă n-a fugit înainte, când l-am lăsat în stradă, de ce ar şterge-o tocmai acum?” „Labă de pisică” se întoarse după vreo zece minute; luase varul de pe un perete şi venea spre mine, scuturându-şi pantalonii.

— Hotelierul minte. Victor Bogdan n-a plecat. Camera-i pustie, dar bagajele lui sunt sus în cameră. Şi le-a pregătit de plecare. Eu zic să rămânem pe loc şi să aşteptăm.

Am rămas locului la pândă. Găsirăm în calea noastră şi un telefon public; l-am sunat pe Patrolea acolo unde îl

lăsasem, dar nu mi-a răspuns. L-am căutat şi la Chestură, nici acolo nu era. Aveam toate motivele să fiu îngrijorat.

Am stat la pândă aproape două ceasuri. Îmi pierdusem orice speranţă; dar mai cu seamă începusem să pun la îndoială spusele lui „Labă de pisică”. Ne uitam amândoi atenţi la cei ce intrau ori ieşeau din hotel.

— Uitaţi-vă! strigă „Labă”, stăpânit... Sunt cele două valize ale lui Victor Bogdan.

Un taxi staţionase în faţa hotelului; nu era nimeni în el. Şoferul coborî şi deschise portiera. Un băiat, cu două valize grele în mână, ieşi din clădirea hotelului şi se îndreptă spre taxi. Spre surprinderea noastră, nimeni altcineva în afară de el nu urcă în maşină.

— Sunt bagajele lui, zise „Labă”, stăruitor, închipuindu-şi că nu-l cred. Haideţi să ne luăm după maşină!

Urcarăm şi noi într-un taxi şi pornirăm în urmărirea celuilalt. După câteva minute „, Labă” îmi şopti:

— Le duce la gară!... Sunt sigur! La acceleratul de 22.30.

Apreciai perspicacitatea fostului infractor. Într-adevăr, maşina cealaltă opri nu după mult timp în faţa gării; acolo, băiatul coborî cu valizele. Ne luarăm după el.

— Uite-l şi pe Victor Bogdan! În faţa sălii de aşteptare...

— Bărbatul acela elegant...

— Exact.

Nu era singur, ci însoţit de un bărbat şi de o femeie. Conversau, bine dispuşi.

— Pe ceilalţi doi îi ştii?

— Nu, îmi răspunse „Labă de pisică”, tulburat.

Victor Bogdan luă în primire bagajele, îi dădu puştiului un bacşiş şi reîncepu conversaţia. Interlocutorul său, un ins cu o faţă prelungă, încadrată de o barbă neagră, bogată, îl asculta cu interes.

— Îl umflăm?

Nu-i răspunsei. Îmi chinuiam mintea cu întrebarea: „Cum să-i ridic?” Pe neaşteptate însă simţii cum cineva mă trage de mâneca hainei. Îmi întorsei privirile – comisarul Patrolea răsărise lângă mine. Respira anevoie, faţa-i era palidă din pricina ostenelii.

— Cum aţi ajuns aici? exclamai eu.

— Căline, mai ţii minte textul scrisorii?

— Iarăşi îmi puneţi memoria la încercare?

— Hai, hai, nu te supăra. Îl vezi pe bărbosul care stă de vorbă cu Victor Bogdan? E una şi aceeaşi persoană cu Nedelcu.

— Cum?! Nedelcu?! Studentul acela firav, victima unei erori judiciare, mort în nu ştiu ce ocnă? sării eu, sincer intrigat.

— Da, el... N-a murit, precum se vede, ci a evadat în primăvara lui ’44 de la Târgu-Ocna, şi nu singur...

— Cu Victor Bogdan...

— Ai intuit perfect... Numai că tu n-ai de unde să ştii că „avocatul” Victor Bogdan este unul şi acelaşi cu falsificatorul de bancnote Leonard Radei... Condamnat şi el la muncă silnică... Au evadat împreună...

În depărtare se auzi şuieratul unei locomotive – acceleratul urma să sosească dintr-un moment în altul.

— Ce facem? întrebai eu înfrigurat. Îi ridicăm?

— Da, pe toţi trei… „Labă de pisică”! îl strigă Patrolea pe fostul „hoţ de bună dimineaţa”.

— Sunt aici, dom’le comisar, răspunse „Labă”, răguşit.

— O să ne dai o mână de ajutor.

— La ordin, dom’ comisar!

*
* *

În aceeaşi noapte, după interogatorii, am pornit împreună cu Patrolea spre casă. Ne-am abătut însă din drum spre chei. Acolo, ne-am aşezat pe o bancă, sub un salcâm. Se auzea clipocitul râului, ţârâitul greierilor. O lună rotundă topea cu argintul ei sclipitor stelele cerului. Respirând anevoie, Patrolea îşi scoase tabachera, ducând-o în răstimpuri la nas.

— Nu mi-am închipuit, vorbi într-un târziu, cu o adâncă amărăciune, că destinul lui Pik va avea un asemenea sfârşit. Să cadă victimă unei monstruoase răzbunări! A fost un om drept, cinstit, un criminalist înnăscut… Locul lui ar fi trebuit să fie în rândurile poliţiei… Pik visa să scrie într-o bună zi un tratat… să vorbească de experienţa lui şi a noastră… O ştiu de la el… Ne certam des, dar tot atât de des ne împăcăm. Să cadă victimă unei răzbunări monstruoase! Celebrul falsificator Radei a compus scrisoarea şi i-a imitat scrisul, ca să ne abată atenţia. Nedelcu, ajutat de complicea sa, a tras… Au ales şi o oră potrivită… Când sirenele uzinelor anunţă încetarea lucrului… Bietul Pik!…

Patrolea oftă. În bătaia razelor de lună, faţa sa uscată şi brăzdată de riduri părea şi mai palidă, şi mai obosită.

— Pik a ţinut un „jurnal”. S-ar cuveni să ştii că paginile lui m-au pus pe urmele lui Nedelcu. Citindu-l, am aflat trei lucruri esenţiale:

1) La 5 august 1946, Pik a primit vizita unei necunoscute – femeia de pe peron – care, pasămi-te, l-a consultat într-o problemă intimă; venise de la Bucureşti ca să-şi prindă soţul în flagrant delict în oraşul T... Imediat după plecarea clientei, Pik, după un vechi obicei, a urmărit-o.

2) Urmărind-o, a descoperit că femeia închiriase o cameră mobilată pe strada Mavrogheni 5 şi că nu locuia singură, ci cu un bărbos. Despre bărbatul acesta, Pik a notat: „Ochii lui îmi amintesc de ochii lui Nedelcu”.

3) Pik a mai făcut o descoperire, pe care a consemnat-o. Femeia şi bărbosul se întâlneau seară de seară cu avocatul Victor Bogdan, chiriaş al hotelului „Central”. A simţit că ceva nu e în regulă şi l-a pus pe „avocat” sub urmărire...

Mi-a povestit în continuare cum ajunsese la locuinţa lui Nedelcu şi a femeii de pe Mavrogheni, iar de acolo la gară.

— Căline, „Jurnalul” ăsta s-ar cuveni să-l studiem cu atenţie, mai spuse, în încheiere. Făcu o pauză, cercetă cerul luminat de lună, apoi oftă din nou. Să mergem... ne-a mai rămas puţin ca să ne odihnim. Acuşi o să se crape de ziuă...

Capitolul VI. REGELE COLŢURILOR DE STRADĂ

Scrisoarea – o filă ruptă dintr-un caiet de dictando îmi era mie adresată. O mână stângace mâzgălise câteva rânduri cu un creion negru. *„Domnu' comisar, ştii unde e chioşcu' de limonadă din Pădurea Verde?* mă întreba autorul scrisorii. *Vino acolo la ora 10 seara. Am nevoie de tine, d-aia te chem. Pă Dumnezeu meu că nu te minciunesc. Vino ş-o să vezi".*

Atât, nimic mai mult. Bineînţeles, m-am amuzat. Textul mi s-a părut infantil şi ridicol. Atât plicul, cât şi scrisoarea erau murdare. M-am uitat la măsuţa lui Patrolea. „Ce-o fi făcând la ora asta bătrânul meu profesor? m-am întrebat. S-o fi plimbând? O fi zăcând la pat?" Medicii insistaseră să se interneze urgent într-un sanatoriu din Predeal şi se văzuse nevoit să le dea ascultare. Aşa s-a făcut că am rămas să înot de unul singur în valurile evenimentelor din perioada aceea. 1946... După părerea mea, a fost anul cel mai dificil din istoria ultimelor două decenii: seceta, inflaţie, sabotaj capitalist, speculă, atacuri banditeşti. Zgura lăsată de războiul sfârşit nu de mult năpădise existenţa cotidiană a societăţii. Vă mărturisesc sincer că nu aş fi acordat nicio atenţie scrisorii, considerând-o drept o farsă, dacă nu mi-aş fi amintit de cazul cămătarului Agachi.

Aşadar, autorul epistolei mă invita să mă întâlnesc cu el, la un ceas de noapte, la marginea Pădurii Verzi, iar eu eram moralmente obligat să răspund chemării. Ştiam unde se găseşte chioşcul acela de răcoritoare părăsit, mai ştiam că o „plimbare" nocturnă prin Pădurea Verde nu era lipsită

de riscuri.

Înainte de a lua o hotărâre, m-am interesat cum a ajuns scrisoarea pe măsuţa mea, dar mare lucru nu am izbutit să aflu. Fusese aruncată în cutia poştală a Chesturii, iar de acolo, plicul fiindu-mi adresat, îmi fusese adus de gardianul de serviciu. Deci, am presupus eu, autorul scrisorii mă cunoştea.

L-am căutat pe chestor să-i arăt epistola şi, eventual, să-i cer un agent care să mă însoţească de la distanţă în neaşteptata mea misiune, dar nu l-am găsit. La ora nouă şi jumătate seara, mă mai întrebam încă dacă să mă duc sau nu la întâlnire. Cincisprezece minute mai târziu însă, mă îndreptam spre marginea oraşului.

Noaptea era neagră, fără stele, strivită parcă sub apăsarea norilor leneşi şi încărcaţi de ploaie. Străzile pustii mă deprimau. Din pricina câtorva atacuri tâlhăreşti, oamenii preferau să se retragă devreme, în liniştea şi siguranţa locuinţelor. Păşeam cu mâinile înfundate în buzunarele trenciului; cu mâna dreaptă pe revolver, mă simţeam ceva mai liniştit. Ideea că cineva îşi pusese în gând să mă tragă pe sfoară şi astfel să-şi bată joc de începuturile mele poliţieneşti stârnea în mine o senzaţie de teamă şi de ruşine. Ţineam arma cu o înverşunare de-a dreptul copilărească... Nu era nici acum prea târziu să fac cale-ntoarsă. Nu m-am abătut însă din drum.

Am intrat în Pădurea Verde cu inima cuprinsă de o vagă presimţire. Noaptea devenise şi mai neagră, şi mai apăsătoare. Freamătul frunzelor veştejite plutea în văzduh ca un zvon sumbru şi înfricoşător. Broboane de sudoare mi

se prelingeau pe faţă. Când am ajuns în dreptul chioşcului părăsit, m-am oprit şi am privit încordat în juru-mi; dăinuia o pustietate adâncă şi înfricoşătoare. Nu, nimeni nu mă aştepta, deşi, conform scrisorii, aşa s-ar fi cuvenit. „Cum de-am putut să dau ascultare unei hârtiuţe? începui eu să-mi reproşez. Cum de m-am avântat de unul singur, prosteşte, în noaptea plină de primejdii?”

Deodată, trosnetul sec al unor crengi mă făcu să tresar. Să mă fi înşelat? Un timp, urechile mele nu izbutiră să mai prindă niciun zgomot. Totuşi, cineva se furişa printre copaci, spre mine.

— Pst! Pst… Don’ comisar! mă auzii deodată strigat.

Glasul părea să fie al unui copac. Încremenii cu mâna pe armă.

— Care eşti, mă?

— Pst, eu sunt, dom’le comisar!

— Care eu?

Abia în clipa următoare zării, conturându-se în întuneric, o umbră.

— Al de ţi-a trimis scrisoarea…

— Şi ce vrei, mă? îl întrebai eu, stăpânindu-mi cu greu teama care mă bântuia.

„Umbra” făcu un pas spre mine şi se opri, lipindu-se de un copac. Ne despărţeau cam patru metri. Îl zării pe autorul scrisorii ceva mai bine decât înainte – părea să fie un puşti la vreo paisprezece ani.

— Şi ce vrei, mă? repetai întrebarea, străduindu-mă, dar fără succes, să-i desluşesc chipul. Ce-ţi veni să mă chemi aici? Alt loc mai bun n-ai găsit?

— Domnu’ comisar, să vedeţi, şi mie mi-e frică, îmi vorbi el, cu o voce gâtuită de emoţie. Dacă se află, e de rău… O să mă omoare.

— Ce vorbeşti, mă?

— Nu glumesc, dom’ comisar.

Convorbirea mi se păru a fi de domeniul fantasticului; vorbeam cu o umbră… cu un puşti… cu un fular alb, căci fularul alb şi zdrenţele erau tot ce izbutisem să desluşesc în ţinuta interlocutorului meu.

— Pst! Parcă s-aude ceva?

— E vântul… Ia zi, mă, ce-ai făcut să te omoare?

— Cum ce-am făcut? Ţi-am trimis o scrisoare… te-am chemat aici…

— Apropie-te!

— Nu, nu… se retrase el, temător.

— Dacă m-ai chemat, de ce fugi de mine?

— Nu fug.

— Cum te cheamă?

— „Păduchiosu”, asta mi-e porecla.

— Fire-aţi voi să fiţi cu poreclele voastre! izbucnii. Bine, m-ai chemat şi acum ce vrei de la mine? Să-ţi ţin de urât?

— Domnu’ comisar… su… să vedeţi… nu-s dă p-aici… da’ stau la…

Şi pe când mă pregăteam să fac câţiva paşi în direcţia umbrei (clipa mi-o amintesc foarte bine, căci intenţionasem să-mi înhaţ interlocutorul şi să nu-i mai dau drumul), o lovitură puternică mă doborî la pământ. Văzui mai întâi înaintea ochilor o vâlvătaie de foc, de parc-ar fi erupt un vulcan, ca apoi focul să se stingă fulgerător,

înghiţit de gura neagră a nopţii.

Am zăcut multă vreme fără cunoştinţă. Norocul meu a fost că a început să plouă. Stropii reci de ploaie m-au trezit, m-au ajutat să-mi revin. Am deschis ochii. Cerul cenuşiu mi se păru o lespede murdară. Am stat aşa un timp, cu faţa în bătaia ploii mărunte de toamnă, până ce am izbutit să-mi amintesc unde mă aflu şi ce mi s-a întâmplat. Mă ridicai cu greu, ameţit încă de lovitura primită prin surprindere. Instinctiv, m-am uitat la ceas: zăcusem pe pământul jilav mai bine de două ceasuri. Mă controlai: eram întreg… Arma se afla la locul ei, în buzunar. În schimb, constatai, nu fără uimire, că-mi dispăruse scrisoarea.

În noaptea cu pricina, mi-am găsit anevoie somnul. M-am zvârcolit ceasuri în şir, chinuit de gânduri. Întâmplarea prin care trecusem avea ceva halucinant. Dacă nu m-aş fi trezit cu durerea în ceafă, aş fi fost înclinat să cred că totul nu fusese decât un vis urât. Mi se întinsese o capcană şi eu, ca prostul, căzusem în ea. Cine ştie ce răufăcător îşi pusese în gând să mă… pedepsească… Nu-mi explicam însă de ce avusese nevoie de toată înscenarea de la Pădurea Verde. Ar fi putut foarte bine să mă aştepte la un colţ dosnic de stradă…

Glasul „umbrei în zdrenţe” m-a obsedat ceasuri în şir. Îmi răsuna în urechi aşa cum îl auzisem în tăcerea pădurii – tremurat, rugător, înfricoşat. „Păduchiosu’ asta mi-e porecla”.

M-am sculat dimineaţa convins că fusesem victima unei răzbunări. Şi poate că aş fi rămas cu convingerea asta,

dacă în cursul zilei nu s-ar fi petrecut un alt eveniment.

În jurul orei 11, chestorul mă pofti în cabinetul său şi-mi ceru să mă deplasez urgent la marginea de est a oraşului, în cartierul B.

— Muscelene, mi se raportează că nişte trecători au dat peste cadavrul unui tânăr într-un lan de porumb, îmi explică el. Deplasează-te acolo şi vezi ce e…

Am primit misiunea ca pe un fapt cotidian oarecare. Nu aveam niciun motiv să-mi închipui că între cadavrul găsit într-o porumbişte şi cele întâmplate cu mine în ajun ar fi existat vreo legătură.

Nu mai ploua. Norii însă nu se risipiseră, stăruiau deasupra oraşului. Curioşii, adunaţi la faţa locului, se dădură la o parte, deschizându-mi un coridor viu. Şi primul obiect pe care-l zării de departe fu un fular alb… Acelaşi pe care în noaptea trecută izbutisem să-l desluşesc la gâtul „umbrei în zdrenţe” Fusese aruncat nu departe de căpătâiul mortului. Mă apropiai. Inima mi se zbătea nebuneşte în coşul pieptului…

Cadavrul zăcea pe burtă, cu faţa în jos, cu mâinile legate la spate. După ce-a fost fotografiat, îl răsucii să-i văd chipul. Instinctiv, mă dădui îndărăt. Murise încet şi în chinuri, iar crisparea din ultima clipă a vieţii îl îmbătrânise brusc Năsucul cârn şi obraznic i se învineţise în jurul gâtului său descoperii uşor urme de strangulare. Ele îmi indicară că asasinul îl atacase din spate şi-l gâtuise cu mâna. Trecuseră, fără îndoială, şapte sau opt ore de la săvârşirea crimei şi urmele lăsate pe gâtul firav şi murdar al victimei deveniseră evidente. În partea din faţă a

gâtului, unghiile de la degetul arătător, mijlociu şi inelar ale asasinului se imprimaseră adânc. Ucigaşul se folosise de ambele mâini. „Domnu’ comisar, dacă se află, e de rău, o să mă omoare...” îmi amintii, în timp ce cercetam fularul alb, de mătase. Se aflase... Privirile îmi fură apoi atrase de modul cum asasinul îi legase victimei mâinile la spate. Îşi pregătise din vreme un şnur negru, căci legătura nu prezenta un nod simplu, făcut în pripă. Nu, asasinul nu se grăbise, făcuse mai întâi un laţ în care vârâse mâinile băiatului, apoi mai petrecuse o dată în jurul mâinilor cele două capete ale şnurului, formând, în partea opusă laţului, un nod dublu. Legătura asta îmi dădu mult de gândit. Şi am studiat-o îndelung. În cele din urmă, ajunsei la concluzia că nu fusese făcută de un începător în ale crimei, ci de un... Dar să nu anticipez...

De la locul unde fusese găsit cadavrul şi până la chioşcul de răcoritoare din Pădurea Verde nu era decât o distanţă care putea fi parcursă în douăzeci de minute. Reconstituii drumul străbătut în noapte de cei doi, cercetai apoi locul unde fusesem atacat, dar fără nicio consecinţă pozitivă pentru evoluţia anchetei.

În drum spre Chestură, îmi mai amintii o dată de scurta mea conversaţie avută la marginea Pădurii Verzi cu „umbra în zdrenţe”. „Dacă se află, e de rău... O să mă omoare”. Teama tânărului fusese îndreptăţită. Mă chemase... Voise, pesemne, să-mi destăinuiască un secret. N-a mai apucat. Gestul său temerar l-a costat viaţa. De ce oare? „Păduchiosu’, asta mi-e porecla”. „Domn’ comisar, eu, să vedeţi, nu-s dă p-aici, da’ stau...”

„N-are nume, nu-i de pe-aici, dar a locuit undeva, gândeam. Unde anume?” Vagabonzii din oraş îşi aveau ascunzătorile lor ştiute şi neştiute…

În ziua aceea, am stat multă vreme singur, la măsuţa mea, copleşit de gânduri. Ei, dacă Patrolea n-ar fi fost plecat, am fi comentat împreună cazul şi discuţia mi-ar fi folosit. Dar aşa, mă vedeam nevoit să înot, într-o vreme când nu stăpâneam prea bine tehnica înotului.

După o analiză meticuloasă a faptelor şi a amănuntelor, mă oprii asupra a două probleme. Prima se concretiza în aflarea identităţii şi a domiciliului „omului în zdrenţe”. Ştiam de existenţa în oraş a trei „aziluri de noapte” – „Fane-şchiopu”, „Maria Thereza” şi „Totu cel bun”. Spre ele îmi îndreptai, în primul rând, atenţia. Trecuse oare „Păduchiosu” prin unul din cele trei adăposturi? Îl cunoştea oare cineva? Doar atât apucase să-mi spună: „Nu-s dă p-aici… da’ stau…” Din păcate, investigaţiile mele nu se soldară cu rezultatul scontat. Vagabonzii cu care am stat de vorbă îmi dădură unul şi acelaşi răspuns: „Păduchiosu’?! N-am auzit de ăsta…”

Totuşi, nu abandonai pista. Ba, dimpotrivă, îmi instalai în oraş câteva „undiţe”.

A doua problemă asupra căreia mă oprisem mă solicită în altă direcţie. Aşa cum am mai spus, analizând poziţia cadavrului, nodul legăturii de la mâini, ajunsesem la concluzia că asasinatul nu fusese săvârşit de un diletant, ci de un asasin versat, obişnuit să îşi lichideze victima, după ce, în prealabil, izbutea ca din două sau trei mişcări să-l imobilizeze, legându-i ambele mâini într-un nod-tip. Îmi

veni atunci în minte una din „lecţiile” bătrânului criminalist Patrolea, ţinute în puţinul nostru timp liber. Din gura lui mi-a fost dat să aud pentru prima oară două cuvinte latine, a căror muzicalitate m-a obsedat multă vreme: „modus operandi”. Reţinusem cu prilejul acelei discuţii nu numai ideea că orice infractor, fie el spărgător, criminal ori hoţ, are un mod propriu de a opera, ci şi importanţa cartotecii „modus operandi” pe care Patrolea a alcătuit-o cu o răbdare demnă de admiraţie. Deci, apelai la cartotecă şi truda îmi fu răsplătită. Găsii, în cele din urmă, o fişă nu lipsită de interes. Iat-o:

„Gheorghe Buliga, de 32 ani, originar din comuna Brăiliţa, judeţul Brăila, de profesie muncitor necalificat, fiul lui Niţă şi Maria, fără domiciliu stabil în oraşul T. Reţinut pentru cercetări la 30 octombrie 1939. Înaintat Parchetului la 5 noiembrie 1939 pentru tâlhărie şi omor. Modul de a opera: intră în vorbă cu tineri în căutare de lucru, cărora le propune angajamente avantajoase la anumite ferme din jurul oraşului şi, sub pretextul că-i conduce la aceste ferme, în locuri propice, îi leagă de mâini, la spate, îi jefuieşte şi-i sugrumă...”

Fişa dădea o descriere exactă a modului cum asasinul lega la spate mâinile victimelor. Descrierea corespundea întru totul cu legătura găsită la mâinile „umbrei în zdrenţe”. Bucuria descoperirii mele nu ţinu mult. Telefonând la Bucureşti pentru a afla date suplimentare cu privire la deţinutul Gheorghe Buliga, mi s-au comunicat

următoarele: *„În 1943 Gh. B. împreună cu alţi deţinuţi au fost trimişi pe front într-o unitate de pedepsiţi. A murit, în noiembrie 1943, răpus de o schijă”.*

Răspunsul acesta impunea de la sine două concluzii:

a) Gheorghe Buliga n-a murit. A revenit în oraşul pe unde a mai operat şi s-a apucat din nou să săvârşească fărădelegi.

B) În oraş şi-a făcut apariţia un infractor care stăpâneşte un „modus operandi” asemănător cu cel al criminalului decedat pe front.

Concluziile reflectau, de fapt, impasul anchetei, în consecinţă mă gândii să mai apelez la o soluţie – să trimit celor trei ziare din localitate fotografia vagabondului asasinat, cu întrebarea: „Cine îl cunoaşte?” Pe neaşteptate însă interveni un element nou. În piaţă fusese prins un vagabond în timp ce „cotrobăia” prin poşeta unei... cucoane. N-o luase la fugă, aşa cum era obiceiul, ci se lăsase înhăţat. Adus la Chestură, hoţul de poşete ceru, spre surprinderea tuturor, să stea de vorbă cu mine.

— Ce fac cu bagabondu’, să-l aduc aici? mă întrebă gardianul.

— Adu-l, să-i văd şi eu mutra, încuviinţai, nebănuind surpriza care mă aştepta.

Vagabondul intră prudent, mă examină îndelung cu nişte ochi vii şi iscoditori, apoi rămase încremenit lângă uşă. Privindu-l, mă încercă un sentiment contradictoriu, de milă şi de veselie. Îmi venea să râd; „arestatului” nu-i dădeai mai mult de unsprezece ani, avea o înfăţişare de ştrengar scăpat viu şi nevătămat dintr-o ştrengărie care ar

fi putut să-l coste viaţa. Pesemne, mâncase pepeni în piaţă, căci obrajii palizi îi erau murdari până aproape de urechi. Deasupra unei cămăşi peticite purta o haină largă şi ruptă în coate. Pantalonii ar fi fost buni dacă n-ar fi avut un crac mai scurt decât celălalt. Părul bălai şi netuns de câteva luni îi acoperea fruntea bombată.

— Ce-i, şmecherie, ţi-a căzut limba? spărsei eu tăcerea. Bună ziua nu ştii să spui?

— Tu eşti Musceleanu? mă întrebă el, de parc-am fi fost de un leat.

Nu mă arătai şocat de obrăznicia puştiului. Răspunsei:

— Eu.

— Să ştii că curcanu’ de la uşă nu m-ar fi înhăţat niciodată, ţinu el să precizeze, dacă nu m-aş fi lăsat.

Avea guturai şi-şi trăgea mereu nasul. Cuvintele sale mă amuzară.

— Ce vorbeşti, mă!

— Uite-aşa! M-am lăsat prins... Ca să fiu adus la pârnaie, la tine, să-ţi zic o vorbă. Îşi ştergea nasul cu mâneca jegoasă a hainei. Noi doi ne cunoaştem.

— De unde, mă? Nu-mi aduc aminte să te fi întâlnit niciodată.

— Ţi-am scris o scrisoare.

— Tu mi-ai scris-o, sau „Păduchiosu”?

— Eu... Că el nu ştia carte.

— Cum te cheamă?

— Lasă asta, că nu se prinde, mi-o reteză el şmechereşte.

— Atunci, da ce-ai venit, numai aşa, ca să mă vezi? îl

luai eu la rost. Unde stai?

— Ce, sunt fraier să-ţi spun...

— Mă, îl chem pe taică-tău aici să-ţi tragă un toc de bătaie.

— N-ai decât... o să mă bucur dacă o să vină.

— N-ai tată?

Nu-mi răspunse imediat.

— A murit pe front.

— Şi maică-ta, unde e? continuai eu, impresionat de răspunsul puştiului.

— Să lăsăm chestia asta, îmi propuse.

— Cum te cheamă?

— N-am nume, ci o poreclă, „Veveriţa”. Am fost frate de cruce cu „Păduchiosu”.

— L-au omorât, zisei într-o doară.

— Ştiu... D-aia am manglit sub ochii curcanului, ca să ajung la tine... Am stat împreună cu „Păduchiosu” la azilul „Regelui”. Ştiu cine l-a omorât.

Tresării. De existenţa azilului ăsta nu aveam cunoştinţă.

— Care „Rege”?

Naivitatea mea îl făcu să zâmbească cu un aer de evidentă superioritate. Mă privi de sus.

— Tu eşti comisar sau curcan? Cum de nu ştii cine-i „Regele”?

— Ascultă, „Veveriţă”, un comisar nu le ştie chiar pe toate... şi-apoi, eu nu-s decât ajutor de comisar, glumii.

Sinceritatea mea trebuie să fi fost convingătoare, căci începu imediat să mi se destăinuiască:

— Cârciuma „La bănăţeanul vesel” din cartierul B. o

ştii?

— Da... Ce-i cu ea?

— Dac-o ştii, spune-mi cine-i stăpânul?...

— Un oarecare Ilie Totu... zis „Totu cel bun”, cum i se mai spune.

— Aşa-i... Ilie Totu, zis şi „Regele”. Ţine şi un azil pentru „bagabonzi” în pivniţă. Dă paturi cu chirie... El l-a omorât pe „Păduchiosu”.

Declaraţia puştiului, dar mai cu seamă dezinvoltura cu care-mi vorbea mă uluiră.

— De ce l-a omorât?

— Din pricina lu’ Maricica, soră-sa...

— Nu pricep...

— „Păduchiosu” a avut o soră mai mare decât el cu doi ani. „Regele” a pus mâna pe ea, dar Maricica n-a vrut. Pricepi? A încercat cu forţa şi ea tot nu s-a lăsat... Nu ştiu mai mult... Am văzut însă când „Regele” i-a scos cadavrul din casă... Să-l ascundă.

— Unde l-a ascuns?

— I-am zis lui „Păduchio-su” ce-am văzut cu ochii mei. A jurat că o să se răzbune... voia să-l „toarne”... D-aia a scris, da’ nu s-a prins, s-a aflat... şi l-a omorât...

— Cine, tot „Regele”?

Ochii vagabondului se umplură, fără voia sa, de lacrimi. Bărbia începu să-i tremure.

— Uite, îţi spun, da’ nu merg cu tine acolo... Rămân aici... d-aia m-am lăsat prins... Dacă „Regele” aude că eu l-am dat, s-a zis şi cu mine. Îmi taie beregata.

Câteva minute se scurseră într-o tăcere adâncă.

Destăinuirile puştiului fără identitate mă întristară. Nu-mi închipuiam că sub ochii oamenilor poate încolţi şi dăinui o asemenea mizerie. Îmi amintii de fişa lui Gheorghe Buliga. Am scos-o din dosar şi-i arătai vagabondului fotografia criminalului decedat pe front.

— Îl cunoşti?

Puştiul, privind fotografia, fu cuprins de un tremur nervos. Reuşii cu greu să-l liniştesc. Când se potoli, îmi mărturisi în şoaptă:

— Ăsta-i omul lu' „Regele"... El e supraveghetorul azilului. „Casanova" e porecla lui... Are obiceiul să-şi aleagă câte un băiat şi-l duce noaptea cu el, în odaie, şi-l chinuieşte...

... Am anchetat multe cazuri în cei douăzeci de ani de activitate, dar acesta, intitulat „Azilul de noapte al Regelui", mi s-a părut a fi cel mai trist.

Am raportat chestorului rezultatele investigaţiilor şi, în aceeaşi noapte, cu forţe unite, am înconjurat „palatul regelui Totu". Am trecut la efectuarea unei razii care s-a soldat nu numai cu arestarea „monarhului" şi a lui Buliga (izbutise să dezerteze de pe front şi să se ascundă sub o altă identitate), ci şi cu ridicarea unui grup de vagabonzi de toate vârstele...

Trei săptămâni mai târziu, comisarul Patrolea, reîntors de la Predeal, îmi completă cu date noi fişa cârciumarului Ion Totu, zis „Regele".

— Prin '37, Ion Totu i-a adunat pe cerşetorii din localitate într-o aşa-zisă organizaţie şi s-a proclamat preşedintele ei. Şi, preşedinte fiind, stabilea celor din

organizaţie locurile unde pot şi au dreptul să cerşească. De atunci i se trage şi porecla „Regele colţurilor, de stradă”… Acum, după război, pesemne că s-a uns iarăşi rege…

Capitolul VII. FURTUL INELULUI ORIENTAL

În sufragerie se înstăpânise o tristeţe funebră. Notarul, un bărbat înalt şi uscăţiv, cu o faţă aspră, brăzdată de cute adânci, tuşi sec, nervos, de parc-ar fi vrut să atragă atenţia celor prezenţi asupra persoanei sale. Spuse cu o voce metalică:

— Cu permisiunea dumneavoastră, am să trec la citirea testamentului lui Şerban Gusti, fie-i ţărâna uşoară. Tuşi din nou, de astă dată vădit stingherit de tăcerea care se lăsase. Cuprinse dintr-o privire chipurile celor patru persoane adunate în jurul mesei dreptunghiulare. Doamnă, se adresă el respectuos gazdei ce stătea în capul mesei din dreapta sa, aştept permisiunea dumneavoastră…

Doamna Gusti, o femeie obeză şi greoaie, clătină aprobator din capul ei mare şi rotund. Rochia neagră, de doliu, îi făcea obrajii şi mai pământii decât erau în realitate. Încremenise pe scaun, neluându-şi ochii bulbucaţi de la caseta de fier din faţa ei.

— Nu vă supăraţi, vorbi din nou notarul adresându-se de astă dată tuturor, dar legea mă obligă să duc la îndeplinire câteva formalităţi. Deşi vă cunosc, sunt, totuşi, obligat să fac apelul.

Văduva negustorului îşi aşezase mâinile pline pe casetă,

de parc-ar fi vrut s-o apere de o eventuală primejdie. Gestul atrase atenţia atât a notarului, cât şi a moştenitorilor. Degetele femeii se crispară brusc. Notarul îşi drese glasul, apoi deschise o mapă neagră, căută prin nişte hârtii un document, îl găsi.

— Gusti Aristotel, în vârstă de 28 de ani, funcţionar public, domiciliat în Bucureşti, fiul răposatului Şerban Gusti.

— Prezent! răspunse sarcastic un tânăr a cărui eleganţă contrasta puternic cu ţinuta de doliu a celorlalte persoane. Nu părea să fie îndurerat nici de moartea tatălui său, nici de această tristă adunare convocată de notar. „Un infatuat, o canalie, gândi notarul, lua-l-ar dracu' de risipitor!"

— Gusti Elisabeta, în vârstă de 25 de ani, domiciliată în T... fără profesie, nepoată a răposatului Şerban Gusti.

— Da, eu... pluti în sufragerie un glas stins...

Notarul îşi întoarse privirile către tânăra care şedea chiar în stânga sa. Era palidă, îşi muşca nervoasă buzele, uitându-se din când în când peste masă, la chipul ironic al lui Aristotel Gusti. Se vedea limpede că atitudinea lui arogantă o intimida sau o dezarma.

— Tucă Ştefan, în vârstă de 45 de ani, domiciliat în T., funcţionar al firmei „Ştefan Gusti, Comerţ de cereale".

— Prezent...

Notarul îi aruncă o căutătură. Cel care-l slujise pe fostul negustor mai bine de un sfert de veac se aşezase tocmai în celălalt capăt al mesei şi înmărmurise cu bărbia în piept, copleşit parcă de importanţa momentului. Avea o faţă ţigănoasă, cu o piele netedă. „A dat norocu' şi peste

el!” gândi notarul, căutând din nou ceva printre hârtiile din mapă.

— Domnule Anghelescu, vorbi pe neaşteptate Aristotel Gusti, pe mama nu o strigaţi?

— Aristo!... răsună îndurerată şi dojenitoare vocea femeii.

— Tinere, replică notarul, nu aţi ales un moment prea potrivit pentru a vă etala ironia... Am în mână testamentul lăsat al celui ce-a fost omul de omenie, Şerban Gusti.

Brusc, se făcu linişte. Se auzea doar respiraţia întretăiată a văduvei, tic-tac-ul vag al unei pendule din hol. Lumina slabă răspândită de lampa ce atârna deasupra mesei făcea atmosfera sufrageriei şi mai apăsătoare.

— Testamentul, găsi notarul necesar să explice, are două părţi. Tăcu. Se uită, clipind des şi nervos, la feţele încordate ale celor patru persoane, dispuse egal în jurul mesei. Am să citesc prima parte... Vocea rece, oficială a domnului Anghelescu începu să împartă, conform testamentului întocmit în prezenţa sa, averea fostului negustor de cereale. Doamnei Gusti Antoaneta îi reveni imobilul din T... Cu toate bunurile existente în el. Fiului său, Şerban Gusti îi lăsase apartamentul din Bucureşti. Lui Tucă Ştefan îi trecuse întreaga afacere, stabilindu-i următoarele condiţii:

a) Să păstreze nealterată firma „Şerban Guşti, Comerţ de cereale”.

B) Să verse 50% din beneficiul bruto al firmei văduvei şi fiului său.

— Am citit, preciză notarul, prima parte a

testamentului.

— Dar mie... mie nu mi-a lăsat nimic? sări ca arsă de pe locul ei nepoata negustorului decedat.

Pe chip i se ivi o expresie de desperare. Sângele îi năvăli în obraji, împurpurându-i.

— Domnişoară! izbucni notarul, stăpânindu-şi cu greu indignarea. Se poate?!

Văduva, cu mâinile crispate pe casetă, devenise stană de piatră. Aristotel Gusti îşi înălţă capul şi o privi zeflemitor. Numai Tucă Ştefan părea cufundat în nu se ştie ce calcule.

— Am dreptul! ţipă tânăra femeie cu o energie pe care nu i-o bănuiai.

— Domnişoară, n-am terminat încă de citit testamentul, încercă notarul s-o lămurească. Domnilor... doamnă... domnişoară... în caseta aceea (văduva negustorului tresări şi căscă nişte ochi mari) se află valori însemnate... cocoşei! Opt fişicuri... Fiecare fişic conţine câte cinci sute de monede... total patru mii de monede... Trebuie să recunoaşteţi, o avere mai mult decât frumuşică şi a cărei valoare, în zilele noastre, sporeşte de la o zi la alta. Testamentul precizează că sumele se vor împărţi pe loc.

— Bine, dar inelul? fu rândul tânărului Gusti să izbucnească.

— Aveţi răbdare! se supără notarul, şi pe frunte i se iviră broboane de sudoare. Doamnă, vă rog!

Cu mişcări încete, văduva deschise caseta; ochii ei mari îi căutară o clipă pe cei ai notarului. Acesta făcu din cap un semn de încuviinţare. Femeia suspină dureros şi se apucă

să scoată anevoie fişicurile din casetă şi să le pună la mijlocul mesei, în văzul tuturor. Când termină, văduva oftă din nou, ostenită parcă de efortul depus. Caseta rămase mai departe deschisă, sub ochii ei.

— Suma aceasta, reluă notarul citirea testamentului, se împarte după cum urmează: „1.500 de cocoşei rămân soţiei mele, Gusti Antoaneta... Un fişic, adică 500 de monede de aur, fiului meu, Gusti Aristotel... Nepoatei mele... Gusti Elisabetha, îi las 1.500 de monede”...

— Numai atât?! sări nepoata revoltată.

— Domnişoară... o dojeni notarul.

— Ţ-ţţţ! făcu revoltată şi văduva lui Şerban Gusti.

— „... iar 500 de cocoşei vor fi remişi colaboratorului şi omului meu de încredere, Tucă Ştefan”.

— Bine, dar inelul?! izbucni iarăşi tânărul Aristotel Gusti... Inelul acela oriental...

— N-am terminat, răspunse notarul, privind scârbit în juru-i. Caseta mai conţine un obiect de valoare, inelul oriental amintit aici de domnul Aristotel...

— Să-l scot? întrebă văduva.

Primind un răspuns afirmativ, doamna Gusti scoase la iveală un inel din aur masiv, înnobilat şi mai mult de un diamant de dimensiunile unui bob de fasole. Privirile moştenitorilor se îndreptară uimite spre inel. „Ce ştiu ăştia! gândi notarul. Nu sunt fermecaţi atât de frumuseţea inelului şi a pietrei, cât de preţul lui!”

Văduva se ridică pentru o clipă şi puse inelul lângă fişicurile cu cocoşei.

— Iată ce spune testamentul în privinţa inelului, urmă

notarul, plictisit: „Inelul acesta, cumpărat de mine în anul 1937, pe când mă aflam la Damasc, să fie vândut, iar suma realizată din vânzare să fie donată bisericii «Sfântul Pavel»…”

— Un bătrân scrântit! şuieră Aristotel printre dinţi.

— Aristo! ţipă văduva, crucindu-se. Cum vorbeşti!?

— Are dreptate, interveni şi nepoata. Un bătrân scrântit şi libidinos…

— Inelul ăsta valorează, vru fiul decedatului să explice şi dădu să apuce inelul…

— Vă rog… îl opri notarul.

Tânărul îşi retrase înciudat mâna…

— Legea cere să respectăm dorinţa defunctului, aşa că, vă rog…

Nu-şi încheie fraza. Brusc, lumina se stinse şi sufrageria se cufundă într-un întuneric dens.

— Nu vă alarmaţi, îi potoli Tucă, o fi de la uzină… Vă rog să rămâneţi pe locuri… Nimeni să nu se mişte… Nu cred că o să ţină mult…

Rămaseră în întuneric câteva minute. Când cele patru becuri se reaprinseră, doamna Guşti scoase un ţipăt de groază:

— Inelul!!! A dispărut inelul!… Cine l-a luat? Domnule notar, a dispărut inelul!

Ochii celor cinci persoane se îndreptară simultan către mijlocul mesei: într-adevăr, inelul dispăruse.

*

* *

Telefonul notarului Eustaţiu Anghelescu mă găsise pe mine. Tocmai mă pregăteam să plec acasă, după o zi de activitate febrilă. Ceruse să stea de vorbă cu comisarul Patrolea, dar bătrânul criminalist era plecat din oraş şi avea să se înapoieze abia după trei zile. N-am avut încotro şi m-am deplasat eu. Am sunat. Mi-a deschis notarul; nu era singur. Venise la uşă însoţit de tânărul Aristotel Gusti, care, sincer vă spun, îmi displăcu. „Infatuat… obraznic… grosolan”, îl caracterizai eu străbătând un vestibul.

În sufragerie, eram aşteptat cu nerăbdare. Văzându-mă, domnişoara Elisabeta Gusti îngălbeni subit: pe chipu-i frumos, răsări o expresie de spaimă stăpânită. Văduva nu se clinti din loc; mă privi fără plăcere, ca pe un nepoftit. Tucă Ştefan mă salută printr-o înclinare a capului, rece şi protocolară. Notarul îmi povesti cum se petrecuseră faptele: vorbea clar, logic, convingător. Şi pe măsură ce povestea, cazul mi se părea din ce în ce mai interesant. Simţeam cum povestea testamentului lui Şerban Gusti, precum şi a dispariţiei inelului oriental, mă solicită, îmi aţâţă curiozitatea. Încheindu-şi relatarea, notarul se aşeză obosit la locul său, în dreapta nepoatei decedatului. La întrebarea mea, dacă toată lumea este de acord cu relatarea notarului, mi se răspunse afirmativ.

Aşadar, asta era… Mi se cerea să le găsesc inelul. Situaţia mi se părea de-a dreptul ridicolă… „Ţara arde, iar baba se piaptănă”. Le-aş fi spus eu una bună. Mă pomenisem însă în faţa unui caz aparte, a unui exerciţiu-enigmă, idee ce trezi în mine dorinţa de a acţiona, de a

încerca să-i găsesc cheia. Cum a dispărut inelul? Sau, mai exact, cine l-a furat?

Înconjurai de câteva ori masa, studiind expresiile celor patru moştenitori. Văduva mi se păru zdrobită: privea cu ochi tâmpi caseta deschisă. Fiul ei îşi aprinsese o ţigară şi mă urmărea cu un surâs sceptic şi superior. Tucă îşi încrucişase braţele şi încremenise cu ochii ţintă la cele opt fişicuri. Lividă, nepoata decedatului îşi ţinea capul în piept şi-şi muşca buzele. Numai notarul îmi arunca priviri încurajatoare: pesemne, îşi punea mari speranţe în tinereţea mea.

— Aţi căutat bine peste tot? întrebai eu într-o doară.

— Peste tot, vorbi văduva. Doar nimeni nu s-a ridicat de la masă cât timp a fost întuneric!

— Ne-am şi controlat, domnule comisar, adăugă tânărul, nu fără ironie.

— Doamnă, mă adresai eu văduvei, toţi cei de faţă au ştiut şi înainte de existenţa inelului?

— Cred că da... mi se răspunse.

— Eu, nu, murmură abia auzit Elisabeta Gusti, privindu-l rugător pe vărul ei.

— Nu-i adevărat! interveni notarul, pe neaşteptate.

Părea peste măsură de indignat de reacţia nepoatei decedatului.

Moştenitoarea nu se lăsă intimidată şi ripostă imediat:

— Cum de îndrăzniţi?

Stăteam la o distanţă oarecare de masă, sprijinit de un bufet mare de nuc, şi le urmăream curios dialogul.

— Domnişoară, vă rog să vă controlaţi cuvintele, îi ceru

energic Eustaţiu Anghelescu. Nu uitaţi că unchiul dumneavoastră mi-a povestit totul… Înţelegeţi, totul… Iertaţi-mi tonul insinuant…

— E adevărat, deci, ce s-a spus pe seama voastră într-o vreme! mârâi doamna Gusti şi sângele îi năvăli în cap, congestionând-o.

— Da' tu, mamă, doar n-ai crezut că tata a fost uşă de biserică! nu întârzie Gusti-junior să-şi arate cinismul.

— Aşadar, aţi ştiut cu toţii de existenţa inelului? încercai eu să clarific situaţia.

— Da, am ştiut, recunoscu Elisabeta Gusti, fără să ridice ochii la mine.

— Şi nu numai că a ştiut, dar l-a şi văzut, completă notarul. Pe patul de moarte, răposatul, Dumnezeu să-l ierte, mi-a mărturisit că i-l făgăduise.

— Cum? ridică Gusti-junior glasul, plin de uimire.

— Târfa! mormăi ca pentru sine văduva.

— Lasă, mamă, nici tata n-a fost mai breaz, dacă s-a încurcat cu fiica fratelui său! Aristotel Gusti se întoarse spre mine şi adăugă: Domnule comisar, e limpede, ea a furat inelul… nu mă îndoiesc că inelul e la ea…

— Cum aţi ajuns atât de repede la concluzia asta? îi cerui eu să-mi explice, în timp ce-mi aprindeam o nouă ţigară.

După o clipă de şovăială, îmi răspunse:

— Să vedeţi, după ce s-a stins lumina…

— Aristo, îl întrerupse Elisabeta Gusti, cum de îndrăzneşti? Doar tanti m-a controlat peste tot… izbucni ea în plâns.

— Continuaţi, domnule Gusti, îl îndemnai eu dezgustat de scenele astea de familie, pe care totuşi le urmăream, fără să-mi scape nimic.

— După ce s-a stins lumina, împins parcă de anumite presimţiri, am întins braţul ca să acopăr cu palma inelul… să-l apăr… Am întâlnit în cale mâna ei… am apucat-o… Pe urmă i-am dat drumu’.

— E adevărat? o întrebai.

Fata nu tăgădui. Mărturisi printre lacrimi:

— Am vrut… m-a tentat… Da’ nu l-am luat… n-am putut…

— Hoaţo! îi aruncă văduva în obraz.

— O clipă, mă adresai eu celor doi tineri moştenitori, aţi atins inelul când aţi întins mâinile prin întuneric?

— Nu, răspunse Elisabeta Guşti.

— Nici eu, preciză şi tânărul.

Enigma dispariţiei inelului mi se păru dintr-o dată şi mai interesantă. Stăruii asupra unei întrebări:

— Deci, aţi controlat bine camera, v-aţi controlat şi reciproc?

— Da, confirmă notarul, nimeni nu s-a ridicat de la masă, n-a părăsit încăperea… Ne-am controlat reciproc… Femeile între ele… Noi între noi…

— Vă rog să-mi arătaţi locul de unde a dispărut inelul.

— L-am scos din casetă, vorbi amărâtă văduva, şi l-am pus aici, la mijloc… Lângă fişicuri.

Se ridică şi întinse mâna ca să-mi arate locul unde pusese inelul.

Notarul aprobă:

— Exact acolo...

— Nu chiar acolo, îşi spuse şi tânărul Gusti părerea. Braţul său atinse fără nicio dificultate locul presupus de el şi care părea să fie ceva mai aproape de mamă-sa.

— Dumneavoastră ce credeţi? mă adresai tinerei femei.

Şi braţul Elisabetei Gusti atinse fără nicio dificultate locul indicat de Aristotel.

Tucă fu de părerea văduvei. Şi ca să poată ajunge la stiva formată din fişicurile de cocoşei, se ridică de pe scaun.

Moştenitorii şi notarul aşteptau acum încremeniţi concluziile mele. Făcui, gânditor, câţiva paşi prin sufragerie. Mă oprii la fereastra care dădea în curtea casei. „Ciudată afacere!... Iarăşi cocoşei... Iarăşi o încăierare pentru o grămăjoară de aur... Totuşi, cum naiba a dispărut inelul?” Le cercetam pe rând expresia feţelor. „Te uită la ei! Par afectaţi... Iar unul dintre ei e hoţul... a profitat că lumina s-a stins. S-au şi controlat ca să-şi dovedească unul celuilalt cât sunt de cinstiţi! Da’ inelul tot nu l-au găsit... Să recapitulăm: s-a stins lumina de la uzină, şi inelul... Aici, ceva nu e în regulă... Cum de s-a stins? De la uzină?! Imposibil! Ar fi trebuit atunci să se stingă şi la noi, la Chestură...”

Mă înveselii brusc. „Ei lasă, scumpi moştenitori ai domnului Şerban Gusti, îi ameninţai eu în gând, vă pun eu în faţa propriilor voastre fapte!” Mă întorsei spre cei cinci şi le ţinui o scurtă cuvântare:

— Ar fi absurd să mă apuc să vă controlez. V-aţi controlat şi singuri. Dacă vreţi, mai puteţi continua... Aveţi

o noapte întreagă la îndemână... În ceea ce mă priveşte, vă rog să-mi daţi un răgaz ca să pot întreprinde cuvenitele cercetări... Sau, doamnă, poate doriţi să vă retrageţi plângerea?

— Nu, nu, nici gând de aşa ceva! protestă văduva. Vreau inelul!

— Domnule Anghelescu, sistaţi deocamdată aplicarea testamentului, îl sfătuii eu pe notar. Iar dacă va fi cazul, ne vom întâlni iarăşi. Unde? Nu ştiu. Poate aici, poate în altă parte. La revedere.

Şi ieşii, surâzând intenţionat enigmatic.

*
* *

Cercetările le-am pornit imediat. Mi-au luat aproape toată noaptea. A doua zi, către ora prânzului, enigma dispariţiei inelului oriental era ca şi dezlegată. Cum? Să nu anticipăm. I-am telefonat notarului Anghelescu şi l-am rugat să-şi adune clienţii încă în seara acelei zile.

— Unde şi la ce oră? m-a întrebat notarul.

— La ora 20.30, în sufrageria locuinţei răposatului Şerban Gusti...

La ora fixată, îmi deschise Aristotel Gusti; purta acelaşi costum elegant ca şi în ajun. Mă iscodi o clipă, înălţându-şi dispreţuitor sprânceana dreaptă. Mă conduse în sufragerie. Cei prezenţi mă întâmpinară, în general, destul de rece. Notarul îmi zâmbi oficial, bucuros parcă de punctualitatea mea. Elisabeta Gusti, pământie la faţă, se

străduia, uneori cu succes, să mă privească în ochi. Notarul îşi adusese, aşa cum îl sfătuisem, mapa cu documente.

— Pentru a-mi forma o imagine cât mai exactă asupra modului în care ar fi putut să dispară inelul, vom trece la reconstituirea celor petrecute aseară, până în clipa dispariţiei obiectului.

Mă retrăsei lângă bufet. Îi făcui semn notarului să înceapă. Îmi aprinsei o ţigară; eram numai ochi şi urechi. Chipurile celor din jurul mesei se încordară. Notarul citea rar, cu glasul său metalic şi autoritar. Curând, ajunse la partea a doua a testamentului. Doamna Gusti deschise caseta, puse fişicurile cu cocoşei la mijlocul mesei. Notarul îşi reluă citirea. După câteva fraze, îmi atrase atenţia:

— Când am ajuns la aceste cuvinte, lumina s-a stins.

Notarul mă văzu ridicând un braţ, dar nu-mi înţelese gestul şi citi mai departe. În minutul următor, lumina se stinse pe neaşteptate, şi sufrageria se cufundă în întuneric. Doamna Gusti se sperie şi scoase un ţipăt scurt. Ceilalţi se impacientară. Nu izbutii, de la locul meu, să le desluşesc feţele.

— Vă rog să nu vă alarmaţi, le vorbii eu calm. O fi din nou de la uzină. Ah, uzina asta! Şi ieri… Tot ea ne-a făcut-o! Să continuăm însă… Ca aseară… După ce s-a stins lumina, ce a urmat?

— Cum ce-a urmat? întrebă notarul, puţin descumpănit.

— Tucă a spus: „S-a stins lumina de la uzină”, îşi aminti deodată Gusti-junior.

— Pardon, preciză Ştefan Tucă, am spus: „Nu vă

alarmaţi, o fi de la uzină! Vă rog să rămâneţi pe locuri... Nimeni să nu se mişte... Nu cred că o să ţină mult”.

— Întocmai! se minună notarul de memoria funcţionarului.

— Iar dumneavoastră, domnişoară Gusti, imediat după asta, aţi întins mâna după inel?

— Da, îmi răspunse ea cu o voce gâtuită. S-o întind?

— Da. Întindeţi şi dumneavoastră mâna, domnule Gusti!

— Ce-i jocul ăsta copilăresc?! se supără tânărul şi, întinzând braţul, adăugă: Poftim, i-am apucat şi mâna.

Din pricina întunericului, nu prea desluşeam bine mişcarea tinerilor moştenitori.

— Aseară aţi declarat că n-aţi atins inelul. Vă mai menţineţi declaraţia?

— Da, murmurară cei doi aproape în acelaşi timp. Lumina se aprinse la fel de surprinzător precum se stinsese. Cei cinci încremeniră cu ochii pe lampa ce atârna deasupra mesei. Gusti-junior, pământiu la faţă, făcea un efort vizibil ca să-şi stăpânească nervii.

— Deci, în clipa când s-a aprins lumina aţi constatat dispariţia inelului?

— Eu am constatat şi am început să ţip, spuse văduva. Nu mai ţin minte cine a fost de părere să chemăm poliţia.

— Eu am fost de părere, vorbi Tucă, de la celălalt capăt al mesei... Iar domnul notar ne-a întrebat cine vrea să telefoneze... S-a oferit Aristotel...

— Domnul Aristotel, îl repezi Gusti-junior, că încă n-am devenit asociaţi. Ţin să precizez că nu eu am telefonat.

— Ştiu. V-aţi apropiat de telefon?

— Da… Brusc, nici eu nu ştiu de ce, m-am răzgândit… L-am rugat pe Tucă să telefoneze…

— E adevărat, era cât pe-aci să telefonez, dar şi eu m-am răzgândit… Nu-mi place să am de-a face cu poliţia, recunoscu el.

— Precum ştiţi, limpezi notarul situaţia, eu am chemat Chestura.

— Deci, trei persoane s-au perindat pe la telefon: domnul Guşti, domnul Tucă şi domnul notar Anghelescu, nu-i aşa?

Moştenitorii dădură din cap a încuviinţare. Începui să mă plimb în jurul mesei, urmărit de privirile aprinse ale celor cinci. Mă oprii în dreptul lui Gusti-junior. Se feri de căutătura mea.

— Ce vă uitaţi aşa la mine? ţipă el.

— Aşa, domnule Gusti, ţipaţi, urlaţi, descărcaţi-vă nervii! Sunteţi doar la dumneavoastră acasă!

— Nu înţeleg ce vreţi să spuneţi, se apără el.

— O să înţelegeţi imediat… Aseară, după ce am ascultat relatarea domnului notar, am fost frapat de două amănunte. Primul, şi poate cel mai esenţial, mi s-a părut a fi lumina. M-am întrebat cum s-a stins lumina…

— Bine, da şi în seara asta s-a stins, observă notarul, dornic să ia apărarea moştenitorului.

— E drept, în ultima vreme, continuai eu, din lipsă de combustibil, lumina se stinge de la uzină destul de des. „O fi de la uzină”, şi-a spus domnul Tucă părerea… N-a fost însă de la uzină. M-am interesat. Atunci, în mod firesc, am ajuns la concluzia că cineva, în timp ce notarul citea

testamentul, a stins lumina. Cine? Vorbeam, fulgerându-l pe Gusti-junior cu privirile mele voit batjocoritoare. Lumina, mi-am spus eu, nu putea să fie stinsă decât de afară, de la cofretul care se găseşte în spatele clădirii ce dă în curte. Am cercetat locul şi am constatat că cineva umblase la cofret. Cineva care a stat ascuns în curte... Care prin fereastră a pândit un semn... Un semn al dumneavoastră, domnule Gusti... Pe omul ăsta l-am descoperit cu ajutorul mamei dumitale. Este fostul argat al casei, bătrânul şi naivul Niţă Tudor... De altfel, cu ajutorul lui, în seara asta, am stins şi eu lumina.

— Aristo, copilaşule, ce-ai făcut? Ce-ai făcut, băieţaşule? începu văduva să plângă şi să se vaite.

— Ajunge! ţipă tânărul, lovind cu pumnul în masă. Nu te mai smiorcăi, mamă!... N-am făcut nimic... Am vrut să fac o glumă... Am vrut să fac să dispară inelul... Dar cineva mi-a luat-o înainte... Cineva dintre noi a furat inelul.

— Acum dai vina pe alţii! îl dojeni Elisabeta Gusti.

— Tu să taci! sări tânărul ameninţător. Ştiu, câte parele faci. Nu, domnule, n-am furat inelul...

Mă uitam scârbit la membrii „sfintei familii burgheze”.

— Nu-i aşa, domnule comisar, că n-am furat eu inelul? se agăţă de mine organizatorul „farsei”.

— Mda, mormăii eu. E adevărat, „farsa” nu ţi-a izbutit. Aşa cum am spus înainte, am mai fost frapat de un amănunt. Să ne amintim! Inelul se găsea aproape de mijlocul mesei. Practic, numai trei din cinci câţi sunteţi în jurul mesei ar fi putut să ajungă fulgerător la el, fără să atragă atenţia celorlalţi. Domnul Aristotel şi-a pregătit

„farsa” cu meticulozitate. Intenţia sa însă a eşuat. Dând să „glumească”, mâna sa a întâlnit pe neaşteptate pe cea a verişoarei şi, astfel, s-au trădat amândoi şi au bătut în retragere... A rămas cea de-a treia persoană, adică dumneavoastră, domnule notar... îmi venea tare greu să vă bănuiesc, dar...

— Glumiţi, domnule comisar! surâse notarul, împăciuitor.

— Aş vrea, dar nu prea am timp…

— Formidabil! nu se putu stăpâni Gusti-junior... De necrezut...

— Încă de aseară, pe cei doi tineri care şi-au dat mâna prin întuneric i-am scos din competiţie.

— L-am controlat până la piele! se impacientă tânărul. Unde a putut să ascundă inelul?

— Dumneata unde l-ai fi ascuns?

— Eu... Eu... se bâlbâi Guşti, mi-am propus să-l ascund… Da’ asta nu mai are importanţă… Unde a putut să ascundă inelul?

— Îmi place să cred că l-a ascuns sub aparatul de telefon în clipa când i-aţi oferit prilejul să cheme Chestura...

— Atunci, e acolo? întrebă Tucă tulburat.

— Nu... Aseară, după ce-am plecat de aici, m-am furişat în spatele clădirii şi din curte am urmărit tot ce s-a petrecut în sufragerie. L-am văzut pe domnul notar telefonând... Mai exact, trebăluind pe lângă aparat... Ce-aveţi a ne spune, domnule notar? Nu-i aşa că aţi ascuns inelul sub telefon şi înainte de a pleca, l-aţi luat de acolo?

Domnul Anghelescu închise ochii şi căzu într-o tăcere mormântală. În clipa aceea, o auzii pe doamna Gusti declarând cu o voce moale:

— Domnule comisar, nu vă supăraţi, îmi retrag plângerea…

… Părăsind locuinţa fostului negustor de cereale, mă îndreptai spre baia comunală a oraşului. Simţeam nevoia să fac o baie de aburi.

Capitolul VIII. NEGUSTORUL DE HAINE VECHI

Femeia plângea stăpânit, cu ochii scăldaţi în lacrimi. Bătrânul comisar Patrolea nu schiţa niciun gest s-o liniştească; îşi privea într-una tabachera deschisă şi îndesată cu tutun.

— Nu gândeam că o să ne mai întâlnim, zise el într-un târziu. Afacerea *aceea* am dat-o de mult uitării.

Femeia era de o frumuseţe vulgară; mă supăra părul ei acaju, cu bucle multe şi lucioase, apoi aluniţa artificială de sub ochiul drept.

— De ce l-ai arestat pe Mişu? se hotărî ea, în sfârşit, să deschidă gura.

Întrebarea mă nedumeri; nu-mi aminteam să fi reţinut, în ultima vreme, un infractor cu un asemenea nume sau poreclă. De aceea, aşteptai cu curiozitate răspunsul lui Patrolea.

— De unde ştii, Elviro, că l-am arestat?

Îi rostise numele pentru întâia oară şi pe un ton destul

de intim – semn că vizitatoarea trecuse, şi nu o dată, prin birourile Chesturii.

— Uite că ştiu, bătrâne, îi răspunse, apelând şi ea la un ton intim, deşi diferenţa de vârstă dintre ei era destul de mare.

— Asta nu e un răspuns, Elviro, o dojeni blând Patrolea, adulmecând de la distanţă tutunul din tabacheră.

— Ştiu, căci eu l-am bătut la cap să se prezinte la poliţie. De ieri dimineaţă n-a mai venit acasă. Când a plecat, mi-a spus că se duce la Chestură, să stea de vorbă cu tine. Nu s-a mai întors… Nu-mi închipuiam c-o să-l arestezi! oftă ea.

Comisarul zâmbi, gânditor:

— Mă bucur că nu m-am înşelat atunci când am susţinut că mai păstrezi în suflet un dram de cinste.

— Lasă… Astea-s fleacuri! replică Elvira, vădit nemulţumită că Patrolea ţinea morţiş să-i amintească o întâmplare petrecută mai demult. Stătea pe scaun, picior peste picior, dezvelindu-şi într-un mod profesional genunchii albi şi tulburători. Dacă ştiam c-o să-l arestezi, nu l-aş fi îndemnat să treacă pe aici şi să se sfătuiască cu tine…

Patrolea închise brusc tabachera şi zise, uitându-se ţintă în ochii ei, de culoarea frunzei:

— Îmi pare rău, Elviro, că trebuie să te dezamăgesc, dar află că Mişu al tău n-a trecut pe la mine, aşa că n-am avut nici cum şi nici pentru ce să-l arestez.

Femeia tresări şi, instinctiv, îşi strânse poşeta. Patrolea n-o minţea şi ea înţelese acest lucru.

— Cum se poate una ca asta?! Doar mi-a făgăduit! rosti ea, descumpănită. Atunci, unde-i Mişu? De acasă a plecat, de întors, însă, nu s-a mai întors! Propriile ei întrebări o speriară. Bătrâne, tare mi-e teamă, crezi cumva...

Şi pentru că ea tăcu, comisarul, jucându-se de astă dată cu tabachera deschisă, stărui:

— Ce să cred?

— Doamne, să nu i se fi întâmplat ceva! exclamă ea, îngrozită.

— Ce să i se întâmple? se interesă comisarul.

Eu devenii curios; femeia şovăia, strângând în neştire, la piept, poşeta de piele maro.

— Acum, Elviro, eşti obligată să-mi explici despre ce-i vorba. L-ai îndemnat să treacă pe-aici şi să se sfătuiască cu mine. În ce chestiune? Acum ţi-e teamă să nu i se fi întâmplat ceva. De ce? Ce-ar putea să i se întâmple?

Timbrul plăcut, liniştitor din glasul lui Patrolea risipi ca prin minune şovăiala femeii. Asemenea unui actor versat, bătrânul criminalist stăpânea o gamă foarte variată de intonaţii, iar măiestria sa consta în aceea că ştia, în raport cu cel interogat sau cu situaţia creată, să dea glasului său intonaţia cea mai potrivită.

— De mai bine de două luni, nu pot să declar cu precizie, începu femeia şa se destăinuie, Mişu s-a ambalat în nişte afaceri care nu-s de nasul lui... Nişte afaceri care au făcut din el neom... Ce fel de afaceri?! Habar n-am! Tu ştii că niciodată nu îmi întreb clienţii cu ce se ocupă. Darmite pe Mişu! De ce să-mi încarc conştiinţa?! Nu-i aşa?

Patrolea o întrerupse:

— Ce te face să crezi că afacerile astea au făcut din el un neom?

— Dacă l-ai fi văzut... Nu mai era Mişu cel de altădată... Omul cu nervii de fier... Gemea, vorbea noaptea în somn, se zvârcolea, transpira. Să nu-l mai recunoşti. Numai că nu plângea. Într-o noapte, l-am auzit ţipând în somn: „Nu-i omorî! Lasă-i! Nu-i omorî!” Uf, îmi pare că am vorbit prea mult! izbucni ea pe neaşteptate.

Tăcu. Patrolea lăsă să treacă un timp, apoi o întrebă:

— Tot cu Severică e înhăitat?

— Tot.... Clătină ea aprobator din cap.

— Bine, dar după câte ştiu eu, de la terminarea războiului, Severică a devenit om de treabă, un fel de comerciant... Plăteşte impozite, se ocupă cu negoţul de haine vechi... Cumpără, vinde, recondiţionează, are în oraş trei sau patru dughene...

— Da, aşa e... Însă cred că el a mai născocit o afacere... Nu ştiu, bătrâne, ce fel de afacere. Jur că nu ştiu... În ultimele luni, Mişu, fără să-mi spună o vorbă, a dispărut în câteva rânduri de acasă, lipsind câte două-trei zile... Se întorcea din drumurile astea stors ca o lămâie... Ultima oară abia se mai ţinea pe picioare... M-am luat de el... I-am spus că am auzit ce vorbeşte în somn şi l-am convins să vină la tine... Uf, bătrâne, mai mult să nu mă întrebi, că nu-ţi zic!

— Dar ştii? stărui Patrolea, pe acelaşi ton cumsecade şi înţelegător.

Cu degetele tremurânde, femeia deschise poşeta şi scoase la iveală o brăţară din aur masiv şi i-o întinse

comisarului.

— Când mi-a dăruit-o am găsit pe ea o pată… O pată de sânge… I-am arătat-o şi s-a făcut mai negru ca smoala?

— Când ţi-a dăruit-o?

— Acum trei zile, după ce a lipsit o noapte de acasă.

— Deci în noaptea de 26 spre 27? întrebă Patrolea, după ce se uită pe calendar.

— Da, bătrâne…

Patrolea luă brăţara şi o cercetă; brusc, ochii i se făcură mici; găsise, fără îndoială, ceva pe partea interioară a brăţării. Nu cumva zărise şi el urma lăsată de pata de sânge?

— Şi zici să ieri dimineaţă, când a plecat de la tine, te-a asigurat că se duce direct la Chestură?

— Da. L-am sfătuit să ia şi brăţara… N-a vrut… Cică mai întâi să stea de vorbă cu tine.

— Ţi-a mai dat şi alte bijuterii?

— Nu… Ochii Elvirei se umplură de lacrimi… Să ştii, bătrâne, că Mişu nu-i criminal. Orice: proxenet, şmecher, trişor, da’ criminal, asta nu… Nu…

Patrolea îi ceru să-i lase brăţara, apoi o încredinţă că o să se ocupe de reclamaţia ei şi o să încerce să i-l găsească pe Mişu, iar la despărţire o întrebă:

— Unde mai stai cu casa?

— Tot acolo, bătrâne… Mi-am făcut şi eu nişte iluzii… Să arunc pe foc condicuţa, în sfârşit, să mă mărit cu Mişu, să deschidem amândoi o cafenea… Văd însă că mi-e sortit să mor bătând trotuarul.

Femeia plecă. Multă vreme Patrolea rămase cu braţele

încrucişate pe piept şi cu ochii închişi, de parc-ar fi adormit subit.

— Ce părere ai, Căline? mă întrebă într-un târziu, deschizând un ochi.

— Că acest Mişu, concubin al acestei Elvire, a participat la nişte omoruri urmate de jaf. Bineînţeles, dacă nu punem sub semnul îndoielii declaraţiile femeii.

— Păi, să nu le punem, îmi ceru el.

— N-o cunosc... Însă dacă-i aşa, nu văd de ce nu l-am lua la rost pe acel negustor de haine vechi... Pe Severică.

Comisarul deschise şi celălalt ochi, îmi aruncă o căutătură ironică, apoi se ridică în picioare: purta acelaşi costum vechi şi demodat, cu rosături pe la coate şi genunchi. Mă ridicai şi eu.

— Băiete, Severică este unul dintre tipii cei mai ingenioşi cu care am avut de-a face în acest oraş de pe malul B... Un as al alibiurilor... Un constructor dibaci de situaţii... Niciodată nu mi-a oferit o probă pentru care să-l reţin şi să-l trimit în judecată, deşi se ştie că-i amestecat până în gât în tot felul de afaceri veroase... Ce naiba o fi născocit?! se întrebă comisarul, cântărind în palmă brăţara.

Aflam pentru întâia oară cine era Severică şi vorbele comisarului îmi stârniră în suflet o vie curiozitate.

— Într-una din zile, o să-ţi dau fişa să i-o studiezi. Însă până atunci... Patrolea îmi arătă brăţara. O vezi? Vino mai aproape! A fost lucrată în oraşul nostru, de către bijutierul Rolich. Poartă marca firmei sale...

Îmi întinse brăţara. Zării gravat un semn minuscul,

indescifrabil, apoi două iniţiale: *A* şi *N.*

— Semnul acela minuscul, îmi explică comisarul, e litera *R* din alfabetul ebraic şi reprezintă marca firmei bijutierului Rolich. Cu vrerea sau fără vrerea clienţilor, el îşi aplică marca pe toate obiectele pe care le lucrează. Te duci imediat la dânsul, Căline... Spre norocul nostru, acest artist în aur trăieşte. Spune-i că vii din partea mea, arată-i brăţara şi roagă-l să-şi aducă aminte pentru cine a lucrat-o. Dacă afli cine a fost stăpânul brăţării, dă-mi un telefon. Hai, Căline, pune-te în mişcare!

*
* *

Pe bijutier îl găsii acasă. Mă primi rece şi bănuitor – nu, nu aveam înfăţişarea unui client dispus să-şi lucreze ceva în aur. Trenciul uzat şi pe care-l purtam cu frenezie la orice oră din zi sau din noapte nu inspira prea multă încredere. Numai după ce mă legitimai, spunându-i că vin din partea lui Patrolea, îmi zâmbi curtenitor. Era un bărbat în etate, frumos, cu o bărbuţă albă şi rară. Purta pe cap o tichiuţă neagră de catifea.

— Cu ce pot să vă fiu de folos? mă întrebă, scoţându-şi ochelarii dintr-un toc vechi.

Îi arătai brăţara:

— Dumneavoastră aţi lucrat-o?

Deveni din nou bănuitor. După ce mă măsură lung, deasupra ochelarilor, luă brăţara şi începu s-o cerceteze cu o plăcere crescândă. Îşi ţuguie buzele, plescăi.

— Mda, e opera mea… eu am lucrat-o, mă asigură el şi mi-o înapoie, surâzând enigmatic.

— Pentru cine aţi lucrat-o?

— A, de asta-i vorba! exclamă bătrânul cu voioşie, de parcă i s-ar fi luat de pe inimă o piatră de moară. Îl cunoaşteţi pe domnu’ Nicu Iordănescu? Negustoru’… Nu, nu-l cunoaşteţi? Pentru dumnealui am lucrat-o… Cum de-a ajuns la dumneavoastră?

— În ce an aţi lucrat brăţara? încercai eu să potolesc cu o altă întrebare curiozitatea bijutierului.

— Mai demult… Încă dinaintea războiului… Prin vara lui 1940. Brăţara asta valorează acum o grămadă de bani… E prost cel care o vinde sau e la ananghie… Mâine, valoarea i se va tripla.

Mă pregătii să părăsesc locuinţa bijutierului: îmi socoteam misiunea îndeplinită.

— L-aţi prins cu mâţa-n sac, nu-i aşa?

Vorbele gazdei mă opriră chiar lângă uşă.

— Nu înţeleg! făcui eu pe prostul.

— Am auzit că ar fi fugit din ţară, sau ar fi încercat.

Informaţia mi se păru de mare preţ.

— Când?

— Nu ştiu. De unde să ştiu? Cafeneaua vorbeşte. Dacă-i adevărat sau nu, n-am de unde să ştiu… Câte zvonuri nu circulă acum?!

— De când nu l-aţi mai văzut?

— Eu? De mult nu l-am mai văzut…

Mulţumii domnului Ralich. Iar când mă văzui în stradă, pornii imediat în căutarea unui telefon. Mă cuprinse, pe

nesimţite, o inexplicabilă stare de îngrijorare. Fără voia mea, se asociaseră în capul meu relatările concubinei lui Mişu cu informaţiile culese de la bijutier şi întrezăream imaginea neagră a unei afaceri monstruoase.

La telefon, îmi răspunse Patrolea. După ce-mi ascultă raportul, îmi zise:

— Căline, ai aflat două lucruri deosebit de importante. Tu n-ai de unde să-l cunoşti pe Iordănescu... Ăsta e un îmbogăţit de război... Cumpăra mărfuri scoase de armată la licitaţie: uniforme reformate, bocanci, hamuri... Le cumpăra pe un preţ de nimic. Când a prins cheag, s-a căsătorit cu o artistă de varieteu, Anabela... Iordănescu locuieşte pe strada Trubadurului... Deplasează-te la domiciliul său şi află adevărul: a dispărut sau nu?... Dacă zvonul se adevereşte, atunci...

Bătrânul criminalist tăcu. Nu mă îndoiam de faptul că ne gândeam amândoi la acelaşi lucru.

— Atunci, Căline, urmă el, suntem pe urmele unor mârşăvii rar întâlnite... Te aştept la Chestură, oricât de târziu o să vii... E important să acţionăm rapid. Ai înţeles?

— ’nţeles!

*

* *

M-am întors la Chestură spre seară. Patrolea mă aştepta, şezând la măsuţa sa plină de pete de cerneală.

— Ai mâncat? fu prima lui întrebare.

Pe teren, uitasem de masă. Totuşi, îl asigurai că mă

oprisem la un birt oarecare, unde-mi potolisem foamea cu o ciorbă de fasole.

— Aşază-te şi raportează!

Patrolea îşi deschise tabachera, îşi încrucişă braţele pe piept, dându-mi astfel de înţeles că era gata să mă asculte. Mă aşezai la biroul meu, scosei un carneţel, îl frunzării, mă oprii asupra unor însemnări.

— Deci, pornind de la informaţia bijutierului, m-am deplasat la domiciliul lui Iordănescu – îmi începui eu raportul – unde am făcut o primă constatare: locuinţa încuiată, iar soţii plecaţi din oraş. Mi-am început cercetările. Încă de anul trecut, în casa lui au fost plasate trei familii... Sinistraţi de război... Unul din vecini, Vasile Cârjan, mi-a explicat că soţii Iordănescu ar fi plecat încă din noaptea de 26 noiembrie la Predeal, în vacanţă. Familia Dragomirescu, un alt vecin al negustorului, mi-a confirmat explicaţia lui Vasile Cârjan. Nu m-am mulţumit cu aceste două răspunsuri şi m-am adresat şi celui de-al treilea chiriaş al lui Iordănescu, care mi-a furnizat informaţii revelatoare.

— Adică? deveni bătrânul curios.

— Mi-a povestit următorul fapt: În noaptea zilei de 26 noiembrie, întorcându-se acasă în jurul orei 23.30, s-a întâlnit, nu departe de locuinţa lor, cu soţii Iordănescu. Tocmai se pregăteau să urce într-un „Buick” negru. I-a salutat, iar Iordănescu, după spusele acestuia, ar fi fost surprins de întâlnire. A avut chiar şi o reacţie. I-ar fi spus: „La revedere, domnule Nasta, plec la Predeal pentru o săptămână”. Acest domn Nasta a fost frapat de două

lucruri: a) fiind funcţionar la C.F.R., ştia că nu există, până în zori, niciun tren spre Bucureşti; b) noaptea, pe vremurile astea vitrege, spre Bucureşti, cu o maşină?! (Nu-i prea venea să creadă că Iordănescu se putea hazarda...)

— Şi uite că, totuşi, s-a hazardat, aprecie Patrolea. De atunci n-a mai dat niciun semn de viaţă?

— Nu.

— Locuinţa a fost lăsată în grija cuiva? Te-ai interesat?

— M-am interesat. Şi am fost trimis la o mătuşă a lui Iordănescu... văduva unui plutonier-major. Aflând cine sunt, s-a speriat şi după primele întrebări mi-a mărturisit adevărul: soţii Iordănescu n-au plecat la Predeal, ci în străinătate. I-au lăsat locuinţa în primire, urmând ca în seara zilei de 28, în jurul orei zece, să aştepte un telefon, fie de la Viena, fie de la Budapesta, ca să i se spună cum trebuie să procedeze cu lucrurile din casă. Bineînţeles, n-a primit niciun telefon, deşi au trecut trei zile. Mai susţine că soţii Iordănescu ar fi plecat în străinătate pe căi legale... Cu paşapoarte în regulă.

Îmi terminasem raportul. Patrolea părea că doarme. Câteva minute se scurseră într-o tăcere adâncă.

— Căline, îţi dai seama? sparse bătrânul tăcerea. E de-a dreptul îngrozitor! Bandiţii îşi trag victimele sub pretext că le pot trece clandestin peste hotare, dar, de fapt, le ucid şi le jefuiesc. Şi o asemenea bandă îşi desfăşoară activitatea în localitatea noastră.

— Vă gândiţi la Severică, nu-i aşa, e mâna lui?

— Sunt mai mult decât sigur, vorbi Patrolea cu siguranţă. Numai mintea lui diabolică e în stare să

conceapă o asemenea afacere.

— Păi, să-l arestăm! sării eu cuprins de o exaltare puţin recomandabilă criminaliştilor.

— Fără probe? Ne scapă... Nu-l cunoşti... Dacă vrem să-l prindem, trebuie să-i întindem o capcană, o capcană îndrăzneaţă. Frământat de acest gând se ridică, făcu câţiva paşi prin birou, apoi, luminat de o idee, continuă: O să lipsesc câtva timp, nu ştiu cât... Să nu pleci de aici până nu mă întorc. Auzi?

Şi ieşi. Prin fereastră, îl văzui urcând în rabla neagră a Chesturii.

*
* *

L-am aşteptat cu nerăbdare. Bănuiam că pune ceva la cale. Se întoarse după aproape două ceasuri. Era bine dispus, de parcă-ar fi fost „cu chef”. Îmi ceru, fără să-mi dea nicio explicaţie, să iau un condei şi o coală de hârtie, că are de gând să-mi dicteze ceva. Îl ascultai.

— Scrie: *„Vând urgent* – se apucă el să-mi dicteze – *trei costume bărbăteşti din stofă englezească... Pantofi vechi nr. 42. O vulpe argintie. Telefon 32.43, între orele 14–16”.* Ai scris? Foarte bine... Acum găseşte pe cineva să-ţi bată textul ăsta la maşină... în cel puţin douăzeci de exemplare să ţi-l bată... Încă în noaptea asta, un agent o să le lipească pe toţi stâlpii din centrul oraşului, iar tu o să-l supraveghezi.

N-am avut nevoie de lămuriri ca să înţeleg în ce consta

capcana pe care Patrolea o hotărâse să i-o întindă negustorului de haine vechi. Mă intriga însă un amănunt: bătrânul refuzase să-mi dezvăluie cine era persoana care urma să răspundă ori de câte ori va fi format numărul 32.43.

Încă în aceeaşi noapte, în timp ce eu supravegheam îndeplinirea „afişajului”, Patrolea porni s-o caute pe Elvira – voia s-o sfătuiască, spre binele ei, să dispară cât mai repede din oraş şi să aştepte un semn de-al său.

— Înţelegi, Căline, dacă oamenii lui Severică află că Elvira ne-a pus pe urmele lor, o pot ucide în doi timpi şi trei mişcări. Trebuie s-o ferim de primejdia care o paşte.

Aşa a început încordata noastră aşteptare. În ziua următoare „afişajului”, „agenţii comerciali” ai lui Severică se arătară interesaţi să cumpere lucrurile doamnei (Patrolea îi dăduse o poreclă: „Nely”) de la telefonul 32.43. În altă zi, Severică în persoană se prezentă să vadă „pă ce dă banii” şi să cunoască pe stăpâna atâtor lucruri scoase la mezat. După alte 48 de ore, Patrolea mă informă că Severică se oferise, în schimbul unor bijuterii, s-o scoată din ţară nu numai pe doamna „Nely”, ci şi pe nepotul ei, un fost legionar.

— Cum, are şi un nepot?

— Da, în persoana ta. Nu ştiai?

Izbucnirăm în râs. Bătrânul însă nu glumea. Mă decretase nepotul doamnei „Nely”. Ba îmi ceru să-mi las şi mustaţă. Dar cine era această doamnă? Cum ajunsese Patrolea la dânsa şi cum de izbutise s-o convingă să intre în acest joc primejdios, multă vreme n-am ştiut. În cea de-a

zecea zi de aşteptare – clipa asta am s-o ţin minte până la moarte – spre seară, mai exact către ora şase, telefonul zbârnâi mai strident ca niciodată. Patrolea se repezi să apuce receptorul. Îl auzii vorbind, în timp ce ochii i se înviorau puţin câte puţin.

— Da... Da... Foarte bine... Nely, fetiţo (îi rostise numele cu o tandreţe care mă impresionase), hai, curaj! Nicio grijă... Şi-apoi, nu uita că ai un „nepot”, un flăcău îndrăzneţ... Îţi rămân recunoscător.

Puse receptorul la loc, apoi îşi îndreptă privirile hotărâte spre mine.

— Căline, a bătut ceasul... Nu-ţi cer decât două lucruri: să fii calm, iar dacă va fi cazul, s-o păzeşti aşa cu ţi-ai păzi mama... Nu cumva ţi-e frică?

— Cinstit vorbind, mi-e!

— Îţi mulţumesc că eşti sincer... Frică-nefrică, uite, totuşi, cum o să procedăm...

*
* *

Era o noapte fără lună. Becuri chioare luminau strada. Sufla un vânt rece, tăios. Un „Buick” negru ne aştepta la colţul străzii. „Mătuşa” mea, cu un sac de voiaj în mână, se îndreptă într-acolo. O urmam ca o umbră, chinuit de emoţie necunoscută încă; năduşisem, iar cămaşa mi se lipise de spinare. Femeia însă era de un calm rar întâlnit. Când am ajuns în dreptul „Buick”-ului, un individ sări din maşină. Pe mine mă pofti lângă şofer, iar pe „mătuşa” mea

pe bancheta din spate. Mă pomenii, de fapt, între doi inşi. Întorcându-mi capul, îl zării pe Severică şezând vesel şi surâzând în dreapta „mătuşii”. În schimb, în stânga ei, şedeau înghesuiţi alţi doi membri ai bandei.

— Doamnă, i se adresă „negustorul” cu o voce de călău înţelegător, luaţi-vă rămas bun. Mâine, în zori, împreună cu nepotu’ dumneavoastră, veţi fi departe… şi în cea mai deplină siguranţă.

— Să dea Dumnezeu! zise „mătuşa” mea, cu un calm imperturbabil, şi-şi făcu semnul crucii.

Pe mine mă trecură fiori de gheaţă. Ştiam exact sensul cuvintelor… „veţi fi departe”. Oare le ştia şi ea?

Şoferul ambreie şi „Buick-ul” porni în noaptea de smoală. Mă gândii la Patrolea – cea mai mică defecţiune în planul conceput şi rânduit de dânsul ar fi putut să ne coste viaţa. Nici revolverul ascuns în ciorap nu ne-ar fi putut salva. Stăteam înghesuit şi asta mă necăjea cel mai mult. Maşina se îndrepta spre marginea oraşului, cu o viteză moderată.

Deodată îl auzii pe Severică deschizând gura:

— Doamnă, sper că aţi adus bijuteriile!

— Desigur…

— Atunci, precum ne-a fost înţelegerea…

— Desigur, domnule, sunt o femeie de cuvânt.

N-o vedeam. Dar calmul glasului său revărsă asupra mea un har binefăcător. Trase fermoarul sacului de voiaj şi scoase de acolo o casetă metalică. Nu apucă s-o deschidă. Severică i-o smulse cu un gest violent din mână.

— Ce-i asta, domnule? exclamă mătuşa mea.

— Gura! o repezi „negustorul de haine vechi”.

În aceeaşi clipă, cel care stătea în dreapta mea îmi vârî în coastă ţeava unui revolver. „Mătuşa mea” izbucni, pesemne conform indicaţiilor regizorale ale lui Patrolea, într-un plâns stăpânit.

— Acolo unde plecaţi, n-aveţi nevoie de ele, râse Severică. Oamenii mei vă vor duce la destinaţie. Sunt, totuşi, un om de cuvânt.

— Gică! ţipă „mătuşa” mea teatral.

— Gura! ameninţă unul din spate.

Maşina opri la întretăierea unor străzi dosnice. Abia atunci zării, la lumina scăzută a farurilor, altă maşină. Nu era a noastră. Severică, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ne ură „drum bun”. Îl văzui alergând cu caseta spre maşina cealaltă, care, se vede treaba, îl aştepta.

„Buick”-ul o luă imediat din loc, cu o viteză sporită. Dorii să-i adresez „mătuşei” câteva cuvinte de îmbărbătare, dar când deschisei gura, fui repezit: „Taci!” şi mi se vârî arma-n coaste.

Maşina se grăbea să iasă din oraş. Se îndrepta ca un bolid spre şoseaua Aradului. Mă liniştii; îmi coborâi alene braţele spre picioare. Simţii pistolul ascuns în ciorap. Fiecare metru parcurs se apropia de clipa deznodământului. Dacă... Nu, nu era Patrolea omul care să dea greş. În timp ce degetele mele pipăiau arma, îmi amintii de rugămintea sa: „... şi s-o păzeşti aşa cum ţi-ai păzi mama”.

Pe neaşteptate, şoferul trânti o înjurătură grosolană în bătaia farurilor, văzui bariera lăsată. Ştiam ce înseamnă

asta şi răsuflai uşurat... „Buick”-ul frână chiar lângă barieră. În aceeaşi clipă, din ambele părţi ale şoselei, săriră opt agenţi înarmaţi. Atacul fu scurt şi fulgerător.

Jumătate de oră mai târziu, la Chestură, Patrolea mă strângea în braţele sale vlăguite şi îmi şoptea tulburat în ureche:

— Îţi mulţumesc că ai avut grijă de ea...

Abia atunci înţelesei şi mai bine că „doamna Nely” nu reprezenta pentru bătrânul criminalist o femeie oarecare, ci marea taină a existenţei sale. Avea să mi-o mărturisească mai târziu, pe patul de moarte.

Capitolul IX. FATA DE LA MORGĂ

Împuşcăturile izbucniră pe neaşteptate, într-o rafală scurtă şi înfricoşătoare. Patrolea tresări şi mă privi alarmat pe sub sprâncene. Reţinuserăm amândoi unul şi acelaşi amănunt – focurile de armă răsunaseră chiar în faţa Chesturii. În liniştea care încătuşase brusc încăperea, se auziră uşi trântite, paşi alergând pe coridoare. Patrolea se ridică de pe scaun încet, şovăitor; în ultima vreme slăbise şi mai mult. Te cuprindea mila văzându-l – obrajii i se scofâlciseră, nasul i se subţiase, ochii îi lăcrimau, iar pungile de sub ochi îi erau în permanenţă congestionate. Medicii îi recomandaseră să renunţe la slujbă şi să rămână resemnat acasă, el însă refuzase să le dea ascultare. Am

vrut să mă îndrept spre uşă, când, deodată, un agent năvăli în birou şi, vădit tulburat, i se adresă bătrânului:

— Dom’ comisar, veniţi repede la poartă… un om a fost împuşcat…

Patrolea îmi făcu semn să-l urmez.

În stradă, lumea se adunase ca la urs. Câţiva gardieni încercau să facă ordine. Curioşii însă nu voiau nici în ruptul capului să-şi vadă de drum. Se înghesuiau să privească mortul prin grilajul de fier forjat.

Da, se petrecuse, la ceasul acela târziu de amiază, un fapt cu totul ieşit din comun. Închipuiţi-vă!… Un bărbat de statură obişnuita, îmbrăcat într-un elegant trenci bleumarin, se apropiase de poarta ce dădea în curtea Chesturii şi apucase s-o deschidă. Intenţionase, pesemne, să intre. Fusese însă ajuns din urmă de o maşină în plină viteză şi cineva dinăuntru descărcase în el patru gloanţe.

Patrolea se apropie de victimă numai după ce gardienii izbutiră să mai facă puţină ordine în stradă. Curiozitatea, uneori morbidă, a oamenilor îl indispunea.

Cel împuşcat se prăbuşise pe burtă, aşa că nu prea i se zărea chipul. În cădere, pălăria îi zburase într-o parte, descoperindu-i părul negru, lucios şi lipit de creştet. Trăsei cu ochiul spre Patrolea; la lumina cenuşie a zilei care se stingea, bătrânul criminalist, în costumul său larg şi demodat, avea o înfăţişare jalnică. Se aplecă peste cadavru ţinându-se de şale şi se apucă să-l cerceteze. Cu un gest delicat, îi ridică braţul ca să-i descopere faţa. Rămase un timp cu braţul mortului în aer. Când, în sfârşit, îşi îndreptă încet şi dureros trupul uscat de boală, zării pe chipul

bătrânului o expresie de nemulţumire.

Se ivi şi chestorul: alergase, transpirase, obrajii îi ardeau. Îşi arătă din prima clipă nemulţumirea că tocmai în pragul poliţiei se săvârşise o crimă atât de neobişnuită.

— Împrăştiaţi oamenii! se răsti el la gardienii din stradă. Ce staţi şi vă holbaţi? se adresă el şi trecătorilor. N-a veţi casă?!

— N-avem, îi răspunse un tânăr mucalit, depărtându-se totuşi în grabă.

Chestorul trase o înjurătură. Îl luă apoi la rost pe gardianul care păzise uşa de la intrarea principală a clădirii. Acesta, uluit de îndrăzneala atacului, îşi uitase obligaţiile şi nu schiţase niciun gest profesional – să fi identificat barem maşina. După asta, se aplecă să cerceteze cadavrul. Zise:

— Parcă l-aş cunoaşte de undeva... Tu nu-l cunoşti, comisare?

— De unde naiba?! răspunse iritat criminalistul. Căline, ia caută-l prin buzunare... Da’ cu băgare de seamă...

Ultimele cuvinte însemnau să umblu prin buzunarele mortului fără a-l clinti din loc. (Mai trebuia fotografiat, chemat procurorul etc.) Operaţia de „buzunărire” fu destul de dificilă, nu de alta, dar victima îşi purtase trenciul strâns în talie cu un cordon. Mă străduii să lucrez cât mai atent şi, în cele din urmă, izbutii să scot la iveală buletinul de identitate al mortului. I-l întinsei bătrânului. După ce-i frunzări paginile slinoase, Patrolea spuse:

— Oproiu Mircea... E din localitate...

Ca şi când n-ar fi crezut în cuvintele comisarului

Patrolea, chestorul îi smulse din mână actul. După ce-l cercetă, zise pe un ton flegmatic:

— Comisare, ia-l în primire… e al tău… de mult n-ai mai avut o crimă atât de ciudată… Îi înapoie buletinul şi, fără să mai spună vreo vorbă, intră în sediu lăsându-ne lângă cadavru.

Se însera. Sosi mai întâi procurorul, apoi medicul legist. Am percheziţionat hainele victimei – nu am găsit nimic care ar fi putut, cât de cât, să ne răspundă la întrebarea: „Ce anume îl adusese pe Mircea Oproiu în pragul Chesturii?” Ceva mai târziu, cadavrul fu transportat la morgă.

— Omul acesta; vorbi Patrolea când, în sfârşit, ne-am retras din nou în biroul nostru, intenţiona să ne aducă la cunoştinţă lucruri foarte importante…

Comisarul trecu ostenit la măsuţa sa, se aşeză, îşi scoase tabachera şi începu să se joace cu ea.

— Căline, îmi pare rău, dar mă văd nevoit să-ţi încredinţez o misiune, recunoscu, neplăcută. Nu-şi lua ochii de la tabacheră. Aş vrea să te deplasezi până la familia lui Mircea Oproiu şi să aduci la cunoştinţă familiei cele petrecute.

— Încă în seara asta?…

— Repet: omul ăsta intenţiona să ne comunice un lucru foarte important. N-a mai apucat s-o facă. Păcat. Deschise tabachera şi prinse să adulmece tutunul. Poate că familia ştie ceva. Reţine: strada Plevnei numărul 9… Oproiu Mircea… Ştii pe unde vine?

*

* *

Când am plecat, m-am uitat la ceas: se făcuse opt şi un sfert. Deci, trecuseră două ore de la săvârşirea crimei. Străbăteam străzile oraşului – de ce n-aş mărturisi-o? – cu sufletul împovărat. Misiunea mi se părea şi dificilă, şi penibilă. Să intri în casa unor oameni şi, dintr-o dată, să le aduci la cunoştinţă că au un mort în familie… Din actul lui Oproiu nu rezulta dacă fusese sau nu căsătorit. În schimb, verigheta indica nu numai data cununiei, ci şi numele soţiei – Virginia. Îmi plăcea numele ăsta şi încercam să mi-o imaginez pe femeia căreia urma să-i aduc la cunoştinţă o veste atât de tragică. Mi-o închipuiam trupeşă, cu o privire semeaţă. „Cum să începi mă întrebam. «Doamnă, sunt de la poliţie…» Şi patrolea, ce dracu'? Să fi trimis în locul meu pe altcineva… un gardian…”

Mă oprii în dreptul unei porţi ce abia se mai ţinea în ţâţâni. Zării din stradă, în fundul curţii, o căsuţă bătrânească. La una din ferestre, ardea o lumină palidă. Deschisei poarta. Intrai. După câţiva paşi, mă lovii de o tânără care ieşea, pesemne, să se plimbe în oraş. Mă întrebă pe cine caut. Nu ştiu cum îmi veni pe buze, dar răspunsei:

— Pe domnul Mircea Oproiu.

— Poate mai curând pe cineva din familia lui?!…

Judecând după glasul ei uşor tremurat, îmi dădui seama că vorbele mele o tulburaseră.

— Nu, nu, pe Mircea Oproiu! insistai.

— În cazul ăsta, mi-e teamă că n-o să-l găsiţi aici, îi surprinsei un surâs, însă nu ironic, ci amar.

— De ce?

— Pentru simplul motiv că fratele meu mai mare a murit în timpul evenimentelor din august 1944... Dar dumneavoastră cine sunteţi?

Ca să-mi ascund emoţia, tuşii stingher.

— Sunteţi, probabil, un fost coleg de-al său? încercă ea să îmi vină în ajutor.

Lăsai şi întrebarea asta fără răspuns. Căutam cu înfrigurare o ieşire onorabilă din această neaşteptată încurcătură.

— A fost căsătorit? îndrăznii eu în cele din urmă.

— Nu, na apucat. Poate căutaţi pe un alt Oproiu?

— Plevnei nr. 9, zisei eu, mai mult pentru mine. Mircea Oproiu.

— Exact!

Tuşii din noii, la fel de stingher.

— Văd că sunteţi pregătită de plecare şi n-aş vrei să vă reţin. E cineva acasă? mă interesai eu într-o doară.

— Mama... Intraţi şi staţi de vorbă cu dânsa... V-aş însoţi, dar mă aşteaptă cineva şi sunt deja în întârziere...

Îi mulţumii şi mă îndreptai spre căsuţa din fundul curţii. Când ajunsei în pragul ei, mă mai uitai o dată spre poartă: o zării pe sora lui Mircea Oproiu ieşind în stradă şi depărtându-se. Ciocănii la uşă. Îmi deschise o femeie, care, în ciuda părului ei complet cărunt, părea să fie încă tânără.

— Doamna Oproiu?

— Eu... Cu cine am onoarea?

— Sunt de la poliţie…

Îmi plăcu faptul că nu se pierduse cu firea, aşa cum constatasem că se întâmpla ori de câte ori pronunţam cuvintele „sunt de la poliţie”. Mă pofti în casă; nimerii într-o odăiţă mobilată bătrâneşte. Într-un colţ al camerei, sub o icoană, ardea o candelă. Nu departe de ea, descoperii portretul înrămat al unui tânăr cu o privire şăgalnică; peste portret, cineva petrecuse, în diagonală, o banderolă neagră.

— Fiul dumneavoastră? o întrebai.

— Da, oftă ea.

Mă invită să iau loc şi, după ce mă văzu aşezat, mă întrebă direct cărui fapt i se datora vizita mea.

— Doamnă, v-aş ruga, oricât de greu v-ar veni, să-mi relataţi condiţiile în care a murit fiul dumneavoastră.

Se lăsă o tăcere adâncă. Femeia se uită o clipă spre fotografia îndoliată, apoi lăsă ochii în pământ. Oftă. Se vedea că se stăpânea să nu plângă. Zise în şoaptă:

— Vă interesează?! De ce oare?

— Totuşi, v-aş ruga. Vă înţeleg şi vă rog, la rândul meu, să mă înţelegeţi…

— Da, ştiu… Nu-i prea plăcută meseria de poliţist. Fiul meu a murit în august ’44, apărând cu arma în mână gara principală.

— Ca ostaş?

— Nu, era funcţionar la C.F.R. A murit răpus de un glonţ hitlerist. Făcea parte dintr-o grupă de apărare a gării.

— Vă amintiţi data la care… Mă oprii. Mi se puse un

nod în gât.

— Cum să nu, îmi veni ea în ajutor. Mircea s-a prăpădit la 26 august, iar în 29 l-am îngropat. Fotografia a fost făcută cu un an înainte de a muri, îmi explică ea, şi ochii i se umplură de lacrimi.

Mă uitai din nou într-acolo. Orb să fi fost, şi tot ţi-ai fi dat seama că nu era chipul lui Mircea Oproiu cel împuşcat în pragul Chesturii.

— Fiul dumneavoastră s-a născut în 1920, la 18 mai?

— Exact.

Îi întinsei atunci buletinul de identitate găsit asupra celui ucis. Ochii ei îndureraţi mă priviră lung. Luă cu un gest şovăitor documentul şi, după ce-l citi, murmură:

— Nu înţeleg... E al lui Mircea... Doar că fotografia nu-i a lui.

— Dar pe omul din fotografie îl cunoaşteţi?

Nu, nu-l cunoştea şi nici nu-şi putea explica cum a ajuns actul fiului ei în mâinile unui străin.

— Nu vă amintiţi, aţi predat Buletinul de populaţie la Primărie?

— Nu-mi pot aminti... Doar atât îmi amintesc: Primăria era închisă... La marginea oraşului se dădeau lupte, îmi explică ea, iar la cimitir puteai să îngropi morţii la orice oră şi fără prea multe formalităţi...

Părăsii „domiciliul celui împuşcat” cu sentimentul că făcusem o mare descoperire. Şi primul meu gând fu să-l caut pe Patrolea. Telefonai la Chestură şi de acolo mi se răspunse că plecase acasă. Trebuia să-i raportez uluitoarea mea descoperire, aşa că mă îndreptai grăbit spre locuinţa

bătrânului criminalist.

*
* *

L-am găsit în pat; nu i se vedeau de sub plapumă decât ochii aprinşi de o febră permanentă. Lampa de pe noptieră, acoperită cu un ziar pârlit de becul încins, lumina slab şi inegal încăperea. De cum mă văzu, bătrânul îmi spuse că dacă nu mi-ar fi trecut prin gând să trec pe la dânsul, s-ar fi supărat foc pe mine.

— Trage-ţi un scaun lângă pat. Hai, raportează! mă îndemnă el, după ce mă văzu aşezat.

M-am supus. Mă aşezai lângă dânsul.

Îi povestii pe îndelete constatările mele de pe teren. Se învioră brusc, îşi aşeză perna aşa încât să stea mai comod.

— Căline, suntem în faţa unui caz cu totul şi cu totul neobişnuit, repetă el. Îţi dai seama, omul ăsta, care cândva s-a văzut nevoit să ia identitatea unui alt ins decedat, voia să ne mărturisească un lucru important. Asasinul sau asasinii l-au împiedicat. Uf, păcat că sunt bolnav! Căline, ce ai de gând?

— Să aflu cu orice preţ adevărata identitate a victimei, răspunsei, cuprins subit de un val inexplicabil de entuziasm.

— Entuziasmul e bun şi în criminalistică, dar până la un punct… Cum vrei să-i afli identitatea?

— Nu ştiu, recunoscui eu jenat. Însă voi căuta…

— Mda, mormăi Patrolea, şi nu-mi dădui seama dacă

mă aprobase sau îşi manifestase nemulţumirea faţă de frazele mele generale. Bătrânul închise ochii. Nu m-aş fi mirat să-l aud, după un timp, sforăind. Mă prefăcui că tuşesc. El nu tresări, ci deschise un ochi iscoditor. Nu, n-am adormit. Căline, sunt două căi: una, de a te convinge că adevăratul Mircea Oproiu a murit…

— Adică să efectuez o deshumare, strâmbai eu din nas. Pentru asta însă va trebui să solicit aprobarea procurorului.

— A doua, fotografia de pe buletin a victimei. Fă nişte copii după ea şi trimite-le urgent la cele două ziare. Să fie publicate cu arhicunoscutul text: „Cine-l cunoaşte este rugat să treacă pe la morgă să identifice…” Ai priceput de ce la morgă şi nu la Chestură?

— Am priceput… Cadavrul va fi expus… Eu voi sta la pândă…

— Exact! Văd că ai început să-ţi cunoşti meseria, zise el bucuros. Şi bagă de seamă unde te plasezi… Acum, hai, pleacă, mi-e somn, sunt bolnav. Şi, nemulţumit, îşi trase plapuma peste cap.

*
* *

Deshumarea osemintelor lui Mircea Oproiu nu a mai fost necesară, căci imediat după publicarea în ziare a fotografiei celui împuşcat, ancheta a luat cursul dorit. Îmi aduc aminte că, la morgă, locul de pândă mi l-am ales în biroul unui funcţionar, care, nu ştiu de ce, strănuta fără

contenire. Văzându-mă că sunt pe cale de a-mi ieşi din fire, m-a lăsat singur. Din biroul acela am izbutit să ţin sub observaţie, fără a fi zărit, sala unde, pe masa de disecţie, zăcea acoperit până la bărbie cadavrul lui „Mircea Oproiu”. Pânda m-a cam agasat... Era nu numai plictisitoare, ci şi nesuferită. Peste tot plutea mirosul de formol... Timpul se scurgea greu... Mai apărea şi funcţionarul... Strănuta, se scuza, lua ce avea de luat din birou şi mă lăsa din nou singur. Şi uite aşa, o dimineaţă întreagă am stat de veghe fără niciun rezultat. În schimb, surpriza cea mare s-a produs în cursul după-amiezii, o dată cu apariţia unei femei. Dacă avea douăzeci şi cinci de ani! Purta un pardesiu vechi, strâns bine în talie. Părul negru, ce i se revărsa bogat pe umeri, contrasta plăcut cu profilul chipului ei alb şi delicat.

La început, se oprise la o oarecare distanţă de cadavru. Şovăia? Îi era teamă? N-am izbutit să-mi dau seama. S-a uitat în juru-i. Singurătatea o îmbărbăta. A mai înaintat cu câţiva paşi, după care a împietrit la căpătâiul mortului. „În sfârşit?” am răsuflat eu uşurat. Femeia plângea, îşi ştergea lacrimile. Am urmărit-o de la locul meu cu convingerea că, dintr-o clipă în alta, va intra în birou şi-mi va declara cine e mortul. Lucrurile însă s-au petrecut cu totul altfel. Necunoscuta a plâns cât a plâns, apoi, după ce a iscodit din nou în juru-i, a plecat uitând apelul lansat de „morgă”. Intrigat, am ieşit iute după ea în stradă, hotărât s-o reţin. Am zărit-o la vreo zece metri înaintea mea, dar n-am mai apucat s-o opresc.

Un „Pontiac” negru a ajuns-o din urmă. Din maşină a

sărit, îndreptându-se spre dânsa, un bărbat înalt. Tânăra s-a oprit speriată. Bărbatul, spre stupefacţia mea, s-a legitimat „poliţieneşte”, adică arătându-şi insigna de sub rever, apoi a poftit-o în maşină. Nu s-a împotrivit, a urcat supusă. După asta, maşina a luat-o din loc, în plină viteză. Şi, fără voia mea, „Pontiacul” mi-a suflat-o de sub nas. (Câteva ceasuri mai târziu, Patrolea avea să-mi spună: „Bine ai făcut că ai pierdut maşina! Altfel, cine ştie în ce dandana ai fi intrat. Am fi putut să te pierdem noi pe tine”.) În schimb, am reţinut semnalmentele vehiculului: „Numărul 355… aripa dreaptă din spate lovită… Geamul din spate crăpat, la marginea din dreapta”.

Aşadar, după publicarea în ziare a fotografiei celui ucis, nu numai eu aşteptasem apariţia acelui om care să identifice cadavrul lui „Mircea Oproiu”! Îmi venea să urlu de ciudă că nu acţionasem cu ceva mai multă repeziciune. „Aşadar, îmi spuneam într-una, cineva a încercat să tragă foloase de pe urma anunţului publicat de noi în ziare… Şi a izbutit… mi-a luat-o înainte”. În clipele acelea mai cu seamă, mă enerva cumplit imaginea individului care coborâse din maşină şi se legitimase poliţieneşte. Dacă mi-ar fi fost coleg, l-aş fi cunoscut, dar aşa…

*
* *

Nu ştiu pe unde alerga sau staţiona „Pontiacul” cu numărul 355… la ceasul când eu mă găseam la Biroul de circulaţie al judeţului, pentru a afla cine-i proprietarul

maşinii. Mi s-a pus la dispoziţie o fişă, de unde mi-am extras următoarele date:

„Nicolae Avram… Colonel în retragere… Str. Zambilelor 6… Pontiac 355… Data înregistrării: 5–8–939”…

Nicolae Avram?!… Mai auzisem de el, dar nu prin birourile sau culoarele Chesturii, ci pe la întrunirile electorale. Cercurile reacţionare din oraş se făleau cu gradul şi numele acestui politician. Atunci, în faţa fişei, m-am întrebat dacă nu cumva descoperisem firul unei crime politice. Am plecat de îndată în căutarea lui Patrolea, să-l pun la curent nu numai cu evoluţia cercetărilor, ci şi cu frământările mele. N-am dat de dânsul. Am renunţat să-l mai caut. Intrasem în criză de timp. Trebuia să ajung cât mai repede la proprietarul maşinii. Oare din „Pontiacul” ăsta să se fi tras în „Mircea Oproiu”?

O grădină cu tufe de liliac împrejmuia o clădire năpădită de iederă uscată, care amintea de o mică cetate. În faptul serii, grădina mâncată de toamnă conferea „cetăţii” un aer straniu. Un grilaj de fier despărţea strada de proprietatea colonelului în retragere. Nădăjduisem să găsesc maşina parcată în stradă sau trasă la scară. „Pontiacul” însă nu se afla nicăieri. Dând târcoale clădirii, mă simţii la un moment dat tentat să intru şi să bat la „porţile cetăţii”. Aş fi săvârşit o greşeală de neiertat, poate fatală. De fapt, gândul că descoperisem firul unei acţiuni criminale, de natură politică, mă determina să fiu cât mai reţinut. Intuiam că era mult mai important să dau ochii mai întâi cu „Pontiacul”, cu „poliţistul” care-mi răpise şansa de a identifica cadavrul expus la morgă. Mă îngrijora

însă nemişcarea de dincolo de grilaj; se întunecase, dar la ferestrele oblonite nu se vedea scânteind niciun strop de lumină. Mă înfiora această tăcere care, laolaltă eu noaptea, pusese stăpânire pe proprietatea colonelului în retragere.

„Învaţă să aştepţi, Căline, mă povăţuise Patrolea cândva. Jumătate din existenţa unui criminalist se consumă într-o continuă aşteptare… Uneori, te şi seacă la inimă, dar n-ai încotro”. Mă pusei pe aşteptat. Oh, dac-ar trebui să adun ceasurile petrecute în aceşti douăzeci de ani, într-o lungă şi nesfârşită aşteptare!… Ştiut este că aşteptarea pescarului este odihnitoare… a îndrăgostitului, sublimă, a criminalistului, însă, este plină de emoţii şi primejdii. „Te seacă uneori şi la inimă”, spunea Patrolea.

Pe măsură ce timpul se scurgea, noaptea devenea insuportabilă: ceaţă, umezeală, frig. Abia după miezul nopţii, aşteptarea îmi fu încununată de succes. Şi când te gândeşti că era cât pe-aci s-o iau din loc! Mă răzbise oboseala, când, deodată, apăru „Pontiacul”. Venea încet, ca un bătrân obez după o cină istovitoare. Opri în faţa porţii. Coborâră doi bărbaţi. Erau înarmaţi. Automatele şi le ţineau, fără sfială, petrecute pe după umeri. Armele avură darul să mă convingă definitiv că afacerea „Mircea Oproiu” îmi depăşea atribuţiile, ţinând de alte organe poliţieneşti. Pe unul din cei doi îl recunoscui imediat – era „poliţistul”. Îi văzui intrând în grădină şi îi mai văzui îndreptându-se spre „poarta cetăţii”. În acelaşi timp, la una din ferestrele portarului, zării sclipind, prin crăpăturile oblonului, fire de lumină.

Mă furişai şi eu în grădină. Mă pomenii curând sub fereastra haşurată de lumină. Mă ridicai în vârful picioarelor, dar nu reuşii să ajung până la ea. Mă prinsei atunci de un burlan şi încercai să mă caţăr. Cu chiu, cu vai, izbutii să surprind prin oblonul ferestrei ceea ce se petrecea dincolo. Îmi stăpânii, cu greu, o exclamaţie. Descoperisem, la picioarele unui bărbat în cizme, trupul femeii de la morgă. Părea că doarme... Numai când bărbatul acela în cizme (colonelul în retragere Avram Nicolae, aşa cum a dovedit ancheta de mai târziu) o lovi cu piciorul în coaste şi ea nu schiţă niciun gest de apărare, înţelesei că se săvârşise o nouă crimă.

Venise timpul să acţionez, dar cum?... Trecuse de miezul nopţii – eram singur, lipsit de experienţă – reprezentam, deci, o pradă uşoară pentru cei doi. Ajunsei repede la concluzia că cel mai indicat lucru era să mă retrag fulger, să raportez fulger, să mă înapoiez fulger.

Aşa şi făcui. În stradă însă, zărind din nou maşina, mă oprii locului, străfulgerat de o idee. Fără să mai stau mult pe gânduri, deşurubai ventilul de la unul din cauciucurile din spate. Auzii un fâşâit prelung, apoi văzui cu bucurie cum maşina se lasă moale pe o parte. O rupsei la fugă. Timpul trecuse acum de partea mea. Şi unde mai pui că, în centru, norocul îmi scoase în drum un taxi.

*
* *

Pe comisarul Patrolea l-am trezit din somn. În timp ce

se îmbrăca, îmi asculta raportul. Vorbeam şi mă uitam îngrozit la ceas. Mi se părea că bătrânul se mişca mult prea încet. În drum spre taxiul care ne aştepta, îmi spuse:

— Am mai zis-o: cazul mi se pare cu totul neobişnuit. Mă obsedează într-una întrebarea: ce voia omul acela să ne aducă la cunoştinţă? Tu afirmai că miroase a cu totul altceva... Acţiune politică. Căline, nu mai ştiu ce să cred. Pe vremea tinereţii mele... Fie, Căline... se dădu comisarul bătut, să trecem mai întâi pe la Siguranţă.

Şi am avut dreptate. Atunci m-am lovit pentru întâia oară de acel caz care a depăşit limitele unei simple infracţiuni, interesând, din clipa aceea, alte organe.

Capitolul X. CIANURA DE POTASIU

Doi brancardieri scot din casă cadavrul doamnei Matilda Fieraru. Medicul legist îmi face un semn să-l urmez în vestibul. Aici, în prezenţa procurorului, îmi şopteşte:

— Cianură de potasiu... Asta-i... Sunt convins.

Procurorul a auzit şi cască; asta-i meteahna sa. Cât ţine ancheta la faţa locului, cască.

— Ştie Chirnoagă ce spune, intervine şi el. De altfel, mâine, când o să-ţi dea rezultatul, o să te convingi şi tu.

Mă reîntorc în odaia plină cu mobilă veche a decedatei. Cât timp am lipsit, nepoţii doamnei Fieraru – tustrei bărbaţi în toată firea – n-au îndrăznit să se clintească, de parcă s-ar fi păzit reciproc. Mă opresc în mijlocul încăperii,

lângă masă. Tăcerea-i adâncă. Cei trei mă privesc pieziş. Sunt încordaţi. Aşteaptă din partea mea un cuvânt sau un gest acuzator. La lumina chioară a becului, odaia mi se înfăţişează iarăşi ca o magazie cu mobilă veche. Criza de locuinţe de după război a obligat-o pe doamna Fieraru să se restrângă, să se mulţumească doar cu o singură cameră. Pe masa rotundă, lăcuită în negru, patru farfurii, patru linguriţe, patru resturi de prăjituri. Se vede clar că doamna Fieraru mâncase o prăjitură cu frişcă.

— Să stăm de vorbă! le zic şi arăt scaunele din jurul mesei.

Cei trei ezită. Fără îndoială, îmi suspectează invitaţia. Îi încurajez, aşezându-mă pe scaunul unde până nu de mult şezuse stăpâna acestei încăperi. În sfârşit, exemplul îmi este urmat. Fiecare îşi ocupă locul în dreptul farfuriei din care a mâncat.

Tăcerea funebră a încăperii este, când şi când, spartă de lătratul îndepărtat al unui câine fără astâmpăr. Trei perechi de ochi mă sfredelesc cu o insistenţă ucigătoare. În cele din urmă, mă hotărăsc să trec la atac:

— Dacă am înţeles bine, n-aţi mai văzut-o pe mătuşa dumneavoastră de foarte multă vreme.

Laurenţiu Fieraru zâmbeşte amar; se uită, nu la mine, ci în farfurie. E un bărbat înalt, frumos, suplu, elegant. Îşi controlează mereu nodul cravatei.

— În ceea ce mă priveşte, se explică el, n-am mai văzut-o de vreo patru ani.

— Minţi! i-o reteză pe neaşteptate vărul său, Mişu Fieraru. Ai fost la ea acu’ o lună. Îmi întorc spre dânsul

privirile-mi întrebătoare. Se pierde cu firea, se bâlbâie. Are o frunte îngustă şi teşită care-l face şi mai urât, şi mai respingător. Aduce cu o gorilă. Fornăie. Caută să-şi ascundă sub masă mâinile cu unghiile-i neîngrijite. De unde ştiu? continuă el cu o voce groasă. Acum câtva timp, tanti m-a chemat să-i fac o reparaţie… Eu sunt de meserie instalator…

— Closetar, îi aruncă Laurenţiu batjocoritor. Desfundă closetele…

Robert, cel de-al treilea nepot al decedatei, se mulţumeşte deocamdată să urmărească, îngândurat, cursul discuţiei. E palid; pare nu numai suferind, ci şi tare sfios.

— Oi fi eu closetar, reacţionează „gorila”, dar îmi câştig cinstit bucata de pâine, cinstit, nu ca tine… Îl simt cum clocoteşte de ură. Acum o lună, am fost aici şi am reparat o ţeavă… Tanti, chiar ea, mi-a spus că Laurenţiu a trecut pe la dânsa şi a cerut să-i împrumute nişte bani… că pierduse la cărţi.

— Closetar mincinos! ripostează Laurenţiu din nou. N-am mai văzut-o pe tanti de patru ani…

Mişu rânjeşte:

— I-ai cerut bani şi nu ţi-a dat… Asta te-a înfuriat… Ai înjurat-o… ai ameninţat-o că ai să-i arăţi tu…

Robert continuă să tacă. E şi mai palid decât înainte.

— Nu-i adevărat, domnule comisar, precizează Laurenţiu.

— Doamna Fieraru, după câte ştiu, se îndeletnicea cu camăta; cine dintre dumneavoastră îi datora bani?

Nimeni din cei de faţă nu împrumutase bani de la decedată. E drept, Laurenţiu îi ceruse cândva cu împrumut, dar fusese refuzat. Încerc să-l scot pe Robert din muţenie. Îl întreb când şi-a văzut mătuşa pentru ultima oară. Tresare. Fruntea galbenă i s-a îmbrobonit brusc. Deschide gura, vorbeşte abia auzit:

— În luna asta s-au împlinit exact cinci ani de când n-am mai trecut pragul acestei case, mărturiseşte el cu o voce abia auzită.

— Ce profesie aveţi? Unde lucraţi?

Nu răspunde. Mă scrutează cu ochi iscoditori, de parc-ar vrea să descopere cam ce ştiu despre dânsul.

— Într-un laborator chimic… Sunt chimist…

„Interesant!” îmi spun, amintindu-mi de cele şoptite la plecare de medicul legist.

— Aşadar aţi venit la ora fixată, v-aţi aşezat. Cine a servit la masă prăjiturile?

— Pot să răspund? mă întreabă Laurenţiu. Faptele s-au petrecut aşa: tanti şedea acolo unde staţi dumneavoastră acum. Ni se plângea că e tare obosita… Că e bolnavă… Că o dor încheieturile şi ne-a rugat s-o servim noi pe dânsa.

— O clipă, îl întrerup eu. Cine a adus prăjiturile? Sau au fost pregătite de către doamna Fieraru?

— Nu, rânji Mişu cu răutate, nu ea le-a pregătit.

— Eu am adus prăjiturile, mărturiseşte Laurenţiu, tuşind stingherit. Le-am cumpărat de la „Pariziana”, cofetăria de peste drum. *Joffre* pentru noi, iar pentru mătuşa *crème-diplomate,* prăjitura ei preferată. Voiam să dovedesc că nu-i port pică…

— Auzi vorbă! „Că nu-i poartă pică”!... izbucneşte Mişu Fieraru în râs.

— Tu să taci, closetar ordinar!

Robert nu vrea să intervină în niciun chip. Totuşi, e neliniştit. Îmi dau seama de asta după felul cum îşi „ciuguleşte” unghiile.

— Bine, încerc eu să fac puţină ordine în discuţie, deci dumneata ai adus prăjiturile. Cine le-a servit la masă?

— Să vedeţi, caută Laurenţiu să mă lămurească, fiecare a făcut câte ceva... Eu am pus farfuriile, Mişu linguriţele...

— Dar prăjiturile de la răcitor cine le-a adus? mă grăbesc eu să formulez întrebarea pe care în clipa aceea o consider decisivă.

Îl văd pe Robert lăsând capul în piept; un strop de sudoare îi alunecă de pe frunte pe obrazul galben şi uscat.

— Eu, şoptesc buzele lui albe.

— Da, el, întăreşte şi Laurenţiu... Robert s-a oferit să aducă prăjiturile la masă... a ieşit în vestibul, unde se găseşte răcitorul... a zăbovit cam mult acolo... Îmi amintesc că l-am strigat... Nu-i aşa, Mişule?

Acesta se încruntă; nu-i place că Laurenţiu îl solicită ca martor. Mormăie:

— Nu-mi amintesc...

— Domnule comisar, vărul meu, Laurenţiu, nu minte, aud eu murmurul lui Robert. Aşa e cum a declarat, m-a strigat.

Pauză. Tăcerea funebră s-a refăcut. Doar un câine încearcă, din nu ştiu ce curte, să muşte totuşi din ea. Laurenţiu îl măsoară pe Robert cu nişte ochi mari: şi-a mai

amintit ceva. Nu mă înşel. Îl aud cum mi se adresează:

— Dom’le comisar, încep să înţeleg… Să vedeţi; astăzi, după ce mătuşa mi-a telefonat şi m-a invitat la dânsa, i-am telefonat şi eu lui Robert, ca să mă interesez dacă şi el a fost invitat. L-am găsit la laborator. Primise şi el o invitaţie. L-am întrebat atunci dacă are de gând să-i aducă ceva… o floare… o atenţie, iar când eu i-am spus că i-aş aduce prăjitura ei preferată, *crème-diplomate,* mi-a replicat cu violenţă: „Adu-i tu prăjituri, că eu îi aduc otravă!”

Robert priveşte în pământ cu ochii închişi: „El s-o fi ucis? Ce anume oare l-ar fi putut determina să-şi ucidă mătuşa într-un chip atât de spectaculos?”

— Eşti o canalie! îşi încheie Laurenţiu declaraţia. Abia acum încep să pricep planul tău diabolic. Ai ştiut că eu o să aduc prăjituri şi…

Spre surprinderea mea, Robert nu suportă jignirea. Sare de pe scaun, de parcă cineva l-ar fi atins cu fierul roşu într-un anume loc:

— Canalie eşti tu… Cartofor nefericit… Don Juan de cafenele şi bordeluri…

Las ca duelul dintre cei doi veri să se desfăşoare în voie…

— Poţi să-mi spui cum vrei, zâmbeşte Laurenţiu sarcastic, puţin îmi pasă. Sunt, în schimb, bărbat… Ai înţeles? Bărbat, nu fătălău ca tine… şi nici monstru ca closetarul familiei!

— Taci! bătu cu pumnul în masă instalatorul.

— Asta-i, ai încercat să te răzbuni pe mine, fătălăule, otrăvind-o pe mătuşa… Ştiai că eu o să aduc prăjiturile…

să cadă toată vina pe mine… Bravo, n-ai uitat care va să zică chestia aia?

Întrebarea îl descumpăneşte pe Robert. Tace, dar cu preţul unui efort evident. Se lasă moale pe scaun. Pare învins. Socot că e cazul să intervin:

— Despre ce chestie e vorba?

Nu-mi răspunde Laurenţiu, ci Robert:

— E vorba… de… de un conflict între bărbaţi, se bâlbâie, ştergându-şi fruntea.

— Ce să fac? zâmbeşte Laurenţiu impertinent. Dacă am succes la femei… I-am suflat cândva prietena…

— Gura! gemu Robert… E drept, de atunci, nu te mai pot suferi…

— Da' nici pe tanti n-ai suferit-o…

— Niciunul dintre noi n-a putut s-o sufere… Dar să insinuezi aici că eu… Asta e curată ticăloşie!

— Nu insinuez… Faptele, domnule chimist, faptele…

Robert se uită la mine cu nişte ochi sălbăticiţi, faţa palidă e lăcuită de transpiraţie. Îşi caută cuvintele:

— Ascultă, Mişule! i se adresează el fără să-l privească. Ai venit nu de mult la mine şi mi-ai cerut să-ţi dau un pic de cianură de potasiu? Ţi-am dat. Ce-ai făcut cu ea?

Mişu se îngheboşează; cutele din jurul gurii se adâncesc, sprâncenele-i negre şi stufoase se contopesc într-una singură. „Urât mai e, Doamne!” îmi zic şi, fără să vreau, mă văd nevoit să-i dau dreptate lui Laurenţiu… „În familia celor trei veri, el e singurul bărbat frumos!” Robert stăruie:

— Ce-ai făcut cu cianura de potasiu?

— Eu?!

— Tu, dracu’ să te ia!

— I-ai cerut sau nu? devin dintr-o dată autoritar.

— Da... Şi mi-a dat...

Vorbeşte rar, gâfâie şi se uită mâniat când la Robert, când la Laurenţiu.

— Ce-ai făcut cu cianura?

— De fapt, nu eu am avut nevoie de ea, ci tanti...

— Cine?! exclamai eu, uimit.

— E nebun! îşi dă Robert cu presupusul.

— Boule, mai bine spune că ai vrut să te sinucizi! sare şi Laurenţiu.

Acest Laurenţiu mă cam enervează. A rostit însă un cuvânt – sinucidere – care mi se înfige în creier. Mi se pare că încep să pătrund, puţin câte puţin, în meandrele acestei drame familiale.

— Da, da, tanti m-a rugat... Nu voia să-i ceară direct lui Robert... Ştia că Robert n-o poate suferi... M-a rugat pe mine s-o servesc... Avea nevoie să otrăvească un câine din vecini, care-i lătra toată noaptea-n cap...

„O fi câinele care se aude, îmi zic. Asta o fi, că prea latră. Da’ nu l-a otrăvit... A dat otrăvii o altă întrebuinţare... Să fi avut bătrâna decedată atât cinism şi imaginaţie! Să-şi organizeze sinuciderea în faţa nepoţilor care o dispreţuiau şi o urau de moarte?”...

— Cine poate să-mi explice pentru ce doamna Fieraru v-a invitat aici, pe toţi trei, la aceeaşi oră?

— Eu, unul, am întrebat-o, răspunde Robert îngândurat, dar mi-a cerut să am răbdare până la ora şase...

— Nici mie n-a vrut să-mi dea vreo explicaţie... Am renunţat la o partidă de pocher... spune Laurenţiu.

— Mie doar atât mi-a zişi „Vă pregătesc o surpriză”...

„Asta să fi fost surpriza? mă frământ eu. Monstruoasă răzbunare... Totuşi, a mâncat o prăjitură adusă de altcineva.”

— Dumneata, deci, domnule Laurenţiu, ai adus prăjiturile? întreb eu, dorind să-mi cristalizez gândurile.

— Da!... Însă... Face o pauză, îşi îndreaptă încet nodul cravatei. Să vedeţi... N-am spus adevărul: prăjiturile nu le-am adus din iniţiativa mea, ci la sugestia ei. „Adu şi tu trei *Joffre* şi un *crème-diplomate”,* m-a rugat ea.

Am senzaţia că Laurenţiu mi-a sesizat ipoteza şi că încearcă acum să mi-o alimenteze.

— Când am intrat în vestibul, ea mi-a luat pachetul din mână... Am lăsat-o apoi în vestibul să pună prăjiturile în răcitor, iar eu am intrat aici. L-am găsit pe Mişu, venise cu câteva minute înaintea mea.

Mişu îşi bălăbăneşte aprobator capul de gorilă.

„S-a sinucis? A fost ucisă? De ce să se sinucidă? De ce să fie ucisă? Cine dintre cei de faţă să-i fi dorit moartea?... Cartoforul de Laurenţiu? Complexatul de Robert? Sau «frumosul» Mişu? Sau cineva care a încercat să împuşte mai mulţi iepuri dintr-o dată?” Undeva, în noapte, un câine latră într-una, de parc-ar vrea să-mi dea de ştire că cianura de potasiu nu a fost folosită pe pielea lui.

— Aţi aflat, în cele din urmă, de ce mătuşa dumneavoastră v-a invitat la dânsa?

Nu, n-au aflat. „Mai întâi, să mâncăm prăjiturile, i-a dus

ea cu vorba... să ne îndulcim un pic”... Pe urmă a lins frişca şi s-a prăbuşit de pe scaun ca o stană de piatră...

Mă ridic. Ceilalţi mă urmează. Rămân însă în dreptul scaunelor. Mă iscodesc; vor să-mi afle gândurile, intenţiile... Încep să umblu prin încăpere, să cotrobăi printre lucruri. Mi se pare absurd să caut ceva în acest depozit de mobilă veche. Cred că bătrânul criminalist Patrolea mi-ar da dreptate. Dacă nu s-ar fi internat, ar fi fost aici... Mă opresc în dreptul unei fotografii ce atârnă pe un perete: un bărbat tânăr, îmbrăcat după moda anilor 1900, îmi zâmbeşte aristocratic din fotografie...

— Cine e? întreb.

— Unchiul, sar toţi să-mi explice.

— A murit?

— În 1910, a plecat în America să-şi caute norocul, mă lămureşte Laurenţiu, şi-a găsit însă sfârşitul într-un naufragiu...

— Mătuşa nu s-a mai recăsătorit?

— Nu... Nici n-avea nevoie... A fost o femeie frigidă, dar cu parale... A moştenit, mai târziu, de la părinţii ei, un pachet de acţiuni la U.D.R.... Avea o rentă solidă...

Răsfoiesc albumul vechi de familie – fotografii de pe la începutul veacului – tânărul domn Fieraru, tânăra doamnă Fieraru...

Reţin albumul mai mult dintr-o anumită curiozitate decât dintr-un indiciu clar... Le spun celor trei veri că voi sigila apartamentul, sfătuindu-i, în acelaşi timp, să nu părăsească localitatea... În fond, până nu cunoşteam rezultatul autopsiei, nu puteam să întreprind nimic

concret...

Am încheiat formalităţile, apoi m-am dus acasă. Aproape toată noaptea, am răsfoit albumul cercetând fotografie cu fotografie, având simţământul că citesc cronica unei familii de burghezi.

*
* *

A doua zi, chiar de la prima oră, am primit din partea medicului două documente. În primul mi se confirma că Matilda Fieraru fusese otrăvită cu cianură de potasiu. Cel de-al doilea document reprezenta, de fapt, o scrisoare. Fusese găsită de către ajutoarele medicului în timp ce dezbrăcau cadavrul.

Cercetez plicul. Expeditor „John Ferary... U.S.A.”. Înfrigurat, scot scrisoarea şi mă apuc s-o citesc... După treizeci şi şase de ani de tăcere deplină, Ion Fieraru îi dădea de ştire fostei sale soţii că trăieşte... Îşi cerea iertare şi relata că norocul, în general, îi surâsese. Astăzi se număra printre milionarii Bostonului, dar, ce folos, nu avea parte de urmaşi. Reproduc, mai jos, un fragment din scrisoarea care interesează direct povestirea noastră. *„Da, dragă Matilda, sunt un bătrân milionar. Ca mâine, o să-mi descarc conştiinţa... Vreau să aflu ştiri despre fraţii mei, dacă trăiesc, dacă am cumva nepoţi? Uită şi iartă tot ceea ce a fost neplăcut între noi... Vreau să ştiu dacă Toni trăieşte... Dar mai întâi şi întâi, trimiteţi-mi o telegramă cu aceste cuvinte: «Am primit scrisoarea ta... Trăiesc», şi am*

să ştiu că scrisoarea a ajuns la destinaţie.”

Rândurile astea mi s-au părut de-a dreptul senzaţionale. Clarificasem dintr-o dată mai multe probleme. Acum ştiam cu ce scop îşi convocase mătuşa nepoţii: fără îndoială, voia să le anunţe vestea cea mare. Poate că şi-ar fi convocat cumnaţii, dar cei trei fraţi ai soţului trecuseră grăbiţi prin viaţă. Aşadar, doamna Fieraru voia să le dea o veste bună, mare, unică... iar cineva a împiedicat-o otrăvind-o. Cu ce scop? Ştia oare asasinul de existenţa scrisorii, sau nu? Iată o întrebare la care se cerea găsit un răspuns. Cine a otrăvit-o? Laurenţiu, Mişu, sau Robert? Ce mai, toţi trei candidau cu şanse egale.

Mi-am consacrat toată ziua cercetărilor pe teren. Mi-am propus, mai întâi, să reconstitui itinerarul doamnei Fieraru în ziua morţii sale... Peste drum de locuinţa sa, doar la câţiva metri de cofetăria „La Pariziana”, proprietatea domnului Radu Chiujdea, se găsea taraba sărăcăcioasă a unui negustor de mărunţişuri – aţă, şireturi, nasturi, oglinzi.

— O cunoaşteţi pe doamna Fieraru? îl întreb pe negustor, un bărbat scund, subţire, îmbrăcat într-un pardesiu ros în coate.

— Cum să nu! înălţă el din umeri, a mirare. O vedeam în fiecare zi.

— Ieri, de pildă, aţi văzut-o?

— Cum să nu!

— Pe la ce oră?

— În jurul orei zece şi jumătate... A trecut pe lângă

mine. Era veselă. Am salutat-o şi am întrebat-o: „La cofetărie, madam Fieraru?” „Să-mi îndulcesc şi eu gura, domnule Margulis”. Am râs amândoi. A intrat acolo şi am văzut-o din nou abia peste un ceas.

— A intrat în casă?

— Nu, nu, s-a dus în oraş.

Am urmat, deci, calea indicată de negustor. Intru în cofetărie. Niciun client la ceasul acela de dimineaţă. O femeie în floarea vârstei, îmbrăcată într-un halat negru, se ridică de pe scaun şi, de dincolo de tejghea, mă întreabă surâzătoare ce doresc. Mă recomand; se recomandă – aflu că e soţia cofetarului Chiujdea. Îi explic despre ce este vorba. Brusc, se întunecă la faţă.

— Da, doamna Fieraru, Dumnezeu s-o ierte, a trecut ieri pe la noi, mă informează ea, cu o voce tremurândă.

— În jurul orei zece, nu-i aşa?

— Nu, nu, trecuse de zece şi jumătate... S-a aşezat la masa aceea... A treia de lângă uşă... acolo se aşeza de fiecare dată... a mâncat un *„crème-diplomate”,* prăjitura ei preferată, după care m-a întrebat dacă soacra mea e acasă. I-am răspuns că da şi a intrat la dânsa... Femeia îmi arată cu mâna o uşă ce dă spre locuinţa familiei ei. A stat cât a stat la soacra mea, pe urmă a plecat...

— Încotro oare, nu v-a spus?

— Nu ştiu, domnule comisar...

— Poate că ştie soacra dumneavoastră. Aş putea să stau de vorbă cu ea?

— Îmi pare rău, dar nu e acasă, zâmbeşte ea, vinovată parcă. S-a dus la Oficiu să stea la coadă după făină şi

zahăr... O s-o găsiţi peste două-trei ceasuri…

Înainte de a pleca, îi mai pun o întrebare:

— N-aţi observat nimic deosebit în comportarea ei?

— Nu, mă asigură ea, ca întotdeauna, volubilă şi bine dispusă…

Deci, conform celor două mărturii, doamna Fieraru nu s-a întors acasă, ci a pornit-o spre oraş. „S-o fi dus la poştă, îmi zic, să expedieze telegrama pe care fostul ei soţ o cerea în scrisoare cu atâta insistenţă”. Aşa că mi-am îndreptat şi eu paşii spre clădirea poştei. Nu departe de locuinţa doamnei Fieraru mi-a ieşit în cale un bătrân poştaş. L-am acostat:

— Dumneata distribui corespondenţa şi pe strada Rucări?

— Da, îmi răspunde el, mirat parcă de întrebare. De mai bine de treizeci de ani… eu…

— Ai dus alaltăieri o scrisoare doamnei Fieraru?

— Ia ascultă, dom’le, da’ dumneata cine eşti că-mi pui tot felul de întrebări?

Ochii poştaşului se fac mici şi răi.

Mă legitimez şi omul devine iarăşi bun, dispus să-mi răspundă.

— Alaltăieri?... Îmi aduc aminte, am fost în tura de după-amiază… I-am predat doamnei Fieraru o scrisoare din America. Era cât pe-aci să leşine de bucurie… M-a chemat în casă şi mi-a dat să beau o ţuică. De, la bucurie ce nu face omul!

Mulţumit de răspuns, am plecat către poştă. M-a primit o dirigintă foarte binevoitoare. M-a ascultat cu luare-

aminte, apoi mi-a făgăduit tot sprijinul. A ieşit, iar după cinci sau zece minute, s-a întors, însoţită de o funcţionară scundă, grasă şi mioapă. Mă privea cu ajutorul unor lentile groase şi bombate.

— Aveţi noroc. Dumneaei a primit telegrama de care vă interesaţi.

— Când aţi primit-o?

— Ieri, la 13 şi 15, răspunde funcţionara, cercetându-mă cu curiozitate.

— Nu vă înşelaţi?

— Vai, domnule!... A fost evenimentul zilei. Să primeşti o telegramă pentru America...

Funcţionara pare emoţionată de acest eveniment al zilei.

— Poftim, poate vă interesează şi textul telegramei? mă întreabă ea. Fără să mai aştepte răspunsul meu, îmi întinde o coală de hârtie. O iau şi o citesc: „U.S.A. – Boston... John Ferary... Am primit scrisoarea ta. Trăiesc. Ai un băiat de 36 de ani. Scrie-mi la vechea adresă. Toni”.

De ce Toni? mă întreb citind şi recitind textul telegramei. O cheamă doar Matilda... Matilda Fieraru!

— Dar nu văd adresa expeditorului...

— Nu şi-a dat-o, mă lămureşte „mioapa”.

— Nu e obligatoriu, îmi explică şi diriginta.

— I-aţi reţinut cumva figura?

Tânăra funcţionară, mică şi scundă, tuşeşte încurcată, de parc-ar vrea să-mi amintească de dioptriile pe care le poartă. Totuşi, nu-mi lasă întrebarea fără răspuns.

— Era o bătrânică măruntă şi firavă... Atât îmi

amintesc.

„O bătrânică măruntă şi firavă?” Iată un amănunt interesant, îmi zic. Dacă mioapa nu se înşală, înseamnă că expeditoarea telegramei în niciun caz n-a fost Matilda Fieraru.” Îi arunc funcţionarei o privire cercetătoare. Aş vrea s-o întreb: „Aţi văzut bine?” Dar mi-e jenă. Mulţumesc şi părăsesc poşta frământat de cele constatate.

Da, aflasem lucruri interesante… Aşadar, Toni, de care întreba semnatarul scrisorii, trăia. O fi primit şi ea o scrisoare… „Ai un băiat de 36 de ani”. Iată o altă noutate. Naşterea copilului coincidea cu anul plecării lui Ion Fieraru în căutarea norocului… Mă mai chinuia o întrebare: „De ce doamna Fieraru nu s-a grăbit să expedieze telegrama cerută de fostul ei soţ?” Răspunsuri, fără îndoială, se puteau găsi, dar care era, oare, acel răspuns care s-ar fi potrivit perfect la întrebare?

M-am înapoiat la cofetăria „Pariziana” pentru a o căuta pe bătrâna doamnă Chiujdea. Nu venise încă acasă. Noră-sa m-a poftit s-o aştept în camera soacrei. N-am refuzat-o. M-a lăsat singur. Am privit în jur – un telefon, un aparat de radio demodat. Pe pereţi fotografii… o candelă, sub ea o flacără, ceva mai încolo portretul unei tinere femei. Mă apropiai – femeia aceea tânără, cu un coc mare în creştetul capului, îmi pare cunoscută. „Cine e?” am întrebat-o pe nora doamnei Chiujdea. „E soacra mea… Aşa cum arăta acum treizeci de ani”. Deodată, mi-am amintit de albumul de fotografii ridicat din locuinţa doamnei Fieraru… M-am scuzat şi am făgăduit că voi reveni mai târziu. Am pornit-o grăbit spre Chestură, dornic să răsfoiesc din nou albumul.

E ora şase fără un sfert; afară s-a întunecat de mult. Intru în cofetărie.

— Mama vă aşteaptă! îmi zice tânăra doamnă Chiujdea, ieşindu-mi în întâmpinare.

Într-adevăr, sunt aşteptat. Fosta patroană a cofetăriei e îmbrăcată în doliu; a aflat de moartea doamnei Fieraru. Are ochii plânşi, chipul pământiu. Mă pofteşte să iau loc. Se aşază şi ea, cu faţa spre flacăra candelei.

— Am auzit… şopteşte ea, abia auzit.

Îşi şterge ochii cu o batistă; a fost cândva o femeie frumoasă doamna Chiujdea. Mi-e milă de ea, mi-e milă şi de mine – va trebui să port cu ea o discuţie penibilă.

— Doamna Fieraru a fost ieri în vizită la dumneavoastră?

— Vizită?! Dumnezeu s-o ierte… În ultima vreme, trecea pe la mine ca să dea telefoane. A trecut şi ieri să dea nişte telefoane. Ieri, de pildă, şi-a chemat nepoţii…

— Nepoţii?

— I-a invitat pe toţi la dânsa, la aceeaşi oră…

— Oare cu ce scop?

— N-a vrut să-mi spună; era bine dispusă… veselă chiar...

— Nepoţii i-au acceptat invitaţia?

— Da… cu Laurenţiu, mi se pare, a fost ceva mai greu…

— Laurenţiu?!… Laurenţiu?! Mă prefac că încerc să-mi aduc aminte de ceva foarte important. E vorba de cel pe care l-a rugat să-i aducă nişte prăjituri…

— Da, domnule comisar!

Scot din buzunar două fotografii. I le întind.

— Le cunoaşteţi?

Doamna Chiujdea clipeşte speriată la mine.

— Doamne, de unde le aveţi?

Văd cum fotografiile scoase din album îi tremură în mână.

— Le-am luat din albumul doamnei Fieraru. Fac o pauză. Ochii ei mă privesc îngroziţi. Doamnă Toni Chiujdea, de ce aţi otrăvit-o pe prietena dumneavoastră din tinereţe?

Mai întâi, îi cad fotografiile din mână; apoi văd cum alunecă de pe scaun în genunchi. Începe să se închine la icoana vegheată de flacăra veşnică a unei candele...

... A fost, mi-a mărturisit mai târziu la Chestură, amanta lui Ion Fieraru. S-au iubit în taină. Apoi, el a plecat – avea o fire de aventurier. N-a ştiut că a lăsat-o însărcinată. A născut un băiat. Şi ca să poată să-l crească cum se cuvine, s-a măritat cu Chiujdea – cofetarul – care a murit de tânăr şi a lăsat-o văduvă. S-a chinuit cu cofetăria, cu copilul, până l-a văzut mare. *„El e moştenitorul de drept al lui Ion Fieraru şi nu nepoţii lui... Aşa cum ar fi vrut Matilda... Era o femeie rea, răzbunătoare. Mi-a arătat scrisoarea... Mi-a împărtăşit şi planul ei. Intenţiona să-şi bată joc de nepoţi, să-i chinuiască, să-i şantajeze... Când i-am mărturisit că am să-i scriu lui Ion că are în Radu un moştenitor... Că el e moştenitorul său de drept, m-a ameninţat că o să-i scrie şi ea lui Ion că încerc să-l jefuiesc, că de fapt Radu e fiul cofetarului Chiujdea... Într-adevăr, Chiujdea îl înfiase pe Radu. Ştiam că Matilda poate să-mi facă mult rău. De altfel, îmi şi făcuse. Ne lega însă amintirea aceluiaşi*

bărbat. M-am jurat să i-o plătesc. Ştiam că Laurenţiu va veni după prăjituri. Am auzit când l-a rugat să treacă pe la mine, iar ei să-i aducă un «crème-diplomate». Am pregătit din vreme totul... Pe-ai mei i-am trimis la film. Am rămas singură. Cianura de potasiu am avut-o chiar de la Matilda. Prin ea am procurat-o de la unul din nepoţi... Voiam, într-adevăr, să otrăvesc un câine, dar am otrăvit o căţea... Nu-mi pare rău... Sunt bătrână, o să mor curând în temniţă, dar Radu, băiatul nostru, va intra în stăpânirea moştenirii tatălui său... Are acest drept."

Capitolul XI. PUMNALUL ABANDONAT

Scara era slab luminată. Mirosea a murdărie. Am urcat la etajul al doilea. În faţa uşii, un gardian. Mă recunoscu. Se apropie de mine şi-mi raportă că procurorul şi medicul legist mi-o luaseră înainte. „Atâta pagubă!" gândii. Am intrat în locuinţa Paulinei Mastacan. Dintr-un vestibul cufundat în întuneric, am nimerit în unica odaie a apartamentului.

— A, iată-l şi pe domnul comisar! mă întâmpină cu veselie micuţul şi rotofeiul medic de la morgă. Salve, prietene!

Nu mă prea aflam în apele mele. Mă păştea o gripă; o toropeală neobişnuită îmi umbla prin sânge. Răspunsei la salut fără chef, printr-o uşoară înclinare a capului. Procurorul, cufundat într-un fotoliu vechi, cu arcurile scoase, duse două degete la borul pălăriei şi mi se adresă:

— Ei, ce zici de priveliştea asta?

Victima – Paulina Mastacan – zăcea într-o baltă de sânge. Căzuse mai întâi în genunchi, apoi pe burtă.

— Am numărat cinci lovituri de pumnal, mă informă doctorul Leoneanu.

Şi, dintr-o dată, observai pumnalul – se afla pe covor, nu departe de cadavrul femeii. O rază ţâşnită din becul din tavan săgeta lama-i ascuţită.

— A fost ucisă, jefuită, interveni procurorul cu o voce moale, după care asasinul a dispărut.

— ... abandonându-şi pumnalul. Eşti un om norocos, comisare, adăugă rotofeiul Leoneanu, vrând să mă flateze. Puţini sunt asasinii care-şi lasă cartea de vizită la locul crimei.

A râs sau mi s-a părut, n-am izbutit să-mi dau seama. Un lucru însă îmi era clar – cei doi, ori de câte ori mă întâlneam cu ei, mă încurcau, mă împiedicau să-mi adun gândurile. „Sunt un om norocos... Vorbă să fie!” Totuşi, pumnalul abandonat, fără îndoială, ar fi putut să însemne şi o „carte de vizită”, deci un dram de noroc.

— A murit de mult, doctore? deschisei şi eu, în sfârşit, gura. Cam cât timp să fi trecut de la săvârşirea crimei?

— Vreo două ceasuri, nu mai mult.

Din obişnuinţă, îmi controlai ceasul – era şapte şi douăzeci. Apoi, privirile mele se îndreptară spre cadavru. „Cinci lovituri, gândii. Toate aplicate în spate. Cred că s-a prăbuşit de la prima lovitură... A murit aproximativ în jurul orelor 17–17,15. Cine ar fi putut s-o ucidă într-un mod atât de bestial? O femeie de 63 de ani?...”

— Unde e vecina care a descoperit crima? mă interesai

eu, fără să-mi iau ochii de la cadavru.

— Trebuie să vină, îmi răspunse procurorul Timofte şi căscă. Locuieşte la mansardă... Are un copil de ţâţă şi s-a dus să-l alăpteze.

Doctorul s-a mai aplecat de câteva ori să studieze loviturile de pumnal. Apoi m-a privit cu condescendenţă, semn că şi-a format de-acum o părere. Îmi spuse:

— E clar... Şi-a dat sufletul de la prima lovitură... Pumnalul a fost mânuit de un braţ puternic…

— A omorât-o, a jefuit-o, repetă procurorul, apoi... Căscă…

Pe masă zării aruncată o casetă de fier – era deschisă şi golită de conţinut.

— Şi pare o femeie săracă, observă medicul.

— Poate că a şi fost. De unde ştii ce anume ascundea în casetă: aur sau acte? Dolari sau scrisori de amor?…

Cercetai caseta fără s-o ating – fusese spartă. Se confirma astfel justeţea ipotezei formulate de procuror – sexagenara Paulina Mastacan a fost omorâtă cu scopul de a fi jefuită. Totuşi, nu-mi spusei părerea, deşi cei doi o aşteptau. Simţeam în ceafă privirile arzătoare ale medicului.

— Ce-i cu dumneata, comisare? Eşti bolnav?

Mă răsucii fără să scot o vorbă; văzui din nou arma cu care Paulina Mastacan fusese asasinată: pumnalul era frumos, cu o lamă lungă de vreo cincisprezece centimetri; pe mânerul de os sau de fildeş se desluşeau două litere aurite – „F.B”. Studiindu-l de la distanţă mă văzui nevoit să-i dau dreptate doctorului Leoneanu – eram un comisar

norocos. Să nimereşti, dintr-un foc, peste două „cărţi de vizită” – un pumnal şi o casetă de fier jefuită! Cu siguranţă că pe una din ele voi găsi niscaiva amprente.

— Măcar de-ar păstra pe ele ceva urme, zise procurorul, de parcă mi-ar fi ghicit gândurile.

Dorii, în sfârşit, să le comunic câte ceva din primele mele impresii, când în pragul camerei se ivi o tânără femeie înaltă, slabă, îmbrăcată într-un capot vechi. De cum intră, încremeni lângă uşă, aruncându-ne priviri speriate.

— Dumneaei e doamna Leonte… vecina, mi-o prezentă procurorul.

Părea o femeie simplă, suferindă, peste capul căreia se abătuse din senin o nenorocire atât de îngrozitoare. O întreb:

— Aşadar, dumneata ai descoperit cadavrul?

Ea dădu din cap şi, fără să mai aştepte îndemnul cuiva, începu să-mi explice cum a ajuns să intre în încurcătură.

— Am ieşit să cumpăr ceva… Eu locuiesc la mansardă, aşa că trec în sus şi în jos prin faţa locuinţei doamnei Mastacan… Făcu o pauză, îşi umezi buzele uscate, apoi urmă: Când am coborât, uşa, ca mai întotdeauna, era închisă. Întorcându-mă, am văzut-o deschisă. Atunci, m-am apropiat…

— De ce? deveni procurorul, pe neaşteptate, curios.

— Mai întâi, pentru că nu eram obişnuită să văd uşa deschisă. Iar în al doilea rând mi-am închipuit că, dintr-o clipă în alta, se va arăta şi doamna Mastacan. Aveam nevoie de dânsa… Voiam s-o rog ceva. M-am apropiat. În vestibul nu era nimeni. Am strigat-o atunci. Şi pentru că n-

am primit niciun răspuns, am intrat… şi… şi…

Chipul femeii se înnegură. Îşi făcu, tăcută, semnul crucii.

— Doamne! oftă ea.

— Doamnă Leonte, la ce oră v-aţi înapoiat din oraş?

— Pe la şase – şase şi un sfert… N-am ceas…

— Aţi anunţat imediat autorităţile? interveni iarăşi procurorul.

Îi aruncai medicului legist o privire întrebătoare; acesta înălţă din umeri – nici el nu prea înţelegea interesul subit al procurorului pentru femeia care descoperise crima.

— Nu, n-am anunţat imediat… se fâstâci ea. M-am speriat, am fugit sus la mine… Pe urmă, mi-am dat seama că greşesc şi am coborât să-l caut pe gardianul din colţ…

Ochii femeii se aburiră. Se stăpânea să nu plângă.

Aş vrea să-mi continui ancheta, dar procurorul, vrând cu orice preţ să mă uluiască, mi-o luă înainte:

— Când aţi intrat prima oară în încăpere, caseta se găsea acolo unde e şi acum?

„Ce naiba vrea? Încotro bate?” mă întrebai. Nici ea nu părea mai puţin surprinsă de întrebare.

— N-am observat-o, bâigui ea. Acum o văd pentru întâia oară.

Îşi scoase din buzunar o batistă şi-şi tamponă ochii.

— Sunteţi sigură? insistă procurorul cu o violenţă neobişnuită pentru firea sa.

— Sunt, încuviinţă femeia. Dar se vedea că nu era sigură.

Doctorul veni lângă mine şi-mi şopti să „preiau

comanda”. O preluai în clipa când începui să întrezăresc „încotro bătea” procurorul. Era absurd să-şi îndrepte bănuiala către această femeie. Întrebai:

— O cunoaşteţi de multă vreme pe Paulina Mastacan?

— Pe doamna Mastacan? reluă ea întrebarea. Cum să vă spun... Locuiesc aici, la mansardă, de aproape un an de zile. În acest răstimp, dacă am văzut-o sau am întâlnit-o de vreo zece ori... Trăia foarte retrasă... Nu ieşea din casă... Sau poate că ieşea noaptea, când ceilalţi dormeau... Nu ştiu.

— Nu avea pe nimeni?

— Nu ştiu...

— Din ce trăia...

— Nu ştiu... Poate că madam Cojocaru de jos să ştie mai multe, se scuză ea.

Timofte se ridică din fotoliu; arcurile stricate zvâcniră scurt. Femeia tresări; nu mai încăpea nicio îndoială că procurorul o intimida, sau chiar o înfricoşa.

— Aţi afirmat înainte că, întorcându-vă din oraş, aţi văzut uşa deschisă şi aţi crezut că-i doamna Mastacan. Aşa e? întrebă procurorul, fixând-o ameninţător.

— Aşa e! murmură ea, tamponându-şi într-una ochii fără lacrimi.

— V-aţi apropiat atunci de uşă cu scopul să-i cereţi ceva. Aşa e?

— Da, aşa e.

— Ce vroiaţi să-i cereţi? triumfă procurorul şi se uită la mine cu o căutătură care voia să spună: „O să vezi imediat de unde sare iepurele!”

Doctorul mă lovea cu cotul şi-mi şoptea: „A înnebunit!” „Nu, n-a înnebunit, îmi spuneam. Ceva trebuie să-i fi sărit în ochi... Ceva ce mi-o fi scăpat”.

— Ce să-i cer?! se descumpăni femeia... Bani!... Să-mi împrumute bani...

— Sunteţi în mare nevoie?

— Da, foarte mare... Sunt o femeie părăsită... cu un copil mic...

— Şi de ce tocmai de la doamna Mastacan?

Se făcu tăcere. Obrajii plini ai procurorului se îmbujoraseră de o adâncă satisfacţie lăuntrică. Femeia stătea cu capul în piept şi tremura stăpânit. Mi se făcu milă de ea, de cadavrul de la picioarele noastre, de mine însumi. Simţeam cum gripa înaintează în mine, de la tălpi în sus.

— Doamnă Leonte, sunteţi liberă, vă puteţi retrage... O să vă rog numai să aşterneţi pe hârtie cum s-au petrecut faptele, îi vorbii eu cu o voce blândă. O să trimit încă în seara asta pe cineva să ia declaraţia.

Ea ne dădu bună seara şi ieşi, lăsându-ne singuri. După o clipă, procurorul izbucni:

— Sunt convins că această femeie nu e străină de crimă!

— Eşti nebun! replică medicul, adunându-şi trusa.

— Cum ai ajuns la concluzia asta? îl întrebai eu pe un ton serios.

— Nu ştiu, mărturisi el cu o sinceritate dezarmantă. De cum am văzut-o, mi-am zis...

Doctorul râse:

— Al şaselea simţ... Hai, măi copii, să ne grăbim! Procurorule, lasă-te de supoziţii... Pune mâna pe stilou... E timpul să scot mortu' din casă şi să-l duc acasă la mine... Vreau ca încă în noaptea asta să mă uit în măruntaiele cadavrului... E cineva împotrivă?

Cine putea să se împotrivească unei asemenea intenţii?

*

*   *

Orele 20,15

Îmi deschise doamna Cojocaru: o femeie scundă, dar cu un piept mare, opulent. Mă aştepta: îi atrăsese atenţia vecina de la mansardă că, pesemne, voi trece pe la dânsa. Un zâmbet nervos stăruia pe chipul ei inexpresiv.

— Vă rog!... Îmi arătă un scaun. Ne aşezarăm. Fumaţi?

Îmi întinse un pachet de „Naţionale". Nu o refuzai... Îşi aprinse şi ea o ţigară. Tutunul mă mai învioră un pic.

— Eu am ştiut că într-o bună zi madam Mastacan o să fie omorâtă, se lăudă femeia după ce trase în piept câteva fumuri de ţigară. Şi uite că...

— Cum asta? De ce să fie omorâtă? mă arătai eu sincer nedumerit.

— A fost o femeie zgârcită, rea, cu bani mulţi la ciorap... O vizitau, mai cu seamă noaptea, tot felul de indivizi...

— De cât timp o cunoaşteţi?

— Din '36, când m-am mutat aici... Era locatara cea mai veche a imobilului...

— Şi pe atunci tot singură trăia?

— Tot singură... Se ţinea însă cu unul... concubin... care, după câte ştiu, s-a prăpădit pe front...

— Aţi împrumutat vreodată bani de la dânsa?

După felul cum ezita să-mi răspundă, îmi dădui seama că împrumutase. Doamna Cojocaru strivi ţigara într-o scrumieră şi mă cercetă îndelung, cu acelaşi zâmbet nervos.

— O singură dată am apelat... Mai exact, am rugat-o... Era în iarna lui ’43... Nu m-a refuzat, dar mi-a pus condiţii atât de grele, încât am preferat să vând maşina de cusut...

— Dar doamna Leonte a apelat la „bunăvoinţa” doamnei Mastacan?

Răspunsul mă interesa în cel mai înalt grad.

— Nu ştiu... Întrebaţi-o pe ea...

— Erau în relaţii bune? stăruii eu, nemulţumit de faptul că gazda ştia ceva şi refuzase să-mi vină în întâmpinare.

— Nimeni dintre vecini nu putea să fie în niciun fel de relaţii cu madam Mastacan... Se ferea de prietenia vecinilor.

— Ce altceva mai puteţi să-mi spuneţi?

Nu ştia ce-ar mai fi putut să-mi spună. Mă ridicai să plec. Capul îmi vâjâia; aş fi băut cu plăcere un ceai fierbinte.

— Mă întreb... zice ea pe neaşteptate şi tăcu.

— Ce vă întrebaţi?

— Am văzut pe la patru şi ceva o maşină în faţa casei...

— O maşină?

— Da, una de culoare închisă... De obicei, pe strada

noastră nu prea trec maşini, de aceea am remarcat-o.

— În jurul orei patru şi ceva... Nu vă amintiţi cu precizie ora?

— Nu, clătină din cap femeia.

— Aţi zărit pe cineva coborând din ea?

— Nu ştiu... N-am văzut... Mai mult nu ştiu... Am spus tot ce ştiu.

Mulţumii. Femeia mă conduse până la uşă. Nimerii din nou pe scara urât mirositoare şi luminată de un bec chior. Coborâi în stradă şi primul lucru pe care-l descoperii fu tutungeria de peste drum. Mă hotărâi să-i trec pragul. Tutungiul – un invalid de război – se afla singur în micuţa lui dugheană. Mă întrebă ce doresc. Îi arătai insigna.

— Sunteţi de la poliţie? se minună invalidul. Îl căutaţi pe asasin, nu-i aşa?

Era atâta naivitate în această întrebare, încât, fără să vreau, zâmbii.

— Da. Îl caut... Şi cine ştie, poate cu ajutorul dumitale să-l şi găsesc.

— Glumiţi, dom'le comisar!

— Între orele 16,30 şi 18 aţi fost în prăvălie?

— De la două după-amiază sunt aici... Nu m-am mişcat de pe *poziţii,* zâmbi invalidul.

— Dacă nu mă înşel, de la locul dumitale se vede foarte bine intrarea în clădirea de peste drum?

— Nu vă înşelaţi...

— Ce anume mai deosebit aţi observat?

— De observat, am observat mai multe, nu ştiu însă ce anume vă interesează?

— De pildă, o cunoaşteţi pe doamna Leonte, aţi văzut-o coborând?

— Da, am văzut-o de mai multe ori…

— Aţi văzut şi o maşină staţionând în faţa imobilului?…

— Da, am văzut, răspunse invalidul precipitat. Pe chipul lui, brăzdat de cute, înflorise o expresie de încântare: îi plăcea teribil să răspundă la întrebările mele. Era neagră… Din ea a coborât un bărbat… Cam de statura mea, îmbrăcat într-o haină de piele. Nu i-am văzut faţa. A intrat în clădire…

— Mai era cineva în maşină?

— Nu…

— După cât timp a revenit?

— După vreo treizeci de minute. L-am zărit când a coborât şi cum a urcat la volan. Dar la faţă tot nu l-am văzut, căci intrase un client care s-a oprit acolo unde v-aţi oprit şi dumneavoastră şi mi-a luat vederea…

Oftai. Din nou o toropeală nesuferită pusese stăpânire pe ciolanele mele. Îmi adunam cu greu gândurile. Nu sesizasem încă, cu destulă limpezime, legăturile între elementele depistate. Îmi răsărea mereu în minte chipul supt şi palid al doamnei Leonte.

— Prima oară aţi văzut-o pe doamna Leonte coborând înainte de sosirea maşinii? întrebai eu în dorinţa de a stabili sau delimita nişte legături.

— Când a coborât, maşina se găsea de-acum în faţa casei. Îmi amintesc foarte bine lucrul ăsta, căci s-a oprit şi a cercetat-o cu multă curiozitate… Iar când s-a înapoiat, maşina plecase de vreo zece minute…

— Aţi reţinut cumva marca maşinii sau alte amănunte în legătură cu ea?

— Nu, însă dacă vă interesează, am în familie un mare cunoscător... Nu mai aşteptă răspunsul meu. Gicăăă! începu el să strige.

De dincolo de peretele subţire al dughenei, unde, desigur, se afla locuinţa invalidului, răsună, drept răspuns, vocea subţire a unui copil:

— Da, tată!

Îmi amintii, fără să vreau, de cuvintele doctorului Leoneanu: „Eşti un comisar norocos”. Orice s-ar spune, ancheta se desfăşura „şnur”. Răsări în tutungerie un băiat slăbuţ, cu obrajii aprinşi – şezuse, pesemne, în preajma sobei.

— Ce vrei, tăticule?

Puştiul mă zări şi, dintr-o dată, se intimidă. Îşi plimbă neliniştit privirile de la mine la taică-său.

— Gicule, te-am văzut în după-amiaza asta zbenguindu-te în jurul maşinii. Poţi să ne spui tu marca ei?

Puştiul îmi zâmbi. Ghicise că răspunsul mă interesa mai mult pe mine decât pe taică-su.

— Pot, tăticule, ciripi băiatul. „Citroen”, tip 1936… Şase locuri… Trei cutii de viteză. Tăticule, vrei să-ţi spun şi numărul maşinii? întrebă el, uitându-se la mine.

— Hai, spune-mi, îl îndemnai eu, înveselit de perspicacitatea şi memoria puştiului.

— Numărul 3348.

— Bravo! L-ai văzut cumva şi pe şofer?

— Nu, că m-a chemat mama în casă să-mi fac lecţiile…

Măgulit peste măsură de spiritul de observaţie al odraslei sale, invalidul îi făcu acestuia semn „s-o şteargă”. Puştiul îl ascultă, dar nu cu prea mult chef.

— Tăticule, nu-i aşa că nenea e de la poliţie?

— Da, puiule...

— Vezi, am ghicit... Arătaţi-mi şi mie insigna... Vă rog...

I-o arătai. O cercetă, savurând-o din priviri, apoi, înainte de a se retrage, declară cu patos:

— Acum o să-mi fac şi eu rost de una... Noapte bună!

Intrasem în posesia unor informaţii care ar fi putut să-mi devină preţioase, bineînţeles numai după o prealabilă verificare. Prezenţa maşinii în faţa clădirii nu însemna încă că stăpânul ei ar fi avut vreo legătură cu crima. În imobilul de peste drum locuiau şase familii. Care din ele primise vizita omului în haină de piele? De fapt, cele şase nu erau decât trei, căci victima, familiile doamnei Cojocaru şi ale doamnei Leonte se excludeau de la sine. Am socotit că trebuie să acţionez imediat, aşa încât să pot constata de urgenţă dacă era sau nu cazul să mă împiedic de „Citroen”-ul negru cu numărul 3348. Şi, înainte de a trece iarăşi strada pentru a bate la uşile celor trei familii, îl rugai pe invalid să-mi pregătească o declaraţie scrisă. Omul mă asigură că-mi va îndeplini rugămintea.

O jumătate de oră mai târziu, stabileam un lucru hotărâtor pentru cursul anchetei. Cel puţin aşa gândeam în clipa aceea. Omul în haină de piele, care probabil era şi proprietarul „Citroen”-ului, fusese în vizită la doamna Mastacan... De aici, nu mi-a fost deci foarte greu să ajung la o a doua concluzie: individul care a ucis-o pe sexagenara

Paulina Mastacan nu era un asasin de meserie, ci un începător. A ucis... de spaimă, a abandonat pumnalul. A jefuit... a spart caseta, când foarte bine ar fi putut s-o ia cu dânsul... Tot de spaimă, a fugit uitând să închidă uşa. Criminalul nu e nimeni altul decât omul în haină de piele... Omul cu maşina. Cine era însă proprietarul „Citroen”-ului? Răspunsul urma să-l găsesc la Chestură, încă în seara zilei respective.

Ora 21,30

La Chestură mă aştepta un prim rezultat: pe frumosul pumnal cu monogramă „F.B,”, specialiştii nu găsiseră nicio amprentă, nicio urmă... Ucigaşul lucrase cu mănuşi. În schimb, pe casetă depistaseră ceva – ceva foarte vag. Deci, analiza casetei continua...

Ceva mai târziu, cei de la „Circulaţie” îmi trimiseră următoarea notă: „Citroen”-ul nr. 3348 aparţine lui Culincu Dragoş. Domiciliat în T... strada Mureşului 3. De profesie, proxenet. Poreclă – „Idolul femeilor”; se află în evidenţa secţiei „Moravuri”. Atenţie: „Cazier”.

Fără îndoială, norocul îmi surâdea. Nu-mi rămânea decât să mă deplasez la domiciliul proxenetului şi să-l iau ca din oală. Ar fi fost, în activitatea mea de până atunci, cazul cu rezolvarea cea mai rapidă. Ce mai, o adevărată performanţă! Şi, înainte de a lua o hotărâre, trecui pe la „Moravuri”. Găsii de serviciu pe inspectorul Toma Doichiţă – un tip simpatic, cu mulţi ani de stagiu în rândurile poliţiei, deşi era încă destul de tânăr. Când auzi de Culnicu Dragoş, se apucă să-şi frece palmele, cuprins de o veselie

subită:

— Care va să zică, vrei să-l arestezi pe „Idolul femeilor”! Ehei, nu-i chiar atât de simplu! Ai făcut bine că ai trecut pe aici… Acasă nu-l găseai… Pe ăsta nu-l găseşti niciodată la domiciliu… E ceasul când leneveşte la „Floarea de lotus”… Ai auzit de bordelul ăsta de lux? El e unul din proprietarii „grădinii”. Ce-ai zice să te însoţesc? Sunt convins că ţi-aş fi de folos.

— Fie, am acceptat eu cu bucurie.

Omul îmi era simpatic şi apoi lucra într-un sector necunoscut mie.

— Luăm „rabla”? mă întrebă el.

— O luăm… Vreau să termin rapid… Ştii, nu mă simt prea bine.

Ora 22,30

Am oprit nu departe de „Floarea de lotus”. Strada era întunecoasă. Am coborât din maşină. După câţiva paşi, Toma îmi atrase atenţia:

— Uite şi maşina „Idolului”… Nu ţi-am spus eu?… E aici şi nu la domiciliu.

Ne apropiem de „Citroen”-ul tras lângă bordura trotuarului. Îmi crescu inima de bucurie când zării pe bancheta din faţă o haină de piele şi o pereche de mănuşi tot din piele. Toma mă luă de braţ.

— Să mergem…

— De ce n-o fi parcat maşina chiar în faţa stabilimentului? observai.

— Clădirea mai are o ieşire în spate… Obişnuieşte de

multe ori să iasă pe acolo… Şi preferă să nu fie văzut de la intrarea principală când vrea să dispară, mă informă inspectorul.

— Atunci, n-ar fi mai bine să rămân aici?

Toma găsi prudenţa mea exagerată şi mă sfătui să mă las în seama lui.

Intrarăm. De undeva se auzea un radio – cânta molcom o orchestră de jaz. Ne ieşi în cale o femeie exagerat de grasă, cu o faţă tuciurie, purtând pe umeri un şal mare, de culoarea azurului.

— A, domnu’ Toma…

Acesta o întrebă în şoaptă:

— „Idolul” e aici?

— Da, e aici, răspunse şi ea tot în şoaptă, cu un aer complice, în timp ce ochii ei mari şi frumoşi mă cercetau cu o vie curiozitate.

— De la ce oră? mă interesai.

Ţiitoarea răspunse numai după ce inspectorul îi făcu un semn aprobator.

— Păi, e cam de multişor.

— Adică?

— De pe la patru…

— E sus, la Florentina? se interesă Toma.

Femeia încuviinţă clătinându-şi anevoie capul enorm. Toma îmi făcu semn să-l urmez. Se vedea că „lăcaşul” îi era cunoscut. Urcarăm la primul etaj şi ne oprirăm în dreptul unei uşi. Inspectorul hotărî s-o deschidă fără să mai ciocănească. Nu izbuti, căci era încuiată. Imediat însă, de dincolo de uşă se auzi glasul stins al unei femei; se

interesa cine îndrăzneşte s-o deranjeze.

— Florentina, fetiţo, eu sunt, deschide! i se adresă Toma, pe un ton familiar.

Auzii cum cheia se răsuceşte în broască. O femeie înaltă, mlădioasă, cu părul despletit, deschise uşa şi se furişă pe coridor.

— Ce vrei? ne întâmpină ea.

Îşi îndreptă părul ce-i cădea într-una peste ochii adormiţi.

— „Idolul” e la tine?

— Doar n-ai fi vrut să se ducă la alta?

În sfârşit, mă învrednici şi pe mine cu o privire, dar plină de indiferenţă.

— Ce face?

— Doarme.

Toma o trase ceva mai departe de uşă.

— Zici că doarme?

— Da’ cine-i sticletele ăsta, că nu l-am mai văzut? arătă ea spre mine.

— Să nu dea Domnu’ să-l cunoşti! glumi inspectorul. Te poftesc să-i răspunzi fără fente la tot ce te întreabă.

Ochii femeii se aprinseră de o ciudă stăpânită.

— De la ce oră e la dumneata? fu prima mea întrebare.

— Poţi s-o tutuieşti, că nu se supără, îmi recomandă colegul de la „Moravuri”.

— De la trei...

— Şi a stat tot timpul cu dumneata?

— Nu... Pe la patru fără un sfert a plecat... Mi-a spus să-l aştept că se întoarce imediat. S-a întors... A adus

băutură... De atunci, e la mine... A băut şi acum doarme...

„Eşti un comisar norocos!” auzii eu aievea cuvintele medicului legist. Nu-mi rămânea decât să-i ridic pe amândoi şi să-i duc la Chestură. Ceea ce şi făcui, bineînţeles, ajutat în continuare de inspectorul de la „Moravuri”.

Ora 23,30

— De ce m-aţi arestat?

„Idolul” clocotea; aşa cum mă privea, pe sub sprâncenele negre şi stufoase, amintea de un taur gata să se năpustească asupra victimei. L-am lăsat să fiarbă – acum nu mă mai grăbeam, nu mai aveam niciun motiv. Stăteam la măsuţa lui Patrolea şi urmăream cu indiferenţă zbuciumul arestatului. Era, într-adevăr, un bărbat frumos, faţa energică, mustăcioara „à la Clark Gable”, dantura albă, de invidiat.

— De ce m-aţi arestat?

— Eşti acuzat de crimă, îi răspunsei.

„Idolul” mai întâi încremeni, ca apoi să izbucnească într-un hohot de râs.

— Acuzat de crimă?!... Eu?!... „Idolul femeilor”! îşi făcu o cruce cât toate zilele de mare. Dumneata, comisare, eşti prea tânăr ca să fi auzit de mine... Eu sunt proxenet... Proxenet de clasă internaţională... „Duce de Malta”... Crima nu-i meseria mea...

Se înveselise brusc, se îmbunase. În priviri îi mijea un licăr batjocoritor.

— O cunoşti pe Paulina Mastacan? continuai eu calm.

— Tăinuitoarea?

— Da!

— O cunosc. Cum să nu! Şi ce-i cu asta?

— Nu fă pe prostu'! îl povăţuii.

— N-ai dreptul să mă jigneşti, se apără „Idolul". Cunosc legile pe de rost... Stai... Stai... Mi-a căzut fisa! A fost omorâtă şi mă bănuieşti pe mine...

— Exact! Ai omorât-o, apoi ai jefuit-o!

Pe chipul frumos al arestatului se ivi, pentru o clipă, o expresie de spaimă. Se înnegură, apoi, înţelegând parcă gravitatea situaţiei, murmură:

— Ascultă, comisare, eşti prea tânăr pentru mine. Patrolea nu-i p-aci? Dă-mi-l pe Patrolea.

— Îmi pare rău, n-am cum să ţi-l dau... E internat. Eu te-am arestat, cu mine ai să stai de vorbă, oricât de tânăr aş fi eu pentru cazul dumitale...

— Cheamă-l barem pe Toma! ceru. El mă ştie.

— Nu chem pe nimeni, mă încăpăţânai.

— N-am ucis pe nimeni!

Îl văzui cum îşi strânge pumnii.

Eu, în schimb, eram calm şi sigur de victorie: cele două mărturii – ale prostituatei şi ale invalidului – îmi dădeau dreptul să-l trimit, fără ezitări, în faţa judecăţii.

— Unde ai fost astăzi între 15 şi 17,30?

— Cum unde? Înălţă sprâncenele şi mă privi cu mirare. La „Floarea de lotus"... Cu Florentina.

— Minţi! îl repezii eu.

— Iarăşi mă jigneşti, comisare! Demonstrează-mi că mint.

— Ei bine, o să-ţi demonstrez!

Mă ridicai de la măsuţă şi deschisei uşa, cerându-i gardianului s-o introducă pe Florentina Ticău.

— Ai încredere în amanta dumitale?

„Idolul” preferă să tacă; iscodea cu coada ochiului uşa. În cele din urmă, îmi răspunse:

— În femei n-am avut niciodată încredere.

— Deşi te-au declarat idolul lor! râsei eu.

Florentina intră cu un pas rar, legănându-şi tulburător şoldurile; tocurile înalte ale pantofilor o făceau şi mai statuară. Se opri în dreptul arestatului, jucându-şi de genunchi poşeta pe care o ţinea cu ambele mâini.

— Te-am adus aici că să-mi răspunzi la câteva întrebări, precizai, înfruntându-i ţinuta provocatoare. La ce oră a venit dumnealui la dumneata?

— Mă ţii în picioare?

— Da.

— Nu eşti cavaler, comisare.

— Nu sunt. Şi nu lungi vorba...

Nu se supără; rămase indiferentă, ca şi când nu cu dânsa aş fi vorbit. Răspunse:

— Imediat după prânz... Pe la trei.

— A stat mult cu dumneata?

— Nu... Cam pe la patru fără un sfert a plecat şi mi-a spus să-l aştept... Că se întoarce repede.

— S-a ţinut de cuvânt? S-a întors repede?

— S-a întors după ora cinci...

— Florentina! izbucni „Idolul” sărind de pe scaun. Sângele îi năvălise în obraji. De ce minţi, Florentina?

Femeia se dădu un pas îndărăt, dar nu se pierdu cu firea. Îl înfruntă cu îndrăzneală:

— Nu mint. Ce interes aş avea să mint? Nu spun decât adevărul.

„Idolul” se lăsă moale pe scaun; nu se aşteptase la o asemenea lovitură din partea amantei sale.

— Nu ţi-a spus unde a fost?

— Nu… Iar eu nu am obiceiul să-mi întreb clienţii pe unde umblă.

— Târfo! şuieră „Idolul” printre dinţi. M-ai trădat! Ţi-am fost iubit, nu client!

— Pe urmă a rămas sau a plecat? insistai eu.

— A rămas la mine… A băut… Era nervos… A adormit…

— O să te ucid, târfo!

— Linişteşte-te! Îţi ajunge o crimă pe zi! intervenii eu, zeflemitor.

— O crimă?! exclamă Florentina speriată.

— Aş! N-am ucis pe nimeni, comisare! Târfa asta minte, vorbi el cu o voce gâtuită de spaimă. Stătea înfrânt pe scaun. O clipă, îşi înălţă ochii spre femeie şi o întrebă blând: De ce m-ai trădat, Florentina, de ce?

— N-am vrut, dragule…

Nu-mi plac scenele melodramatice. Îi făcui semn femeii să iasă.

— Mai aveţi nevoie de mine? Pot să plec acasă?

— Da…

Am rămas singuri. O dâră de colonie mai stărui un timp în încăpere, amintind de prezenţa trecătoare a Florentinei de la „Floarea de lotus”.

— Ascultă, domnule Dragoş, nu mă simt prea bine. Sunt răcit. Hai să încheiem socotelile!

— Vrei să-mi bagi pe gât o crimă... N-o să-ţi meargă! N-am ucis pe nimeni. Florentina minte când declară că aş fi fost plecat. N-am fost nicăieri.

— Bine, să zicem că Florentina minte... Iată însă că am aici o altă mărturie.

Îi trecui pe sub nas declaraţia invalidului, apoi i-o citii. Ochii „Idolului" se făcură mari, gata să-i sară din orbite.

— Cuuum? Maşina mea în faţa casei?!

— Gata! Ajunge! Nu mai fă pe prostu', că mă superi.

— Nu mai înţeleg nimic! Să mă bată Dumnezeu dacă... începu el să se văicărească. Se apucă de cap cu ambele mâini şi, un timp, rămase aşa. Nu, nu... Nu pot să ucid... Nu-mi stă în fire, înţelegi?... N-am ucis pe nimeni... Nici camera Florentinei n-am părăsit-o...

— Uite, hai să încheiem socotelile. Deţin două probe concludente... Nici n-am nevoie de mai multe ca să te trimit la muncă silnică pe viaţă. Tu ce probă a nevinovăţiei tale îmi aduci? Niciuna. Ei, vezi? Şi o ţii sus şi tare că n-ai ucis... Şi mai vrei ca eu să te cred. Ţi-am găsit până şi pumnalul pe care l-ai abandonat la locul crimei.

— Un pumnal!? Al meu?!? se miră arestatul. Fugi d-aici, comisare, n-am umblat în viaţa mea cu pumnale!

„Joacă perfect, îmi spuneam. Stăpâneşte admirabil arta simulării" Pusei arma albă pe birou. Ochii injectaţi ai proxenetului se opriră pe lama pumnalului, apoi pe mâner. Pe urmă începu să râdă... Mai întâi timid, apoi din ce în ce mai nebuneşte. Îi dădură lacrimile. Aşteptai cu răbdare să

se potolească.

— Comisare, nu-i pumnalul meu... Pe cuvânt de onoare! E pumnalul duşmanului meu... Al lui Fane-Bancheru...

— De unde ştii?

— Păi şi scrie pe mâner... Cu aur... *Fă* şi *Bă...* Fane-Bancheru... Sau poate că n-ai auzit de el?

Ascultam şi mă gândeam la spusele medicului. Nu, nu eram un om norocos, precum susţinea doctorul Leoneanu. „Idolul” refuza să-şi recunoască fapta, în ciuda unor probe evidente. Ba mai mult, afirma că pumnalul ar fi al lui Fane-Bancheru, duşmanul său de moarte. Nu e „Fane” omu’ care să lase urme la locul crimei... Da, e ceva în anchetă care nu se înşurubează. Dar ce anume? Toropeala puse din nou stăpânire pe mine. Am hotărât să continui ancheta a doua zi.

Ajuns acasă, mi-am făcut un ceai, am înghiţit o aspirină şi am încercat să nu mă mai gândesc la asasinarea Paulinei Mastacan. În zadar: somnul mi-a fost chinuit de tot felul de vise absurde.

M-am sculat şi mai obosit decât m-am culcat. Îmi curgea nasul iar din când în când o tuse uscată îmi înjunghia pieptul. N-am avut încotro – am pornit în căutarea lui Fane-Bancheru. Taina pumnalului abandonat se cerea explicată.

A doua zi. Ora 10.45

În drum spre cafeneaua „La biliardul de aur”, unde ştiam că îl voi găsi pe Fane-Bancheru, „cavaler” al lumii interlope din T., mă întâlnii cu procurorul. Era vesel şi bine dispus şi, văzându-mă, se înveseli şi mai mult.

— La dumneata veneam, comisare, mi se adresă el. Am o veste care o să te intereseze. Azi de dimineaţă m-am pomenit la mine în birou… Cu cine crezi? Cu doamna Leonte… Să vă mai aud eu spunând despre mine că nu am fler!

Mă luă de braţ şi mă însoţi o bucată de drum. Cuvintele sale mă stârniră. Devenii atent.

— Mi-a mărturisit… Urmă procurorul cu aceeaşi voioşie în glas.

— … că a ucis-o pe Paulina Mastacan, îl întrerupsei eu, amuzat de mulţumirea de sine a procurorului.

— Domnule, n-ai nimerit-o! În schimb, femeia a recunoscut că după ce a descoperit cadavrul, a zărit pe covor şi caseta. S-a repezit s-o ridice, sperând că ucigaşul nu luase totul…

— Interesant! exclamai, doar aşa, să nu tac. Şi…

— Bineînţeles, în loc să pună caseta de unde a luat-o, a aşezat-o pe masă… De altfel, noi acolo am găsit-o… Uite declaraţia.

— Mi-o laşi?

— Desigur. Pentru asta şi veneam la Chestură… Ei, acum iartă-mă… Dacă mai afli ceva, comunică-mi.

Ne-am despărţit. Până la Cafeneaua „La biliardul de aur” mai aveam cale lungă de mers… Vremea era mohorâtă, cu o umezeală pătrunzătoare. Mohorât mi-era şi

sufletul din pricina gripei pe care o duceam pe picioare. Nu-mi puneam prea multe speranţe în discuţia cu Fane-Bancheru, pe care-l cunoşteam dintr-o altă întâmplare, din care izbutise să iasă basma curată. Totuşi, problema pumnalului găsit lângă cadavrul tăinuitoarei Mastacan nu o puteam elucida decât discutând cu dânsul. Îmi păstram în continuare convingerea că „Idolul” era asasinul bătrânei.

Pe Fane-Bancheru l-am găsit într-una din rezervele cafenelei – al cărei proprietar neoficial era – jucând pocher. Cei trei parteneri îmi erau necunoscuţi. Cercetându-le feţele livide, îmi dădui seama că făcuseră o noapte albă. Îşi scoseseră hainele, rămânând în veste; îşi deznodaseră cravatele de la gât...

— Te salut, comisare! mi se adresă Fane binevoitor. Avusese, pesemne, noroc... Pe mine mă cauţi?

— Pe tine...

— Zii, comisare, că nu mă deranjezi.

Plutea în încăpere un fum să-l tai cu cuţitul. Cei patru cartofori îşi urmau jocul nesinchisindu-se de prezenţa mea.

— N-am secrete faţă de dumnealor, mai adăugă Fane-Bancheru, tratându-mă ca pe unul de-al lor.

Spre deosebire de „Idolul femeilor”, Fane era un bărbat neplăcut la înfăţişare şi asta din pricina nasului zdrobit de un pumn ce-l nimerise în plin.

— Spune, comisare, mă îndemnă el jucându-şi ţigara dintr-un colţ al gurii în celălalt.

— Îl cunoşti pe „Idolul femeilor”? deschisei eu vorba.

Nu aveam niciun motiv legal să-l ridic de la masa de

joc, nici să-l aduc cu mine la Chestură.

— Ei, asta-i! Sigur că-l cunosc, îmi aruncă Fane o privire să vadă dacă glumesc sau vorbesc serios. Cine nu ştie că mi-e duşman?!

— L-am arestat...

— Nu, zău! Pentru ce?

— Pentru crimă!

— Pentru crimă! exclamă Fane.

Şi pentru întâia oară, puse cărţile jos şi se răsuci pe scaun să mă vadă mai bine.

— A omorât-o pe Paulina Mastacan...

— Pe nenorocita aia?! Cartoforul mă privea uluit. Glumeşti! vorbi, în cele din urmă, zâmbind strâmb... Glumeşti, domnule comisar... Îl cunosc pe Dragoş... De mic copil... Nu-i în stare să omoare. Glumeşti, fără îndoială că glumeşti... Luă cărţile, pregătindu-se să reia pocherul.

— Unde-ai fost ieri între 15 şi 17?

— Ce-i asta, comisare, mă iei la întrebări? zise cu o indiferenţă care-i sublinia tăria de caracter. Ei bine, dacă eşti curios să ştii, să-ţi spun... Am avut oră la un dentist din cartier... La Traian Nicolau... Am şi eu nişte carii... N-am voie? Mulţumit, comisare?

— Şi pe urmă?

— Păi, ce faci, comisare, mă interoghezi? râse Fane, iscodindu-şi şmechereşte partenerii de joc, care parcă nici nu mă vedeau.

— Poate! răspunsei.

— Ei, pe urmă, m-am înapoiat aici... De atunci nu m-am mai ridicat de la masă, decât... Ştii dumneata pentru ce.

— Ascultă, Fane, lasă jocul pentru un moment. Spre surprinderea mea, cartoforul mă ascultă. Uite ce e, la locul crimei am găsit pumnalul tău.

— Pumnalul meu?! sări Fane intrigat. Te ţii de glume, comisare... N-o fi 1 aprilie şi eu n-avui cum să aflu?

— Fane, îţi atrag atenţia că vorbesc serios...

Scosei pumnalul pe care-l adusesem cu mine. Desfăcui pachetul. Fane se ridică, urmărit de privirile atente ale celorlalţi.

— E pumnalul tău? întrebai eu, nu fără un strop de răutate în glas.

Cartoforul îmi aruncă o privire zeflemitoare, se scărpină cu un aer mucalit la ceafă, apoi zise:

— Ştiam eu că glumeşti...

— Fane...

— Şi de unde ştii că-i al meu?

— Cine nu-l cunoaşte... Şi-apoi, monograma...

— Îmi pare rău, comisare, da’ mă văd nevoit să te amărăsc... Pumnalul nu e al meu... Se vede că e o imitaţie...

— Şi cum o dovedeşti?

— Foarte simplu, comisare... Nu mă despart niciodată de pumnal, vorbi el victorios. Îl port, după un obicei străvechi, la cingătoare. Îl văzui descheindu-şi vesta. Te uită!

Într-adevăr, de cureaua pantalonilor atârna o teacă confecţionată din piele neagră. Fane îşi scoase pumnalul şi mi-l arătă fără ca eu să-i cer. Şi un miop ar fi putut să constate că pumnalele erau identice.

— Sunt la fel! se miră şi Fane, scărpinându-se la ceafă. Cum naiba? Şi spui că pe ăsta l-ai găsit la locul crimei?! Atunci, e limpede... Cineva vrea să mă înfunde... Să cadă vina pe mine...

— Cine?

— Nu ştiu... „Idolul”?! E prea prost ca să născocească o asemenea răzbunare. Oricum, lucrătura e frumoasă.

Da, nu eram un comisar norocos. Iţele se încurcau, sau fuseseră încurcate din capul locului, iar eu, din pricina gripei, probabil, nu izbuteam să le descurc. Cele stabilite, apoi declaraţiile lui Fane mă descumpăniseră de-a binelea.

— Poţi să-ţi vezi de partida ta, Fane! zisei, îndreptându-mă spre uşă. De acolo, îi mai pusei o întrebare: Ascultă, Fane, chiar crezi că „Idolul” n-ar fi în stare să ucidă?

— Sunt convins, comisare. Duşmanul meu de moarte e capabil de multe lucruri îndrăzneţe, însă îi face rău... Nu poate să ucidă... Cred c-ar înnebuni pe loc... Succes, comisare!

Ora 12

Dentistul mă lăsă să aştept; avea în cabinet un pacient. Nu eram grăbit. Salonul de aşteptare, mic şi înghesuit, îmi făcu o impresie neplăcută. Mă deranja neglijenţa odăii, ca să n-o numesc murdărie. După zece minute de aşteptare, dentistul mă primi; îmi strânse mâna şi mă cercetă prin lentilele groase ale ochelarilor; era întocmai aşa cum mi-l descrisese un vecin: antipatic, cu un nas roşu, de beţiv, de statură potrivită, un început de burtă. Halatul părea mai curând al unui frizer, după o zi de lucru, decât al unui

medic. Mă recomandai.

— Şi ce doriţi! întrebă, cu o voce răguşită.

Nu aşteptă răspunsul meu; se îndreptă spre un dulap în care-şi ţinea instrumentele. Luă de-acolo o sticlă, îşi turnă un păhărel şi-l bău pe nerăsuflate. Apoi se întoarse şi mă privi – obrajii, cândva năpădiţi de coşuri, se aprinseră brusc. Îi explicai scopul vizitei.

— Da, e clientul meu... Urmează un tratament... A fost la mine ieri după-amiază... Între ce ore? Nu mai ţin minte... O clipă însă, am un caiet în care-mi notez orele fixate pacienţilor. Vorbea fără să se uite la mine. Luă de pe o măsuţă un caiet cu scoarţe murdare şi roase şi-l deschise. A avut oră la 16,30. Cu un aer plictisit, îmi întinse caietul, dorind să-mi demonstreze că nu minte. Nu-l refuzai. Găsii de îndată numele lui Fane Bancheru... Figura între două femei ale căror nume le reţinui fără să vreau. Victoriei Beda i se fixase ora la 16,15, iar. Constantinei Moraru la 17,30.

— A stat un ceas la dumneavoastră?

— Chiar mai mult... Are o lucrare grea, îmi explică fără plăcere doctorul, scoţându-şi halatul. Se pregătea să plece. Cu ce altceva pot să vă mai fiu de folos?

Îi mulţumii omului pentru amabilitate şi ieşii fără să-i mai strâng mâna, într-atât îmi displăcu. În stradă m-am pomenit asaltat de gânduri. Situaţia în care mă găseam mi se părea de-a dreptul lamentabilă. Căutam adevărul, iar el fugea de mine. „Cine a ucis-o pe Paulina Mastacan?” Cât de simplu mi se înfăţişase în ajun rezolvarea cazului! „Este sau nu «Idolul» ucigaşul tăinuitoarei Mastacan? Al cui e,

de fapt, pumnalul abandonat? Cui să-i fi trecut prin cap că-şi confecţioneze un pumnal identic cu cel al lui Fane? Şi mai cu seamă, de ce? Să vrea într-adevăr să-l înfunde pe Bancher... de ce? Pe Fane trebuie să-l scot de pe listă... Are un alibi”. Mergeam şi îmi frământam mintea în căutarea unei soluţii... Cum şi de unde să-mi reiau ancheta? Deodată, îmi reamintii de numele celor două femei: Victoria Beda şi Constantina Moraru... „Ce-ar fi să le caut, să dau de ele? Mi-ar putea confirma dacă alibiul lui Fane stătea sau nu în picioare, dacă îl văzuseră sau nu în anticamera sau în cabinetul dentistului. Operaţia nu mi s-a părut a fi prea anevoioasă, aşa că mă îndreptai de urgenţă spre Secţia de poliţie a circumscripţiei, să consult evidenţa populaţiei. Şi am avut noroc.

Ora 15

Mai întâi am ajuns la adresa Victoriei Beda. „Da, ieri, după-amiază, la patru şi un sfert, am fost la dentist. Am intrat la patru şi douăzeci şi am ieşit la cinci fără douăzeci, îmi mărturisi ea. După mine nu a intrat un bărbat, ci o femeie... De altfel, îmi amintesc foarte bine, în salonul de aşteptare nu era niciun bărbat, ci trei femei... îşi aşteptau şi ele rândul.”

Constantina Moraru mi-a declarat şi ea următoarele: „La dentist, am ajuns pe la cinci şi un sfert. Am venit mai devreme, crezând că pot să scap mai devreme. Însă m-am înşelat... Am intrat fix la cinci şi jumătate... Am urmat după o bătrână pe care o cunosc... În salon n-a fost decât un singur bărbat, şi ăla înalt şi cu chelie”

Deci, două declaraţii interesante. Mă puteam oare încrede în ele? Aveam oare dreptul să trag de aici concluzia că alibiul lui Fane-Bancheru se năruise, că, de fapt, nu fusese la tratament, aşa cum justifica caietul dentistului? Da, picasem, aşa cum pică uneori muşca într-o pânză de păianjen. Mă zbăteam, dădeam din aripi, dar mă încurcam şi mai rău în firele urzite cu pricepere de ucigaşul Paulinei Mastacan. Şi pe când paşii mei rari mă purtau către Chestură, îmi răsări înaintea ochilor chipul ostenit, cu ochi congestionaţi, al bătrânului Patrolea... Oare el, într-o asemenea împrejurare, cum ar fi procedat? Am încercat să mă pun în situaţia sa... Şi, după un timp, m-am pomenit gândindu-mă din nou la desperarea cu care „Idolul” încercase să se apere de acuzaţiile ce i le aduceam. „Cine-i, atunci, criminalul?... Cum trebuie să-mi explic prezenţa maşinii lui Dragoş în dreptul clădirii unde locuia tăinuitoarea, dacă îl scot din cauză? Cine-i atunci omul în haină de piele? Şi-apoi declaraţiile Florentinei de la «Floarea de lotus»? Unde a dispărut «Idolul» între patru şi cinci?” Brusc, avui nu numai sentimentul, ci şi convingerea că Patrolea, în împrejurarea dată, ar fi încercat să fie mult mai viclean decât asasinul Paulinei Mastacan De ce n-aş încerca şi eu? Dar cum şi în cel fel? Soluţia am găsit-o în timp ce intram în clădirea Chesturii.

M-am îndreptat nu spre biroul meu, ci spre cel al băieţilor de la „Moravuri”. Pe inspectorul Toma îl găsii la datorie. Îl luai deoparte şi-l rugai să se repeadă până la „Floarea de lotus”, s-o caute pe Florentina şi, într-o doară, s-o informeze că am ajuns la concluzia că „Idolul” ei e

nevinovat şi că, încă în seara acelei zile, intenţionam să-l pun în libertate...

— Iar dacă te întreabă, urmai eu, dacă am dat de urma criminalului, spune-i că afacerea asta m-a zăpăcit rău de tot şi că abia mă mai ţin pe picioare de bolnav ce sunt...

— Ceea ce e adevărat, observă Toma. Bine, şi după asta, ce fac?

— Pleci... Eu o să te aştept în stradă... Mă interesează reacţia Florentinei după ce-o să afle că-i pun în libertate ibovnicul.

— Dai o ţuică dacă iese totul bine?

— Dau un vin fiert...

— Luăm „rabla”? mă întrebă inspectorul.

— Nu, pistoalele, căci tare mi-e teamă că o să avem nevoie de ele...

Ora 20.15. Deznodământul

Fane-Bancheru a intrat în biroul meu însoţit de un agent. Eleganţa sa contrasta izbitor cu chipu-i vulgar, urâţit şi mai mult de nasul spart. Şi-a scos de pe cap pălăria cu boruri mari, a pus-o în cuier; umbrela, de asemenea. S-a descheiat la pardesiu. Îi făcui agentului semn să se retragă. Bancheru se uită bănuitor după dânsul.

— Şezi, îl poftii pe musafir.

— Comisare, m-ai ridicat de la o partidă formidabilă de pocher. De ce?

Se aşezase picior peste picior şi mă scruta ca pe o veche cunoştinţă.

— Ca să te arestez fără prea mult zgomot, răspunsei eu, nu fără o undă de cinism în glas. Nu vreau să stric reputaţia „Biliardului de aur”.

— Glumeşti, comisare! Să-ţi fi oferit eu vreun motiv să mă arestezi? N-aş prea crede. Nu le-am oferit celor de la „Moravuri”, darămite dumitale…

— Uită-te aici, Bancherule, mandatul e la mine. Îi arătai actul semnat de procuror…

— Glumeşti, comisare? Vrei să mă intimidezi. Vrei să afli ceva de la mine şi mă intimidezi… Nu-i frumos, comisare. Spune ce vrei şi gata.

— Ascultă, nu-mi bat gura de pomană. Eşti acuzat de asasinarea Paulinei Mastacan, de aceea s-a şi emis acest mandat de arestare…

— Comisare, mă cam sâcâi… Unde ţi-e şeful? Dă-mi-l pe Patrolea să vorbesc cu dânsul, vorbi el cu multă stăpânire de sine.

Scoase tabachera, o deschise şi vru să-mi ofere o ţigară. Refuzai.

— Îmi permiţi?

Avea gesturi de om distins. De unde naiba le învăţase?

— Aşadar, negi că eşti asasinul Paulinei Mastacan?…

— Da, răspunse el, după ce trase din ţigară. Şi să ştii că nu mi-e teamă de mandatul ăla de arestare… Slavă Domnului, am un avocat foarte bun…

— Ascultă, Bancherule, îmi pare rău, da’ de data asta ţi s-a înfundat…

Cerui să fie introdusă Florentina, „angajata” stabilimentului „Floarea de lotus”. Fane-Bancheru nu

tresări… Nu tresări nici când o zări intrând.

Femeia se opri în faţa biroului, la un pas de el. Era verde la faţă şi tremura destul de vizibil. Nu o poftii să se aşeze.

— Florentina, îl cunoşti pe tipul ăsta?

— Îl cunosc, domnule comisar.

— Cine nu mă cunoaşte?! râse Fane-Bancheru, înveselit.

— Povesteşte, Florentina, cum s-a întâmplat! o îndemnai.

Câteva minute trecură într-o tăcere adâncă. Fane-Bancheru fuma liniştit – prezenţa femeii îl lăsa indiferent.

— Într-o noapte, în urmă cu trei săptămâni, începu ea, şi ochii i se umplură de lacrimi, Fane a venit la mine, la „Floarea de lotus”… Aflase că m-am certat la cuţite cu „Idolul” şi mi-a propus un târg… M-a întrebat, mai întâi, dacă vreau să scap de Dragoş. I-am spus că da… „Atunci, mi-a zis el, nu-ţi cer decât să mă ajuţi… O să faci aşa şi aşa”…

— Adică cum „aşa şi aşa”? intervenii eu.

— Ştia că supărarea „Idolului” n-o să ţină prea mult, că o să se întoarcă din nou la mine. M-a învăţat cum trebuie să folosesc un praf pe care el mi l-a dat, cum să-l adorm.

— Cine urma să stabilească ziua acţiunii? o întrebai.

— El, Fane, murmură ea.

Pe obrajii palizi lacrimile îi şiroiau fără contenire.

— Minte! reacţionă Fane-Bancheru la fel de calm.

— Totuşi, ai vizitat-o, ai fost la ea, nu-i aşa? îl întreb.

— Da, ca orice bărbat… Orice bărbat are voie să

meargă la ea, că-i frumuşică şi de meserie...

Florentina izbucni într-un hohot de plâns.

— Te încrezi în marfă de soiul ăsta, comisare? mă dojeni cartoforul.

— De ce nu? Florentina, te rog să continui!

— Mi-a mărturisit planul său de răzbunare. Eu l-am împărtăşit şi l-am ajutat... În ziua fixată de Fane, i-am dat lui Dragoş de băut; după cinci sau zece minute, praful amestecat în băutură şi-a făcut efectul...

— Bazaconii, râse Bancheru. Eu o înţeleg... Zău că o înţeleg! Încercă să-şi apere iubitul, acuzându-mă pe mine... Tot ea o fi dat şi ideea cu pumnalul. Femeia – jumătate om, jumătate drac...

— Ştiai că Fane voia să se folosească de maşina lui Dragoş pentru a-şi duce la îndeplinire planul de răzbunare?

— Ştiam! Când Dragoş a adormit, i-am făcut lui Fane un semn de la fereastră, mărturisi ea mai departe, ştergându-şi lacrimile. L-am şi zărit când a urcat la volan. Iar mie îmi încredinţase rolul ca, la momentul potrivit, să fac poliţiei declaraţii despre plecarea şi întoarcerea lui Dragoş.

— Bazaconii! Întrebaţi-o la ce oră s-a întâmplat.

— La ce oră zici că i-ai făcut lui Fane semn de la fereastră?

— Să fi fost patru şi jumătate.

— Vezi, comisare, se apără Fane, la ora aceea eram la dentist. Zâmbi condescendent. Aici e mâna imbecilului ăsta de Dragoş, care n-a încetat o clipă să mă urască.

— Când ai văzut-o pe Florentina ultima oară? îl

întrerup.

— Pe mine mă întrebaţi?! făcu el pe prostul.

— Da.

— Să spună Florentina.

— Nu, tu să-mi răspunzi, cerui eu energic.

— Astăzi... răspunse şi văzui trecând peste chipul său o umbră de îngrijorare.

— Unde şi cu ce scop?

— A venit la mine, la cafenea, povesti el. Am acolo o cameră a mea... Ne-am retras în cameră. De cum a intrat, a căzut în genunchi şi a început să mă roage să-l scap pe Dragoş din beleaua în care a căzut...

— Minte! se mânie Florentina şi-şi duse la ochi pumnii strânşi, ca să-şi şteargă lacrimile.

— Explică-mi tu, atunci, pentru ce te-ai dus astăzi după-amiază la dânsul?

— A trecut pe la mine Toma, inspectorul, şi mi-a dat de înţeles că încă în seara asta o să-i daţi drumul lui Dragoş acasă. Mi s-a făcut frică; vă daţi seama, după cele petrecute aseară aici... Ştiu cât e de fioros Dragoş la mânie... M-am grăbit să-i dau lui Fane de ştire... El m-a ascultat, m-a liniştit, m-a sfătuit să-mi fac repede bagajul şi să vin la dânsul să mă ascundă.

— Parcă-i mai logic aşa, îmi dădui eu cu părerea. Nu crezi, Fane?

— Minte! Încearcă să-şi apere pielea şi îi înfundă pe alţii.

— Deci, afirmi că ţi-a căzut în genunchi şi te-a rugat cu lacrimi fierbinţi s-o ajuţi?

— Da, pot să şi semnez, răspunse Fane, dând să-şi aprindă o nouă ţigară.

Îl oprii.

— Iar tu, Florentina, ce crezi?

— N-am avut de ce să-i cad în genunchi... Când s-a văzut cu mine în cameră, m-a îmbrăţişat, m-a sărutat, mi-a declarat că mă iubeşte şi că o să fugim amândoi în lume...

— Minte! Are o imaginaţie bolnăvicioasă. De altfel, comisare, toate c... au o asemenea imaginaţie; se văd îmbrăţişate, sărutate, iubite de-adevăratelea.

— Fii bun, Fane, şi uită-te la fotografiile astea, intervenii eu victorios. Au fost făcute de la fereastra camerei tale... Eu le-am făcut... Şi tot eu am fost cel care l-am trimis pe Toma să-i dea Florentinei de înţeles că-i în pericol... Voiam să verific o anumită ipoteză. Şi am izbutit.

Fotografiile îi înfăţişau pe cei doi când îmbrăţişaţi, când sărutându-se.

— Mai afirmi că ţi-a căzut în genunchi?

— Am mai declarat: n-am niciun amestec în asasinarea Paulinei Mastacan... La ora când s-a petrecut crima, între 4 şi 5, eu mă aflam la dentist, se apără Fane-Bancheru. Întreabă-l şi pe Nicolae.

— Nu fi prost, Bancherule! Figura nu ţine. Uite, am aici declaraţia faimosului tău dentist. Cum de-ai putut să te încrezi într-un beţivan? Te-a costat şi bani, şi de dat tot te-a dat... Florentina, ia scaunul ăla şi aşază-te... Iar tu, Fane, povesteşte aşa, pe îndelete, cum ai organizat crima. Chestia cu pumnalul abandonat mi-a plăcut. Deşi m-a călăuzit spre tine, Banchere, am fost convins, la un

moment dat, că Dragoş a făcut-o ca să arunce vina pe tine. Ai jucat tare, Fane, ca un adevărat cartofor! Povesteşte-mi de ce-aţi vrut să vă răzbunaţi pe „Idolul femeilor”? Şi ce amestec avea Paulina Mastacan în toată afacerea asta?

Florentina căzu, zdrobită, pe scaun. Încremeni cu privirile în gol…

— Am vrut să împuşc doi iepuri dintr-o dată, începu Fane-Bancheru să-şi relateze faptele, să fur şi să mă răzbun… În caseta din locuinţa Paulinei se găseau ascunse nişte bijuterii de mare valoare, furate de Dragoş în timpul războiului… Mi-am conceput crima şi furtul într-un asemenea mod, încât din capul locului să îndrept bănuielile poliţiei spre Dragoş… Şi am izbutit.

— Până la un punct precizai eu.

— Da, până la un punct, îmi dădu el dreptate.

„Da, până la un punct, gândeam. Punctul fatal… Sunt, totuşi, un comisar norocos, îmi ziceam. O să închei ancheta destul de repede… După asta, o să mă duc acasă… o să beau o cană de vin fiert… Şi o să mă bag în pat… Până mâine dimineaţă mă fac bine… Mâine, cine ştie ce caz mă mai paşte!”

EPILOG

sau
Cum l-a cunoscut autorul pe colonelul

CĂLIN MUSCELEANU

De aventura asta îmi amintesc foarte bine, deşi au trecut de atunci mai bine de zece ani. Faptele s-au petrecut într-o iarnă, cam pe la mijlocul lui ianuarie. Începusem, nu de mult, un roman de aventuri pe care intenţionam să-l sfârşesc în ambianţa unei staţiuni montane. Am plecat, deci, la Sinaia, unde m-am instalat la Pelişor, pe atunci Casă de creaţie. Castelul era pustiu. Mi s-a repartizat, fără prea multă bătaie de cap, la etajul doi, o cameră mult solicitată – camera 14. În aceeaşi zi, m-am apucat de lucru. Viscolea; zăpada clădise troiene înalte cât un stat de om. Pustietatea castelului mă stimula. Totuşi, exagerez. Nu eram chiar singurul locatar al castelului. Se mai aflau şi alte persoane. La ora prânzului sau a cinei, în sufrageria de la parter, luau loc, la trei mese separate, trei persoane, subsemnatul fiind cea de-a patra. Vă rog să reţineţi acest amănunt. Ocupam şi eu, zilnic, aceeaşi masă, situată într-un colţ al sufrageriei, de unde, fără să vreau, observam prezenţa celorlalţi trei. Nu-i cunoşteam, nu aveam de unde să-i cunosc şi nici nu doream să-i cunosc; nu mă preocupa nimic altceva decât romanul meu de aventuri. Totuşi, aşa, într-o joacă, aşteptând să mi se aducă bucatele, le-am atribuit câte o poreclă. De pildă, „Prinţesa

amiezilor trecute” era o femeie de vreo şaizeci de ani, frumoasă încă, cu un păr complet cărunt, pieptănat sobru. Purta mereu aceeaşi rochie lungă şi neagră şi păşea cu capul sus, mândră parcă de porecla ce i-o dădusem. Avea aerul unei fiinţe care s-a născut şi a îmbătrânit între zidurile castelului, faţă de care Pelişorul nu mai avea niciun fel de taine. Aş fi putut să aflu uşor cine e, dar n-aveam chef s-o fac.

Porecla „Câinele din Baskerville” i-o dădusem unui bărbat înalt, cu o ţinută severă, care sugea la nesfârşit o pipă fără tutun şi care-mi amintea de Sherlock Holmes... De cum intra în sufragerie, „Câinele din Baskerville” se oprea pentru o clipă în uşă, îşi scotea din gură pipa, saluta grav, cu o plecăciune scurtă şi mecanică a capului, ca apoi să se aşeze la masă, încremenind pe scaun ca un cavaler în şa... Nu scotea o vorbă, nu zâmbea. Mânca abia auzit, mânuind cuţitul şi furculiţa cu acurateţea proprie chirurgilor. Cea de-a treia persoană îşi binemeritase din parte-mi porecla „Indiferentul”... Locuia şi el la etajul doi, în fosta capelă a castelului, la numărul 13, adică uşă în uşă cu mine. Mi-a fost nesuferit din prima zi. Poate unde aducea cu un comis-voiajor rătăcit, fără voia sa, în nu ştiu ce hotel izolat de lume. La masă se aşeza mai întotdeauna cu faţa spre mine. Deschidea o carte, mereu aceeaşi. Sau poate că mi se părea. Citea şi mânca, iar în răstimpuri îmi arunca priviri când batjocoritoare, când ameninţătoare. Îi pria aerul de munte; înfuleca de zor, mânuind tacâmurile fără să se controleze, ceea ce, bănuiam eu, atrăgea dezaprobarea tacită a „Prinţesei amiezilor trecute” şi a

„Câinelui din Baskerville”. Aşadar, şi acum vă rog să mai reţineţi un amănunt, relaţiile mele cu cei trei se rezumau doar la o clătinare uşoară a capului şi la rostirea acelui salut obligatoriu: „Bună ziua” sau „Bună seara”.

Într-un cuvânt, asta era situaţia şi eram mulţumit. Miezul nopţii mă găsea mai întotdeauna lucrând. Ascultam şi număram în gând, cu plăcere, cele douăsprezece bătăi ale orologiului din turnul castelului Peleş. Apoi, mă ridicam de la masa de lucru, mă întindeam, căscam şi mă azvârleam în pat. Nu aveam nevoie de prea multe minute ca să cad într-un somn adânc. Într-una din nopţi însă... Îmi amintesc foarte bine... Începuse iarăşi să viscolească. La fereastră crivăţul şuiera înspăimântător. Mie nici că-mi păsa. În cameră era cald şi bine, scriam pagină după pagină. Eroul meu căzuse într-o capcană întinsă de duşmani şi acum se chinuia să găsească o scăpare... Nici eu, care, de fapt, îi întinsesem capcana, nu mai ştiam cum să-l salvez. Deodată, aud răsunând cele douăsprezece bătăi ale orologiului din turnul Peleşului. *„Îmi ajunge pentru ziua de astăzi”,* îmi zic. Mă ridic de la masă, ascult o vreme şuierul viscolului, apoi mă bag în pat. Sting lumina şi dau să aţipesc. Cred că am şi aţipit. După un timp însă, zgomote ciudate mă trezesc din somn. Veneau de undeva, de sus, de la mansardă, din camera 21, situată exact deasupra camerei mele. Ascult atent. Desluşesc paşi. Umbla cineva... Când şi când se oprea, împingea fie un fotoliu, fie o masă... În liniştea nopţii, fiecare mişcare a celui de sus răsună distinct. *„Cine să fie?”* mă întreb. Ştiam doar că odăile de la mansardă erau libere. *„Oare să*

fi venit cineva? Pe o vreme ca asta? La o oră atât de târzie?” Imposibil, căci viscolul întrerupsese circulaţia trenurilor. Am rămas treaz până ce zgomotele s-au stins. Mi-am reluat somnul, dar nu la fel de liniştit ca înainte. A doua zi, curios să aflu cine mi-a tulburat odihna, mă duc la portar şi-l întreb: *„Nene Velile, cine a venit la 21?” „Cin’ să vină prin troienele astea?”* îmi răspunde el. Se uită totuşi la tabloul cu chei. *„Uite-o,* îmi zice el*, e la l*ocul ei!” Într-adevăr, cheia de la 21 era în cui... Din cârligele tabloului doar patru chei lipseau – ale celor patru camere ocupate. *„Ei, drăcie!”* Fără să vreau, îmi amintesc de zgomotele nocturne şi mă surprind frământându-mi mintea: *„Să mi se fi părut? Sau poate că am visat? Totuşi, am auzit paşi... N-ai auzit nimic. Fleacuri! Aiureli! Cine să fi intrat în camera 21, de vreme ce cheia se afla jos, la portar?”* Brusc, încep să-mi treacă prin cap legendele cu fantomele castelului, şi mă cutremur.

„Ei, drăcie! Unde mă duce gândul!?... Nu există fantome, simt eu nevoia să mă îmbărbătez. *Ştii foarte bine că nu există! Hai, lasă-te de fleacuri!”* Urc în cameră, îmi reiau lucrul. Izbutesc, astfel, să uit întâmplarea din jur. Şi aş fi uitat-o pentru totdeauna. În aceeaşi noapte, însă, zgomotele suspecte izbutesc din nou să-mi tulbure somnul. Mă ridic iute în capul oaselor şi ascult. Mă ciupesc. Nu, nu mi se pare, nu visez... Cineva umblă prin camera de la mansardă, mută încet mobila... Parchetul geme sub apăsarea unor paşi... Aud şi câteva ciocănituri. *„Fantomele!”* tresar eu, dar în aceeaşi clipă mă pufneşte râsul. *„Ia te uită, dom’le, ce poate să-mi treacă prin cap!”*

Sar din aşternut, aprind lumina, hotărât să urc în grabă la mansardă. Îmi pun halatul şi ies din cameră... Ah, dac-aş fi ştiut în ce aventură îmi era hărăzit să mă bag, aş fi rămas frumuşel sub pătură. Dar oare poţi să scrii literatură de aventuri fără să trăieşti şi tu, acolo, un pic de aventură?

Pe coridor – întuneric. Vecinul meu – „Indiferentul” – doarme. Străbat coridorul în vârful picioarelor. Scara ce duce la mansardă e şi ea cufundată în întuneric. Urc, mai mult bâjbâind, treaptă după treaptă... Ah! Fiecare treaptă ce îngrozitor scârţâie!... Când, în sfârşit, ajung la mansardă, încep să caut un comutator. Spre bucuria mea, îl găsesc şi-l răsucesc – se aprinde un bec palid. Aşa palid cum e, îmi risipeşte teama. Mă îndrept fără şovăire către camera 21. Îmi făcusem şi un plan – dacă, prin absurd, voi găsi camera ocupată, îmi voi cere scuze şi-l voi ruga pe noul sosit să umble cu mobila ceva mai atent, nu de alta, dar îmi strică somnul. Mă opresc în dreptul camerei 21. Îmi lipesc urechea de uşă. Nu prind niciun zgomot, nicio mişcare. *„Ei drăcie!”* Îmi iau inima în dinţi şi bat discret în uşă. Niciun răspuns. Apăs clanţa – uşa încuiată. Mă uit pe gaura cheii – odaia cufundată în întuneric. Deodată, pe când stam perplex în faţa uşii, aud în spatele meu, tocmai la celălalt capăt al coridorului, un zgomot. Mă răsucesc şi încremenesc. Văzusem o umbră. Ieşise parcă din peretele coridorului şi acum face un salt până la scară. De acolo, o rupe la fugă în jos... Răsuflu uşurat. Deci, nu mă înşelasem – cineva cotrobăise prin camera 21. Pesemne că acel cineva m-a zărit, n-a vrut să dea ochii cu mine, s-a ascuns, apoi, prinzând momentul, a luat-o la fugă pe scări. Nu sunt

omul care să se mulţumească doar cu o simplă constatare. Mă smulg de lângă uşă şi o iau la fugă, cu gândul să ajung din urmă „fantoma”. Nimeresc însă în bezna coridorului de la etajul doi şi mă opresc înspăimântat. *„Nu cumva alerg chiar după o fantomă?! Dacă legendele astea conţin totuşi un gram de adevăr? Fleacuri!”* Propriile-mi ezitări mă ruşinează. Şi ca să-mi dau curaj, cobor în holul de la parter. Îl zăresc de departe pe paznic. Înaintez spre dânsul. După câţiva paşi, constat, nu fără surprindere, că la intrarea principală a castelului e postat un paznic pe care nu-l mai văzusem până atunci. Cu toate acestea, nu bat în retragere. Mă apropii de el. Omul pazei mă întâmpină rece, iscodindu-mă cu nişte ochi răi şi bănuitori. Are o faţă prelungă, brăzdată de la ochiul drept spre colţul gurii de o cicatrice vineţie. Când mă apropii şi mai mult de dânsul, îmi dau seama că-şi stăpâneşte cu greu răsuflarea. *„A alergat*, îmi spun. *Te pomeneşti că dumnealui e vizitatorul nocturn al camerei 21!”* Supoziţia asta mă înfricoşează. *„Bună seara”,* zic. *„Bună seara!”* îmi răspunde. *„Ai un foc?* îl întreb. *Mi s-au terminat chibriturile”. „N-am, nu fumez!*” Îmi îndrept privirile spre tabloul cu chei: cheia de la camera 21 e la locul ei. Tresar. Mi se pare că portarul mi-a surprins căutătura. *„Locuiţi la doi, nu-i aşa, în camera paiş’pe?”* simte el nevoia să-mi facă conversaţie*. „Da!” „Cameră bună, liniştită, nu-i aşa?”* Am impresia că-şi bate joc de mine. Îi urez noapte bună şi fac cale întoarsă, chinuit de tot felul de gânduri. *„Ceva nu-i în ordine! Portarul?! Îmi pare suspect. Cum de nu l-am mai văzut până acum?... Hm! De ce m-a întrebat dacă*

locuiesc la 14?... Doar ştie că acolo stau... Mde... Nu pare să fie străin de ceea ce se petrece la 21”.

La etajul întâi mă întâlnesc pe neaşteptate cu „Câinele din Baskerville”. Se opreşte descumpănit, îşi scoate pipa din gură şi se uită lung la mine. Amândoi suntem în pijamale şi în halate de casă. Vrea să-mi spună ceva – sau mi se pare – dar renunţă. Trece mai departe, aruncându-mi un surâs parşiv. *„Câinele!* îmi spun, înciudat. *De unde vine? Ce caută pe-aici, la ora asta?”* Fruntea mi s-a îmbrobonit. Simt cum gândurile mă copleşesc. Urc în grabă scările. Când ajung la etajul doi, zăresc uşa camerei mele deschisă. Şi doar o închisesem. Simt fiori reci pe şira spinării. *„E cineva la mine... Mă aşteaptă!*” Înaintez prevăzător. Mă opresc în pragul uşii. Nimeni nu mă aşteaptă. Camera e pustie. Intru. Trag uşa după mine. O încui. Şi deodată... Descopăr pe pătura verde un bileţel. Deci, în absenţa mea, cineva mă vizitase. Mai exact, îmi violase încăperea. Apuc bileţelul. Cuvintele aşternute pe hârtie de o mână sigură şi energică îmi joacă pe dinaintea ochilor. În cele din urmă, izbutesc să citesc: *„Tovarăşe autor de literatură de aventuri, ne-am permite un sfat: vedeţi-vă de treabă. Nu vă amestecaţi în alte romane de aventuri decât în cele pe care le scrieţi. Altfel, s-ar putea să se termine prost. Nu uitaţi: suntem singuri în tot castelul. Iar dumneavoastră, în afară de cititori, mai aveţi şi familie. Noapte bună, tovarăşe creator.”*

Aşadar, o scrisoare de ameninţare. Aş vrea să râd, dar nu pot, ceva mă împiedică, mă strânge de gât... Ah, frica! Ghearele ei... Îmi dau seama că ceea ce mă înfricoşează cel

mai mult sunt cele două adevăruri rostite de autorul scrisorii de ameninţare. Primo: *„Nu uitaţi: suntem singuri în tot castelul”,* şi secundo: *„În afară de cititori, mai aveţi şi familie”.* Sub impulsul fricii, mă reped la uşă. Constat că am încuiat-o. Tulburat, încep să măsor camera în lung şi-n lat. După o bucată de vreme, aud bătăile orologiului din turn. Oftez. În alte dăţi, la ora asta dormeam dus.

„... Doamne, ce târziu s-a făcut!” Ar trebui să mă odihnesc, dar nu pot. Şi ce linişte e în juru-mi! Îmi vine să urlu. Nu, nu-i a bună! Cine a îndrăznit să se strecoare în odaia mea şi să-mi lase o scrisoare de ameninţare? Cine? „Prinţesa amiezilor trecute”? Imposibil! Locuieşte la etajul I, se mişcă încet şi, cu siguranţă, ne-am fi întâlnit pe scări sau pe palier. „Indiferentul”? N-a ieşit din cameră. L-aş fi auzit. Doarme. Atunci, poate portarul? Tipul e suspect. Are şi o cicatrice. Când m-am apropiat de dânsul, încerca să-şi stăpânească răsuflarea. Nu, nu el mi-a lăsat scrisoarea. N-ar fi avut destul timp ca, fugind de la mansardă, să treacă şi prin camera mea. Poate că portarul nu acţionează de unul singur? De ce n-ar avea şi un complice? „Câinele din Baskerville”! L-am întâlnit pe scări. Părea surprins. Da, da... De ce n-ar fi şi dumnealui amestecat în afacerea asta încâlcită? Când l-am întâlnit pe scări, de unde venea oare? Nu cumva de la „Prinţesă”? Bănuieli, presupuneri... Mă simt deodată teribil de obosit, înţeleg că am căzut pradă imaginaţiei şi că ar fi mult mai cuminte şi mai înţelept să iau un somnifer şi să încerc astfel să-mi regăsesc în somn liniştea. De acord cu mine însumi, înghit scârbit o tabletă pe cât de albă, pe atât de amară, mă vâr în pat, rămân

întins pe spate, cu ochii în plafon. *„Ah, cameră 21!* îi vorbesc eu în gând. *Am să te ţin minte toată viaţa!”* Cine naiba se ţine de şotii, nu are ce face şi umblă după miezul nopţii prin ea? De ce după miezul nopţii? Mai cu seamă după ce mă bag în pat? Oare eroii cărţilor mele, maiorul de securitate Panait, ajutorul său, căpitanul Lucian, criminalistul Liviu Roman, puşi în situaţii asemănătoare, cum ar acţiona? Cu întrebarea asta pe buze cred că am adormit. Ba am mai avut şi un vis. Se făcea că mă aflam la Sinaia, la Castel, în camera 14, şi că primisem pe neaşteptate vizita unor musafiri. De bună seamă, musafirii nu erau decât cei trei eroi ai cărţilor mele de aventuri. *„Aha,* se bucura maiorul Panait aflând de păţaniile mele, *pe noi ne introduci în tot felul de încurcături şi ne obligi să le rezolvăm cu succes, ca la carte, dar când, în sfârşit, pici şi tu într-o încurcătură, nu mai ştii cum să te descurci! Bravo, dom’le autor!”* Iar căpitanul Lucian, omul pe care nu o dată, cu condeiul meu, l-am salvat de la moarte, ba mai mult, în „Sfârşitul spionului fantomă” i-am scos în cale şi o femeie de care s-a îndrăgostit, râdea de mine în hohote, fără să se sfiască: *„Acum, bineînţeles, ai vrea să-ţi sărim în ajutor. Uitaţi-vă la, părintele nostru, moare de frică!” „Cine moare de frică?* mă arătam eu jignit. *Nu vă rog decât să mă înţelegeţi... În viaţa mea n-am avut de-a face cu fantome”. „Eu, unul, vă înţeleg,* a intervenit binevoitor criminalistul Liviu Roman, *ştiu şi ce-ar trebui să întreprindeţi... ar trebui, de pildă, să exclamaţi, aşa cum m-aţi obligat şi pe mine, în «Taina Cavalerului de Dolenga», să exclam: «Oooo! dac-aş da de o urmă... Măcar*

de una singură!»" Îi ascultam şi mă treceau năduşelile – musafirii mă luaseră în focuri. Mă simţeam umilit, lipsit de apărare şi era cât pe-aci să le strig: *„Nu vă e ruşine? Cum vorbiţi voi cu părintele vostru? O să vă scot pe toţi la pensie! N-o să mai scriu un rând despre voi! Să vedem atunci cum o să vă petreceţi timpul? O să muriţi, de plictiseală!"* Interveni însă la vreme maiorul Panait, care, înzestrat de mine cu darul de a ghici gândurile interlocutorului, rosti clasicele cuvinte salvatoare: *„Tovarăşi, s-o luăm metodic". „Mai întâi şi întâi, să facem legătura între fapte, adică între fenomene",* continuă Lucian gândul lui Panait*. „Nu trebuia să-mi las logodnica la Bucureşti,* începu Liviu Roman să se plângă. *Împreună cu Lily am fi dezlegat imediat misterul". „Ascultă, creatorule,* mă luă maiorul Panait la rost, *bănuieşti pe cineva?" „Apropo,* zise şi Lucian, *mie nu-mi place «Prinţesa amiezilor trecute»". „De ce?"* mă interesai eu curios. *„De ce?! N-ai observat că are dantura falsă? Uită-te la ea când mănâncă şerbet". „Ascultă,* interveni maiorul, *de când eşti aici, l-ai auzit pe «Câinele din Baskerville» lătrând vreodată?" „Nu!"* răspunsei cu vinovăţie. *„Foarte rău!* mă dojeni maiorul. *Unde ţi-e vigilenţa? Te iei numai după o simplă pipă?"* Criminalistul Liviu Roman se ridică în picioare, scuzându-se: *„Regret, nu pot să te ajut cu nimic. Sunt în concediu. Mulţumită dumitale, îmi petrec luna de miere, Ciau!" „Stai!* am strigat eu desperat după dânsul. *Luna de miere e o prejudecată burgheză". „Lasă-l să plece,* mă sfătui Lucian, *ne descurcăm noi şi fără dânsul. Spune-mi, ai un vecin, l-ai poreclit «Indiferentul», nu-i aşa? N-ai*

observat nimic suspect în ţinuta lui? Negul ăla de lângă colţul gurii nu-ţi spune nimic?” „Ce să-mi spună? îl întrebai, cuprins de presimţiri. *Şi-apoi, după câte ştiu eu, n-are niciun neg”. „Ba are! Dacă te gândeşti bine, negul ăsta ar putea să fie un aparat miniatural de radiorecepţie. Te joci cu tehnica modernă?” „La asta nu m-am gândit”. „N-ar strica să răsuceşti butonul,* mă sfătui în continuare Lucian, *poate că prinzi vreun post”. „Bine, bine,* începui eu să mă lamentez, *dar ce fac cu ăla de la mansardă? Cu camera 21?”* Vizitatorii izbucniră în hohote de râs*: „Uită-te la el, nu ştie ce să facă!”* auzeam. *„S-o luăm metodic!”* auzeam printre hohote. *„O urmă! Găseşte măcar o urmă!”* Şi parcă vorbele veneau dintr-o altă lume.

„S-o luăm metodic! O urmă! S-o luăm metodic!... O urmă!”

M-am trezit brusc. Priveam buimac în juru-mi. S-a luminat de ziuă şi pare să fie destul de târziu. Un soare cu dinţi îmi luminează încăperea. De dincolo de uşă răzbate până la mine bâzâitul interminabil al unui aspirator de praf. E ceasul când Aneta, îngrijitoarea etajului, face curăţenie. Îmi amintesc de vis, de eroii cu care am stat la sfat şi izbucnesc în râs. Ce vis ciudat! Mă ridic în capul oaselor. Descopăr pe noptieră bileţelul cu cele câteva rânduri de ameninţare. „Ce-o fi o fi!” Sar din pat, hotărât să dezleg misterul camerei 21. Cu orice preţ! Mă stăpânea senzaţia că eroii cărţilor mele de aventuri stăteau acum la pândă urmărindu-mi comportarea, reacţiile, bucurându-se în taină de lipsa mea de perspicacitate. Deschid fereastra şi, după câteva mişcări de înviorare, îmi controlez bicepşii

– îi găsesc nu numai formaţi, ci şi puternici pentru a înfrunta marea aventură. Îmi pun halatul, ies din cameră şi mă îndrept spre baie. *„Bună dimineaţa, Aneta!” „Bună dimineaţa!”* mă întâmpină femeia. Intru în baie, îmi fac un duş rece, cânt, mă bărbieresc... După cincisprezece-douăzeci de minute, revin în odaie şi mi-e dat să constat imediat două lucruri: a) Aneta terminase curăţenia şi părăsise coridorul; b) dispariţia bileţelului de ameninţare. Intrigat, mă apuc să-l caut, deşi nicio clipă nu uitasem că-l lăsasem pe noptieră. Simt cum mă cuprinde desperarea. Lăsasem uşa deschisă şi cineva, pentru a doua oară, profitase de neglijenţa mea. Pornesc s-o caut pe Aneta. O găsesc dereticând într-una din camerele etajului. O iau la rost. Femeia se sperie*. „Da’ ce s-a întâmplat?” „Răspunde-mi: când ai terminat curăţenia?” „Să fie zece minute!” „Cât timp ai stat pe coridor, n-ai văzut nimic?” „Ce să văd?”* mă cercetează ea cu nişte ochi tâmpi. *„N-a trecut nimeni?” „Cine să treacă?” „Cât timp am stat în baie, n-a intrat nimeni în odaia mea?” „Dumnezeule, v-a dispărut ceva?* mă întreabă Aneta şi mai speriată. *La noi nu se fură!” „Ştiu, Aneta, ştiu. N-ai văzut pe nimeni trecând? N-ai auzit paşi?” „Paşi am auzit... I-am auzit trecând prin dreptul uşii ăsteia... Au trecut întâi în sus, apoi în jos”. „Ai cui erau paşii?” întreb e*u, animat de o vagă speranţă. *„Nu ştiu, nu cunosc oamenii după paşi”.*

Toate astea, vă mărturisesc sincer, m-au înverşunat şi mai mult. Ce mai... Misterul se cerea dezlegat cu orice preţ. Nu aveam dreptul moral să rămân în urma eroilor mei. Mi-am propus să acţionez cu îndrăzneală, metodic, să

facă legătura între fenomene. Mă surprind exclamând: *„De-aş găsi o urmă!”* după care trec la elaborarea unui plan minuţios de acţiune. După prânz, îl caut pe domnul Gigi, un bun şi devotat prieten al scriitorilor şi care, într-o vreme, se ocupa cu primirea oaspeţilor şi cu repartizarea lor pe camere. *„Dom’le Gigi,* îi vorbesc eu fără ocol, *te rog să vii cu mine la mansardă, căci vreau să văd cum arată camera 21!” „De ce? Nu cumva vrei să te muţi în ea?”* Cererea mea l-a nemulţumit. Nu mă înşel. „Te pomeneşti că şi el e amestecat în afacerea asta!” mă străfulgeră un gând. Nu mă pierd cu firea. *„De ce nu?! Dacă-i mai plăcută!” „Nu te-aş sfătui. După câte ştiu, dumneata la 14 te simţi foarte bine!” „M-am săturat de ea,* încerc eu să îmi justific cererea. *Spui că nu m-ai sfătui, de ce?”* Domnul Gigi se uită la mine puţin chiorâş. Îşi freacă bărbia. Ezită să-mi răspundă. Insist. El cedează: *„Ce, parcă nu ştii? E camera aceea...”* Tace. *„Care?”* stărui eu. *„Aia cu legenda... Cu fantomele...”* Simt din nou fiori de gheaţă. *„Uite ce e, zic, nu-mi pasă... Nu mi-e frică... Să mergem... Cred că o să mă mut de la 14”. „Cum doreşti”.* Coborâm. Ia cheia de la tablou. Cu ochii mei văd cum o ia. Urcăm împreună la mansardă. La etajul unu – surpriză. Îl văd pe „Câinele din Baskerville” ieşind ţeapăn din camera „Prinţesei amiezilor trecute”. Întâlnirea neaşteptată cu mine nu-l descumpăneşte. Îşi scoate pipa din gură, ne salută grav, după care se strecoară la el în cameră. O clipă, i-am simţit privirile în ceafă şi m-am cutremurat. „În sufragerie, prânzesc la mese separate, nu-şi vorbesc, se prefac că nu se cunosc. Iată însă că-şi fac vizite”.

Interesantă descoperire. Aş fi vrut să-l întreb pe domnul Gigi cine-i, de fapt, „Câinele din Baskerville” sau cine-i „Prinţesa”, dar socot că, deocamdată, e mai prudent să tac. *„Dacă şi dumnealui e amestecat în tărăşenia asta?... Nu, nu, mai bine taci,* îmi zic, *prudenţa e mam*a înţelep*ciunii”.*

Ajungem la mansardă. Înainte de a-mi deschide uşa camerei, însoţitorul meu se simte iarăşi obligat să-mi atragă atenţia că n-ar fi rău să ţin seama de legendele castelului. *„De altfel, camera asta e de mult ocolită”. „Nu mi-e frică”,* îi răspund, făcând pe curajosul. Domnul Gigi deschide uşa şi mă pofteşte înăuntru. Odaia nu e prea mare; dintr-o privire, cuprind totul – dăinuie o rânduială exemplară, iar mobila, cum să vă spun, e la locul ei. Nimic suspect. Nimic nu trădează trecerea prin încăpere a unor vizitatori nocturni. Fără să vreau, mă pomenesc gândindu-mă la fantome, la ceea ce îmi spusese înainte însoţitorul. *„Îţi place camera?* sunt întrebat. *Vrei chiar să te muţi aici?”* O eventuală hotărâre de-a mea pare să-l alarmeze. *„Îţi menţii sfatul?”* îi răspund printr-o întrebare. *„Ştii, pentru un om care scrie, camera 14 e mai spaţioasă, are mai multă lumină”.* Poate că aş fi ţinut seama de sfatul domnului Gigi, dar deodată zăresc în dreptul patului, pe perete, o uşoară zgârietură. Era proaspătă zgârietura, căci pe parchet se aşternuseră urme fine, dar vizibile, de var. *„Fantomele nu lasă urme”,* mă bucur în sinea mea. Mă uit lung şi victorios la domnul Gigi. *„Să mergem”,* zic. Ieşim din cameră. Domnul Gigi încuie uşa. *„Cheia, însă, te rog să mi-o laşi mie. S-ar putea ca încă în după-amiaza asta să mă*

mut". „Cum doreşti! îmi răspunde domnul Gigi cu indiferenţă. *Eu, unul, ţi-am atras atenţia. Încolo, faci cum crezi".* Îmi întinde cheia. O iau şi o ascund în buzunar. Facem câţiva paşi împreună, apoi mă opresc şi îi pun însoţitorului meu o nouă întrebare: *„Mai există vreo cheie la 21?"* Gigi se opreşte şi el, îşi înalţă a mirare o sprânceană, zâmbeşte ironic. *„Nu, domnule, căci uşa se deschide bine şi cu o singură cheie".* Surâsul acela ironic m-a cam supărat, dar nu am încotro şi înghit hapul. Nu mă dau însă bătut. *„Să zicem că eu, din greşeală, pierd cheia de la 21, cu ce mi se va deschide uşa?" „Dacă n-ai scrie literatură de aventuri, nu ţi-aş răspunde. Ascultă, sunt aici de cinci ani şi, în acest interval, nu s-a pierdut nicio cheie... Totuşi, în eventualitatea că s-ar pierde, am un şperaclu universal". „Un şperaclu universal!"* exclam copilăreşte. *„Uite-l".* Scoate la iveală un lanţ de chei şi-mi arată şperaclul. *„Nu te desparţi niciodată de lanţul ăsta?" „Nu!"* Ajungem la etajul doi. Îl poftesc să-mi facă o vizită. *„Cu o condiţie,* surâde el din nou zeflemitor, *să-mi povesteşti subiectul noului dumitale roman de aventuri. Te văd frământat şi asta mă face să cred că este vorba de un subiect tare".* Nu-i răspund. Nici n-aş avea ce.

Trecem prin faţa camerei 13. De dincolo de uşă se aude un tranzistor. Îmi amintesc de vecinul meu. Cine o fi? Numai domnul Gigi ar putea să-mi răspundă. De cum intrăm, îl şi întreb: *„Ascultă, cine-i vecinul ăsta al meu? De unde vine? Ce e: pictor, compozitor sau vreun revizor contabil? Are o mutră de comis-voiajor".* Gigi înalţă din umeri. *„Nu ştiu. E de la Timişoara... Muzeolog, îmi pare.*

Nu l-am mai văzut pe-aici. De altfel, din cele patru persoane care se găsesc în castel, numai pe dumneata te ştiu mai bine". Informaţia mi se pare preţioasă. Aşadar, cele trei persoane se aflau în castel pentru întâia oară. Şi gândul îmi zboară iarăşi la camera 21. *„Ascultă, domnule Gigi,* vorbesc eu, animat brusc de o idee, *uite, ia înapoi cheia şi lasă-mi şperaclul". Och*ii celuilalt se fac cât cepele. *„Ce-i cu mata, dom'le, zău aşa? Eşti de nerecunoscut..."* Nu-i mai dau răgaz să-şi termine fraza. *„Lasă, ne lămurim noi altă dată. N-aţi cheia şi dă-mi şperaclul", „Nu-ţi dau, dom'le; şperaclu'". „Mă refuzi? Doar ne cunoaştem de atâta amar de vreme!"* Tonul meu dojenitor îl convinge. Îmi întinde încruntat şperaclul şi-mi ia cheia. Pe urmă, mă priveşte cu compasiune, aşa cum ai privi un om care, până nu de mult, fusese întreg la minte. *„Hăi, şezi să-ţi povestesc subiectul noului meu roman",* îi arăt eu un scaun. *„Îmi pare rău... Mi-am amintit că mă aşteaptă o chestiune urgentă",* se eschivă domnul Gigi, îndreptându-se spre ieşire. *„Stai!"* Omul încremeneşte lângă uşă. *„Uite ce-i, dom'le Gigi*, continui cu o voce pe cât de tainică, pe atât de gravă*. Mă cunoşti* ş*i te cunosc. Este?" „Este!"* mormăie el. *„Dacă mâine, la ora 9 dimineaţa... Să ne controlăm ceasurile... Aşa! Merg exact amândouă... Dacă la ora 9 dimineaţa nu mă prezint în biroul dumitale, mă cauţi aici la 14. Iar dacă nu sunt aici, mă cauţi sus, la 21. Ai înţeles?"* Îl văd pe interlocutorul meu înghiţind un nod. *„'nţeles",* murmură el abia auzit *ş*i se repede afară din odaie.

Rămân singur, bântuit de gânduri sumbre. Am senzaţia

că, dintr-o clipă într-alta, se va întâmpla ceva ireparabil. „Întâmplă-se orice”, îmi zic şi, cuprins de o îndrăzneală subită, iau şperaclul şi ies din cameră, cu gândul să ajung cât mai repede la mansardă. În timp ce urc, îmi amintesc de textul scrisorii dispărute într-un chip atât de inexplicabil. „Poate ar fi mai bine să renunţ?” Un simţământ necunoscut încă mă îndeamnă să acţionez. Şperaclul se dovedeşte eficace. Descui uşa. Intru şi mă încui pe dinăuntru. Mă pomenesc singur în liniştea încăperii. O lumină cenuşie pătrunde difuz prin fereastra mansardei. Câteva clipe, care mi s-au părut ceasuri, rămân nemişcat lângă uşă. Apoi, privirile mi se opresc pe zgârietura de lângă pat. Îmi amintesc de ce sunt acolo. Mă dezlipesc de uşă şi încep să cercetez încăperea cu atenţie. Mă îndrept spre fotoliu, îl mişc. Cercetez parchetul. Nimic. Aşez fotoliul la loc. Trec la pat. Îl împing într-o parte. Caut cai verzi pe pereţi. Dacă domnul Gigi m-ar vedea acum, cu siguranţă şi-ar zice că am înnebunit. Cine ştie? Poate că are şi el, acolo, puţină dreptate. Cu o răbdare diabolică, trec de la o mobilă la alta. După un timp, ajung la dulap. E un dulap alb, arhaic, greoi. Pare de neclintit. Mă opintesc şi, spre uimirea mea, datorită parchetului lăcuit, izbutesc să-l urnesc. „Ei drăcie!” Mă las într-un genunchi şi cercetez minuţios pătrăţelele parchetului. Nu mai încape niciun fel de îndoială: cineva a umblat cu un vârf de cuţit sau de cui şi a încercat să scoată câteva din scândurelele parchetului. „Ei, drăcie!” Făcusem o descoperire formidabilă şi, mai de emoţie, mai de teamă, inima prinde să-mi bată nebuneşte. Îmi amintesc că vizitatorul nocturn

ciocănise în tavanul camerei mele. Mă apuc şi eu să ciocănesc parchetul. În dreptul scândurelelor scrijelite răsună a gol. „Ei drăcie!” exclam eu iar. Vreau să smulg scândurelele. Nu reuşesc. Încerc cu unghiile. Zadarnic! Mă ridic în picioare şi încep să mă caut prin buzunare... Aud paşi pe coridor. Cineva se apropie tiptil de uşă. Încearcă clanţa. Încremenesc. Uşa e încuiată. Celălalt mai încearcă o dată clanţa, forţând-o. Simt că mi se înmoaie genunchii... „Cine m-a pus? De ce n-am ţinut seama de avertismentul scrisorii?” Celălalt însă se îndepărtează. Îi aud paşii uşori pierzându-se pe scară. Îmi revin şi eu din spaimă. Cămaşa mi s-a lipit de spinare. Acum trebuie să iau o nouă hotărâre. Nu-mi stă în fire să mă opresc la jumătatea lucrurilor. Trebuie să fac rost de un instrument cu care să scot scândurelele. O să cobor în cameră şi o să mă reîntorc. Descui uşa, o deschid şi, întocmai ca în filme, nu ies imediat din cameră, ci aştept. Apoi, scrutez coridorul îngust: oare nu mă paşte nicio primejdie? Coridorul e pustiu şi cufundat în întunericul înserării. Îmi iau inima în dinţi şi ies. Nu uit să încui uşa... După asta, o iau la fugă pe coridor, apoi pe scări. Ajung la doi. De aici, ceva mai liniştit, mă îndrept spre camera mea. Dau să deschid uşa, când, un ţipăt prelung de femeie mă ţintuieşte locului. *„Aaaa! Nu vreau să mor! Nu mă ucide... Te rog, vreau să trăiesc!”* Ţipăltul vine din camera 13, din camera „Indiferentului”. Fără să mai stau mult pe gânduri, mă reped într-acolo, gata să salvez o femeie din ghearele morţii. Deschid uşa şi năvălesc în odaia „muzeologului”... *„Ce-i cu dumneata, vecine?* mă întâmpină glasul liniştit al

«Indiferentului». *Intri fără să baţi la uşă?”* Nu-mi vine să cred ochilor – stă întins pe pat, cu tranzistorul pe piept şi ascultă o piesă de teatru. S-a ridicat în capul oaselor şi mă cântăreşte lung, cu nişte ochi vicleni. *„Vecine, ce ai, nu te simţi bine? Eşti palid la faţă. Te pot ajuta cu ceva?”* Cum naiba să ies din încurcătură? *„Iertaţi-mă,* bâigui un răspuns, am greşit camera!” *„Mă rog!”* mă scuză „Indiferentul”. Ies, mă reîntorc în camera mea. Un timp, rămân năuc în mijlocul odăii. Obrajii îmi ard de ruşine. „Doamne, în ce m-am băgat?! Ce se petrece cu mine? Nu, nu, e clar, nu stau bine cu nervii! Asta-i bună! Să pot crede că o femeie ar putea să fie ucisă! Şi unde? În castel! Şi de cine? De un muzeolog! N-ar fi fost mai bine să-mi fi văzut de manuscrisul meu?”. Pe neaşteptate, îmi amintesc că „Indiferentul” stătea întins pe pat, nu în pijama, ci în pantaloni de trening şi că purta în picioare o pereche de tenişi. „Ei drăcie! Stă şi ascultă în pat o piesă de teatru, îmbrăcat în trening şi cu tenişi în picioare!”... O altă descoperire formidabilă. „Aha, nu pe degeaba tipul mi s-a părut nesuferit... El e cel care a urcat la mansardă cu paşi de pisică... L-au trădat tenişii... Înseamnă că nu de mult revenise în cameră...”

Se întunecase de-a binelea. Aprind lumina. Descopăr, uluit, un al doilea bileţel. Cineva îl vârâse pe sub uşă. Mă reped să-l ridic. Acelaşi scris. *„Prietene, nu te amesteca. Nu răspund pentru consecinţe. În noaptea asta ai face bine să şezi liniştit în camera dumitale!”*

Citesc şi simt cum sângele îmi năvăleşte în obraji. Acum mă numeşte „prietene”. „Nu, n-am să rămân în cameră. N-

am să dau ascultare scrisorii. Nu sunt un fricos... Nici eroii mei nu sunt fricoşi! O să urc imediat la 21 şi o să văd ce se ascunde sub dulap”. N-am găsit un cuţit, ci un prespapier. E bun şi ăsta. În clipa când vreau să părăsesc camera, îmi vine în minte o altă idee. Ce-ar fi dacă, după cină, aş urca la 21 şi aş rămâne peste noapte acolo... În aşteptarea vizitatorului nocturn...? Tot am fost sfătuit de un anonim să nu-mi părăsesc camera. Ideea mă cucereşte. Ce mai, eroul meu, căpitanul Lucian, s-ar fi dat în vânt după o asemenea idee. Aşa am ajuns să iau hotărârea cea mare...

În seara aceea, cina a decurs ca de obicei, într-o tăcere deplină. „Prinţesa amiezilor trecute” îşi îmbrăcase o rochie de stofă neagră. Pe piept îi strălucea o broşă de aur masiv. „Câinele din Baskerville” se prefăcea în continuare că n-o cunoaşte... „Indiferentul” mânca şi citea, iar, în răstimpuri, îşi ridica privirile şi se uita la mine batjocoritor. Pesemne, îşi amintea scena năvălirii mele în camera sa. Eu însă mâncam, prefăcându-mă absent... Înghiţeam cu noduri. Mâncarea îmi cădea în stomac ca nişte pietroaie. Mestecam şi mă întrebam într-una care dintre cei doi bărbaţi ar putea să fie autorul scrisorilor? Cine-i vizitatorul nocturn al camerei 21? Îmi răspundeam că numai „Indiferentul” ar fi putut să fie „enigma”. De aceea l-am descoperit umblând cu tenişi în picioare. „Oricine ar fi, după miezul nopţii o să dau ochii cu dânsul”.

Mă ridic de la masă cu gândul să mă îndrept spre ieşire. Spre surprinderea mea, „Indiferentul” mă opreşte: „Ce *faci în seara asta, tovarăşe Zincă? N-aţi vrea să facem o partidă de şah? Sau poate preferaţi una de table?... E*

plictiseală mare pe aici!” Invitaţia mă uluieşte. Totuşi, mă străduiesc să nu-mi pierd prezenţa de spirit. Îl refuz politicos: *„O, regret... Mi-ar fi făcut o deosebită plăcere... Sunt însă invitat la cineva din personalul muzeului Peleş”.* „Indiferentul” se uită la mine cu şiretenie şi mă întreabă în şoaptă: *„Femeie?” „Poate!”* îi răspund eu la fel de insinuant.

Propunerea neaşteptată a „Indiferentului” mă determină să schimb ceva în planul meu de acţiune. Urc în grabă la 14, îmi iau paltonul şi cobor, tot în grabă. Cei trei locatari ai castelului nu părăsiseră holul, iar mie mi se părea că aşteptau să mă vadă plecând. „Prinţesa” se prefăcea că ascultă la radio un concert simfonic. „Câinele din Baskerville” se aşezase în preajma unei pendule – trăgea îngândurat din pipa sa fără tutun. Zărindu-mă, ochii i se fac mai mici. „Indiferentul! se plantase lângă uşă. Jubilez! Sunt convins că i-am păcălit pe tustrei. Îi salut. „Indiferentul” îmi răspunde cu glas tare, insinuant: *„Petrecere frumoasă!”* şi îmi face cu ochiul. Înainte de a ieşi, mai arunc o privire spre tabloul cu chei: cheia de la 21 se află în cârlig, la locul ei.

Geruieşte cumplit. Umblu prin troiene ca prin tranşee. Un timp mă îndepărtez, apoi fac un ocol, intenţionând să ajung în spatele castelului. Înaintez prin noapte, hotărât să înfrunt orice primejdie. Ceva mai târziu mă pomenesc în dreptul unei intrări de serviciu, a cărei scară duce la aşa-zisa aripă rece a clădirii, de unde pot să mă strecor neobservat la etajul doi. Spre norocul meu, scara e pustie. Mă strecor ca un fur. Nu aprind nicio lumină. Urc pe

dibuite la mansardă. Deşi calc uşor, parchetul uscat trosneşte înfiorător de tare. Ajung, în sfârşit, în dreptul camerei 21. O deschid cu şperaclul. Sunt mulţumit: prima parte a planului meu am dus-o la îndeplinire. Urma partea cea mai primejdioasă. Lepăd paltonul, vrând să mă apuc de lucru. În aceeaşi clipă, îmi dau seama că în calculul meu se strecurase o eroare. Nu mă puteam apuca de lucru, adică să scot scândurelele parchetului, fără să aprind lumina, iar dacă aş fi aprins-o, mi-aş fi trădat prezenţa... Aş fi avut nevoie de o lanternă, dar ia-o de unde nu-i... Nu-mi rămânea decât să aştept. Amarnică aşteptare! Mă aşez în fotoliu şi încerc să-mi închipui întâlnirea cu „Indiferentul”. Nu putea să fie decât veselă. Iar dacă va fi cazul, eu voi încerca să lovesc cel dintâi. La nevoie, ştiam să mă bat.

Am aşteptat mult până am auzit cele douăsprezece bătăi ale orologiului din turnul Peleşului. Când le-am auzit însă, am simţit cum mi se încrânceneză carnea pe mine... Se apropia clipa cea cumplită... Şi nu m-am înşelat... Deodată, în liniştea mormântală a castelului aud paşi... Paşi şovăitori... Parchetul coridorului scârţâie sub apăsarea lor... Paşii se apropie... Mă lipesc de peretele de lângă uşă, hotărât să lovesc primul... Paşii se opresc la uşă... Aud răsuflarea vizitatorului nocturn. Acum vâră cheia în broască, deschide prudent uşa, o lasă larg deschisă. Dar, înainte de a face primul pas, vizitatorul aprinde o lanternă: o rază puternică de lumină mătură bezna camerei. Brusc, lumina se răsuceşte spre mine, orbindu-mă. Am simţit apoi o lovitură puternică în plex şi, cum nu sunt boxer, m-am prăbuşit la podea, fără

cunoştinţă.

*

* *

Mai întâi am zărit ca prin ceaţă un punct luminos. Pe urmă, punctul a început să crească, să se umfle, să înainteze spre mine, să înghesuie negura în care căzusem prin unghere. Curând, jur împrejurul meu s-a făcut lumină. Recunosc tavanul camerei 14. Zac în patul meu, cu faţa-n sus. Îmi întorc privirile. Tresar. Inima prinde să-mi bată nebuneşte. În preajma patului meu – trei bărbaţi. Stau în picioare. „Indiferentul” îmi zâmbeşte condescendent. Cel de lângă el e paznicul pe care l-am întâlnit alaltăieri noaptea păzind intrarea principală a castelului. L-am recunoscut după cicatricea de pe faţa-i prelungă. Ceva mai spre uşă, domnul Gigi. Mă măsoară cu o expresie de adâncă plictiseală întipărită pe chip. Îmi amintesc fulgerător de cele petrecute cu mine. O durere surdă îmi stăruie în stomac. Aşadar, cei trei sunt... Da, da, încerc eu să mă conving, cu complicitatea domnului Gigi... Ce se va întâmpla acum cu mine? Sunt prizonierul lor. Închid ochii... Fac pe mortu-n păpuşoi. „Nu le convine că le-am descoperit secretul... Îmi vor cere socoteală... De aceea m-au cărat de sus în camera mea... Şi doar m-au avertizat să nu mă bag!”

— Cum te simţi, tovarăşe scriitor?

E vocea „Indiferentului”. Îndrăzneşte să mă numească tovarăş! Nu răspund. Nu deschid ochii. Mă frământ să

găsesc o scăpare; şi patul care e atât de moale şi de îmbietor la somn...

— Ce poate o lovitură să facă dintr-un om! îl aud pe cel cu cicatrice vorbind. E un om slab... O lovitură a putut să-l îndoaie...

Cuvintele paznicului mă jignesc. Deschid ochii. Văd din nou chipurile celor trei. Paznicul mă fixează cu insistenţă. Mila lui mă umileşte. Ripostez:

— Asta s-o credeţi voi că sunt un om slab! Nu mi-e frică de ce-o să mi se întâmple! N-aveţi decât să faceţi cu mine ce veţi crede de cuviinţă... Într-o zi, tot o să fiţi descoperiţi şi tot o să vă primiţi pedeapsa. Iar pe dumneata, domnule Gigi, te credeam un om cinstit...

Dau să mă ridic, dar o slăbiciune inexplicabilă mă obligă să renunţ la intenţia mea.

„Indiferentul” izbucneşte în râs. Râd şi complicii săi.

— Te uită, dom’le, unde poate să-l ducă pe un autor propria sa literatură de aventuri!

Ironia „Indiferentului” mă jigneşte şi mai rău.

— Nu e frumos să-ţi baţi joc de un prizonier. Lichidaţi-mă cât mai repede. Un lucru însă vă rog: fără umilinţe şi jigniri!

Cei trei râd într-una. „Indiferentul”, potolindu-se cel dintâi, se aşază lângă mine, pe marginea patului.

— Să lăsăm gluma, îmi propune. Cum te simţi?

— Destul de puternic ca să vă pot înfrunta.

Îmi pune mâna pe frunte. O găseşte fierbinte, căci îi spune „paznicului” să aducă un pahar de apă? Într-adevăr, mi-e sete, mi-e gura uscată. Dar mă îmbărbătez spunându-

mi: „Trebuie să fii demn... Să nu bei... Refuzi orice compromis!”

„Indiferentul” îmi întinde paharul şi mă îndeamnă:

— Bea!

— Nu vreau! izbucnesc eu. Nu beau din apa voastră!

— Da’ de unde ştii cine suntem noi? mi se adresează el cu o voce blândă.

„Chiar aşa, îmi zic şi eu, de unde ştii cine sunt dumnealor?”

— Deci, nu ştii cine suntem? continuă „Indiferentul”, pe acelaşi ton înţelegător. Să facem atunci prezentările de rigoare. Nu de alta, dar ar fi păcat să te chinuieşti de sete. Dumnealui, care a binevoit să aducă paharul cu apă, e locotenentul de miliţie Petre Istrati. Pe chelarul castelului, Gigi Vrânceanu, îl cunoşti mai demult şi mai bine decât mine. Iar cel care-ţi vorbeşte este unul din cititorii cărţilor dumitale, căpitanul de miliţie Călin Musceleanu. Ei, acum sper că n-o să refuzi să bei paharul cu apă!

Uluiala mea îi face din nou să zâmbească. Nu mai ştiu ce să cred. Apuc paharul şi-l golesc pe nerăsuflate. Of, Doamne, ce întâmplare absurdă, neverosimilă!

— Te-a lovit puternic? mă întreabă cel cu cicatricea.

— Ce mai întrebi? dă din cap „Indiferentul”.

— Pentru Dumnezeu, da’ cine m-a lovit? îndrăznesc eu să deschid gura.

— Asta-i altă poveste. Căpitanul îmi ia paharul din mână. Mai vrei unul? Nu? Îl pune pe noptieră.

— Totuşi, cine m-a lovit?

— Eu zic să lăsăm pe mâine.

— Nu, nu! mă împotrivesc.

— Vezi, surâde „Indiferentul”, dacă nu mi-ai fi refuzat invitaţia, nu ţi s-ar fi întâmplat nimic. Să fi venit la mine... Să fi jucat o partidă de şah sau o tablă...

„Cine sunt, totuşi, cei trei? mă întreb. Mi se înşiră verzi şi uscate, iar eu îi cred! Unde mi-e vigilenţa?”

— Afirmaţi să sunteţi ofiţeri de miliţie. Arătaţi-mi legitimaţia.

— Eu plec, anunţă Gigi, surâzând zeflemitor.

— Nici eu nu mai rămân, tovarăşe căpitan, intervine şi cel cu cicatricea. Sunt obosit... Mi-e tare somn.

Retragerea lor mi se pare simptomatică. Rămân singur faţă în faţă cu „Indiferentul”. Binevoitor, îmi întinde legitimaţia. Într-adevăr, aparţine căpitanului Călin Musceleanu. Descopăr ridicolul situaţiei şi simt cum mă cuprinde un val de ruşine. O tăcere adâncă se aşterne între noi. După un timp, aud răsunând bătăile metalice ale orologiului din turnul Peleşului. Plutesc lin şi solemn în noaptea luminată de troiene de zăpadă.

— „Câinele din Baskerville” m-a lovit? deschid, în sfârşit, gura.

— Cine?

E rândul meu să zâmbesc. De unde să ştie ofiţerul poreclele împărţite de mine, cu dărnicie, locatarilor din castel. Îl lămuresc.

— Nu, nici „Câinele”, nici „Prinţesa” nu sunt amestecaţi în ceea ce s-a petrecut în noaptea asta, sus, la mansardă.

Mă înnegurez. Imaginaţia mi-a jucat un nou renghi – m-am lăsat târât de ea.

— Atunci cine m-a lovit?

— Nu-l cunoşti. N-ai de unde să-l cunoşti. E un oarecare Horia Serafim, fiul unei foste cameriste regale şi care a căutat în mansarda castelului pietre preţioase ascunse de mamă-sa după 30 decembrie 1947. Îl urmărim de mai multă vreme. A sosit aici sub masca unui horticultor de la Bucureşti. A tras la casa gradinei... Ziua studia sera, iar noaptea dădea târcoale mansardei.

— Deci, eu...?

Căpitanul Musceleanu zâmbeşte.

— Dumneata ai căzut ca musca în lapte. M-ai încurcat la un moment dat... Erai cât pe-aci, din pricina curiozităţii dumitale, să strici totul. Am crezut că o să-mi înţelegi avertismentul.

— Recunoşti, deci, ca eşti autorul scrisorii? zvâcnesc eu din pat.

— Nici nu intenţionam să neg acest lucru. Credeam că, în calitatea dumitale de autor de literatură de aventuri, ai să înţelegi, citind rândurile mele, că nu trebuie să te amesteci. Se pare însă că bileţelul meu a avut un efect contrariu: te-a aţâţat şi mai rău. Aş fi intervenit personal, dar nu-mi era permis să mă deconspir. Când Gigi, care mi-a fost de mare ajutor, mi-a comunicat că vrei să te muţi în camera 21, mi-am dat seama că eşti pe cale să-mi strici capcana întinsă de mine căutătorului de averi monarhice. Te-am invitat la mine să jucăm şah. Intenţionam să te fac prizonier în această noapte hotărâtoare pentru acţiunea noastră. Nu te-ai lăsat însă atras în capcana mea. Şi ai păţit-o...

Tăcerea se aşterne iarăşi. Dar nu pentru mult timp. Zic:

— Căpitane, m-aş ridica eu, dar n-am putere. M-a lovit straşnic. Ia vezi, în debaraua aia din colţ, ţin o sticlă de... „cinci stele”... Să bem de cunoştinţă, „Indiferentule”.

— Cum mi-ai zis? mă întreabă el înălţându-şi sprâncenele a mirare.

— Ce, crezi că dumneata ai scăpat de poreclele mele?

A adus coniacul. Am băut amândoi până în zori... Aşa l-am cunoscut pe Călin Musceleanu, ucenicul bătrânului criminalist Patrolea.